

Kirsten Jæger Fjetland, Anne Katrine Folkman,
Kristina Areskoug Josefsson, Paulo Rocha og
Anne Brit Hatleskog

Laget rundt læreren og eleven

Tverrfaglig samskaping i Timeskulen.
Sluttrapport 2023

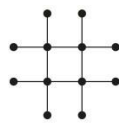
**Laget rundt læreren og eleven.
Tverrfaglig samskaping i Timeskulen.
Sluttrapport 2023**

Kirsten Jæger Fjetland, Anne Katrine Folkman, Kristina Areskoug Josefsson, Paulo Rocha
og Anne Brit Hatleskog

Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK)

VID rapport 2023/9

Prosjekt avsluttet 2023, publisert 2024

VID

Denne rapporten er utgitt av

VID vitenskapelige høyskole
Postboks 184, Vinderen
N-0319 Oslo
<http://www.vid.no/>

Rapport: 2023/9

ISBN: 978-82-8456-036-6, elektronisk
ISSN: 2464-3777
Prosjekt avsluttet 2023, publisert 2024

Elektronisk distribusjon: VID

vitenskapelige høyskole
www.vid.no

Omslag

Dinamo

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til rapporten.
Nedlasting for privat bruk er tillatt.
Mangfoldiggjøring, videresalg av deler eller hele rapporten
er ikke tillatt uten avtale med forfatterne eller Kopinor.

FORORD

Hvordan få til modeller for tverrfaglig og tverretatlig samskaping i barne- og ungdomsskolen som fremmer barn og unges erfaringer med tilhørighet, faglig og sosial mestring?

Med dette spørsmålet søkte Timeskolen om Folkehelsemidler og inviterte i 2019 til forskningssamarbeid med VID vitenskapelige høgskole. Vi takker Timeskolen ved skolesjef Pamela Sudman og barn- og familiesjef Jone Skjelbred og nå Siri Svanøe Endresen for oppdraget og for lærerikt og konstruktivt samarbeid underveis. Vi takker også alle rektorer, lærere, skolens samarbeidsparter og elever i Timeskolen som i vanlige, travle hverdager og i annerledes pandemi-hverdager, har bidratt med sine erfaringer i ulike undersøkelser. Sammen har dere bidratt til at prosjektet Laget rundt læreren og eleven er etablert ved alle skolene i Time.

Følgeforskergruppen har vært forankret i forskningsgruppa Medborgerskap (nå CitVul) ved fakultet for helsefag og bestått av: professor Kirsten Jæger Fjetland (prosjektleder 2019 – 2021), professor Kristina Areskoug Josefsson (2020 - 2022) og førsteamanuensis Anne Katrine Folkman (2019 – 2022, prosjektleder 2021-2022). Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK) overtok ledelse av prosjektet f.o.m. høsten 2022. Senterleder Anne Brit Hatleskog (prosjektleder) har sammen med forsker II Paulo Rocha og professor emerita Kirsten Jæger Fjetland sluttført prosjektet. Fem masterstudenter fra masterprogrammet Medborgerskap og Samhandling ved VID, Sandnes/Stavanger har bidratt med empirisk basert kunnskap til prosjektet. Høgskolelektor Miriam Dubland Vikman har samarbeidet med følgeforskergruppen fra mars 2021 til februar 2022, knyttet til forskningspakke 2.

Vi takker alle for samarbeid og håper publikasjoner og sluttrapport leses og formidles videre som bidrag til å fremme elevers erfaring med - og skolens arbeid med faglig og sosial mestring for alle elever.

VID vitenskapelige høgskole

5.2.2024

Kirsten Jæger Fjetland

Innhold

Sammendrag	4
Summary	5
DEL I: PROSJEKTETS RAMMER OG KONTEKST.....	7
1 Innledning.....	8
1.1 Bakgrunn for prosjektet	8
1.2 Timemodellen	10
1.3 Mål for prosjektet	11
1.3.1. Viktige delmål fra Timeskolens prosjektbeskrivelse	12
1.3.2. Målgruppe 1: Elevene	12
1.3.3. Målgruppe 2: Lærerne	12
1.3.4. Målgruppe 3: PPT	12
1.3.5. Målgruppe 4: Skolehelsetjenesten	13
1.3.6. Suksess- og risikofaktorer	13
1.4 Presiseringer og avgrensninger av prosjektmål	13
1.4.1. Overordnet problemstilling og forskningsbidrag	14
1.5 Partnerskap med VID Vitenskapelige høgskole (VID)	15
1.5.1. Ramme for samarbeid, formidling og publikasjoner	16
2 Metoder og datagrunnlag i evalueringen	18
2.1. Forskningspakker	20
2.1.1. Forskningspakke 1A: Lagene	20
2.1.2. Forskningspakke 1B; Styringsgruppa	20
2.1.3. Forskningspakke 2; Lærerne	20
2.1.4. Forskningspakke 3; Elevene	21
2.1.5. Forskningspakke 4; PPT og skolehelsetjeneste	21
2.1.6. Forskningspakke 5; Pandemi og hjemmeskole	21
2.1.7. Forskningspakke 6; Foreldres stemme	22
2.2. Metodiske valg og vurderinger	22
2.3 Forskningsetikk.....	25
2.4 Ressurser og begrensninger	27
DEL II: PROSJEKTETS RESULTAT.....	30
3 Introduksjon til resultat	31
3.1 Resultat fra forskningspakke 1: Kunnskapsproduksjon i Lagene	31
3.1.1. Lagene; Tverrfaglig samhandling- en ressurs som må struktureres	32
3.1.2. Lagene; Tverrfaglig samarbeid - hvem skal representeres?	34

3.1.3. Opplevelser av manglende forankring og styring	36
3.1.4. Tiltak fra Lagene skulle gi økt mestring og tilhørighet for elevene	38
3.1.5. Hvordan jobbe videre med utviklingen av Lagene?.....	40
4. Resultat fra forskningspakke 2: Kunnskapsproduksjon blant lærerne; Erfaring med tiltak, sosial støtte og kompetanseutvikling	41
4.1 Lærers erfaringer i prosjektstart	41
4.1.1. Tiltak som bidrar	41
4.1.2. Tverrfaglighet som mulighet	42
4.1.3. Manglende medvirkning	42
4.1.4. Unntakstilstand for lærere, ledelse og samarbeidsparter	43
4.2 Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring	43
4.2.1. Samarbeid om elevers faglige mestring; PPT- mer enn tips og støtte	44
4.2.2. Samarbeid om elevers sosiale mestring; Helsepsykiatere som partner	45
4.2.3. Videreutvikling av elevers faglige og sosiale mestring; Systematikk av nettverk.....	46
4.3 Oppsummert: Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring	47
5. Resultat forskningspakke 3: Kunnskap om kjennetegn ved elevers medvirkningsprosesser som har betydning for deres erfaring og opplevelse av mestring, tilhørighet, psykiske helse og medborgerskap.	48
5.1 Elevmedvirkning i skolehverdagen; <i>Vi er aktive medvirkere</i>	48
5.2 Elevmedvirkning i prosjektutvikling; Inkludert?	50
5.3 Oppsummert om elevers medvirkning i skolehverdag	52
6. Resultat fra forskningspakke 4: Kunnskap om kjennetegn ved omlegging av praksis fra individ til elevgruppefokus ved PPT og helsepsykiatere praksis.	52
6.1 Tverrfaglig samarbeid PPT-helsepsykiatere; Bedre kjent, men mandat under press.....	53
6.2 Medvirkning under press	53
6.3 Muligheter i ressurstilgang i prosjektutvikling.....	54
6.4 Oppsummering.....	54
7 Resultat fra forskningspakke 5: Læreres erfaring med hjemmeskole under Corona-pandemi	55
7.1 Rammer for studien	55
7.2 Lærerdugnad	56
7.3 Digitaliseringskompetanse	56
7.4 Digitaliseringens begrensninger; utfordringer i samarbeid	57
7.5 Oppsummering og læring	57
DEL III: DRØFTING OG ANBEFALINGER	59
8. Erfaringer og utfordringer	60
8.1 Forankring og forandring	61

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

8.2 Samskapende innovasjon.....	62
8.3 Felles kunnskapsgrunnlag	64
8.4 Til avslutning	65
9 Referanser	67
Tabell 1 Skolevis innfasing av prosjektstart	11
Tabell 2 Metoder for kvalitetsutvikling brukt i Timeskolen	19
Tabell 3 Kronologisk oversikt av empiriske forskningsundersøkelser i prosjektet Laget rundt læreren og eleven	24

Sammendrag

BAKGRUNN: Denne sluttrapporten er basert på forsknings samarbeidet mellom VID vitenskapelige høgskole og Timeskolens endringsprosjekt "Laget rundt læreren og eleven". VID vitenskapelige høgskole har bidratt med evaluering og følgeforskning i prosjektperioden 2019-2023.

Utviklingsprosjektet «Laget rundt læreren og eleven» er et folkehelsebasert endringsprosjekt som innebærer omorganisering av tverrfaglige, tverrprofesjonelle og tverretatlige ressurser for å fremme sosial tilhørighet og faglig mestring hos elevene i alle barne- og ungdomsskolene i Time kommune. Laget rundt læreren og eleven viser til «Timemodellen» som innebærer etablering av skolevise tverrfaglige team/Lag som skal arbeide fram endring og innovative tiltak for å fremme elevenes faglige og sosiale mestring. Både Timeskolen og Time kommune sine egne evalueringer, overordnede politiske og faglige føringer knyttet til folkehelse, oppvekst og utdanning, samt teoretiske og ideologiske perspektiv i endrings- og kvalitetsutvikling gir bakgrunn og begrunner prosjektet. Samskaping har vært et overordnet både prosess, mål og resultat i prosjektet.

METODER: Med utgangspunkt i prosjektets beskrevne målgrupper elever - , lærere - PPT - skolehelsetjeneste, samt de skolevise tverrfaglige Lagene, gjør vi i sluttrapporten rede for innhold og resultat fra seks forskningspakker som grunnlag for evaluerings- og følgeforskningen. Overordnet problemstilling har vært: *Hva kjennetegner kvaliteter, ressurser og utfordringer ved samskaping i utviklingsprosjektet i Laget rundt læreren og eleven?* Sluttrapporten er basert på et variert empirisk datagrunnlag med både kvalitative og kvantitative forskningsmetoder hvor både forskere og masterstudenter ved VID vitenskapelige høgskole har bidratt.

RESULTAT: Resultatbeskrivelsen viser at prosjektet Laget rundt læreren og eleven har bidratt til:

1. Tverrfaglige skolevise Lag som gjennomgående opplever å samarbeide i et trygt og dialogisk miljø.
2. Tverrfaglige skolevise Lag som har utviklet seg fra å ha fokus på enkeltsaker (rødt nivå) til i større grad å fokusere på forebyggende tiltak for enkeltelever og grupper (gult nivå), samt helsefremmende tiltak for alle elever/grupper av elever (grønt nivå).
3. Tverrfaglige skolevise Lag har i økende grad bidratt til strukturer for samarbeid på helsefremmende systemnivå.
4. Tverrfaglige skolevise Lag som har bidratt med kompetansehevede tiltak for lærere.
5. Økte ressurser til PPT og helsesykepleieres tilstedeværelse i tverrfaglig samarbeid i Lagene, samt i lærers og elevers skolehverdag. Prosjektevalueringen viser at dette har bidratt til forebyggende og helsefremmende støtte til lærers arbeid med elevers faglige og sosiale mestring.
6. Utvikling av elevrettede tiltak på forebyggende og helsefremmende systemnivå.

DRØFTING OG ANBEFALINGER: Med bakgrunn i beskrivelse av ressurser og utfordringer, gir sluttrapporten anbefalinger for videre prosjektimplementering av Laget rundt læreren og eleven. I diskusjon av gjennomgående utfordringer i prosjektet, tas særlig fram tre tema som viser til gjennomgående utfordringer i prosjektgjennomføringen:

1. Forankring og forandring; Anbefalinger knyttet til prosjektforankring i betydningen samskapende ledelse.
2. Samskapende innovasjon; Anbefalinger knyttet til systematisk involvering av sentrale aktører i prosjektet, særlig lærere, elever og foreldre som ikke var en del av de skolevise Lagene.
3. Felles kunnskapsgrunnlag. Anbefalinger knyttet til utvikling og klargjøring av hva det vil si – teoretisk og praktisk – å arbeide på forebyggende og helsefremmende nivå i tverrfaglig samarbeid, eller som prosjektets begrepsbruk- fra rødt- til gult og grønt nivå.

Nøkkelord: tverrfaglig samarbeid, skolen, utdanning, folkehelse, samskaping

Summary

BACKGROUND: This final report is based on the research collaboration between VID Specialized University and Time Municipality School's project "The team around the teacher and the student". VID Specialized University has contributed with evaluation and follow-up research during the project period 2019-2023.

The development project "The team around the teacher and the student" is a public health-based project that involves the reorganization of interdisciplinary, interprofessional, and inter-agency resources to promote social belonging and academic mastery among the students in all the primary and secondary schools in Time Municipality. The team around the teacher and the student refers to the Time model which involves the establishment of school wise interdisciplinary teams/teams that will work towards change and innovative measures to promote the students' academic and social mastery. Both Time School's and Time Municipality's own evaluations, overall political and professional guidelines related to public health, childhood, and education, as well as political and ideological perspectives in change and quality development provide background and justify the project. Co-creation has been an overarching process, goal, and result in the project.

METHODS: Based on the project's described target groups, students, teacher, school, health services, as well as the school wise interdisciplinary teams, we present in the final report the content and results from six research packages as a basis for evaluation and follow-up research. The overarching research question has been: *What characterizes qualities, resources, and challenges of co-creation in quality development in "The team around the teacher and the pupil"?* The final report is based on a varied empirical database with both qualitative and quantitative research methods to which both researchers and master's students at VID Specialized University have contributed.

RESULTS: The description of results shows that the project "The team around the teacher and the student" has contributed to:

1. Interdisciplinary school wise teams that consistently experience collaboration in a safe and dialogical environment,
2. Interdisciplinary school wise teams that have evolved from focusing on individual cases (red level) to focusing to a greater extent on preventive measures for individual students and groups (yellow level), as well as promoting health-promoting measures for all students/groups of students (green level),

3. Interdisciplinary school wise teams have increasingly contributed to structures for collaboration at the health-promoting system level,
4. Interdisciplinary school wise teams that have contributed with competence-enhancing measures for teachers,
5. Increased resources for PPT and public health nurses' presence in interdisciplinary collaboration in the teams, as well as in teachers' and students' everyday school life. The project evaluation shows that this has contributed to preventive and health promoting support for teachers' work with students' academic and social mastery.
6. Development of student-oriented interventions at the preventive and health-promoting system level.

DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS: Based on the description of resources and challenges, the final report provides recommendations for further project implementation of "The team around the teacher and the student". In the discussion of overall challenges in the project, three themes that refer to general challenges in project implementation are highlighted:

1. Anchoring and change: Recommendations related to anchoring of the project in the sense of co-creative leadership.
2. Co-creative innovation: Recommendations related to systematic involvement of key actors in the project, especially teachers, students, and parents who were not part of the school wise interdisciplinary teams.
3. Common knowledge base: Recommendations related to development and clarification of what it means- theoretically and practically- to work at preventive and health-promoting levels in interdisciplinary collaboration or, according to the project's terminology, from red to yellow and green levels.

Keywords: interdisciplinary cooperation, school, education, public health, co-creation

DEL I: PROSJEKTETS RAMMER OG KONTEKST

1 Innledning

Denne sluttrapporten er basert på forskningssamarbeidet mellom VID vitenskapelige høgskole og Timeskolens utviklingsprosjekt “Laget rundt læreren og eleven”. Vi gjør rede for bakgrunn, innhold og mål i prosjektet, videre forskningsmetoder og forskningspakker som representerte rammer for VID vitenskapelige høgskole sitt bidrag i prosjektutviklingen. Rapporten beskriver videre resultat ifølge de forskningsfokusene som ble utarbeidet i samarbeid mellom Timeskolen og forskerne ved VID. Til slutt drøftes noen utvalgte resultat og det gis anbefalinger for videre arbeid med forankring i prosjektet. Utviklingsprosjektet «Laget rundt læreren og eleven» er et folkehelsebasert endringsprosjekt som innebærer omorganisering av tverrfaglige, tverrprofesjonelle og tverretatlige ressurser for å fremme sosial tilhørighet og faglig mestring i alle barne- og ungdomsskolene i Time kommune. Laget rundt læreren og eleven viser til skolevise tverrfaglige team/Lag som arbeider fram endring og tiltak for å fremme elevenes læringsmiljø og læringsresultat. Prosjektet ble startet opp som pilotprosjekt «Laget rundt læreren» høsten 2017 på to av skolene i Time. Fokus i arbeidet var tverrfaglig samskaping for å utfordre eksisterende roller og samarbeid. Dette som grunnlag for å utvikle nye tiltak som kunne bidra til at elevene opplever sosial tilhørighet og faglig mestring. På bakgrunn av erfaringer fra pilotprosjektet, ble prosjekt justert med tittel: «Laget rundt læreren og eleven» og våren 2019 ble det søkt om folkehelsemidler gjennom «Program for folkehelsearbeid i kommunene 2018 – 2022», programområdet¹ helse»^[ØB] - for å utvide prosjektet til å inkludere alle skolene i kommunen (Helsedirektoratet, 2019). Dette ble innvilget for perioden 2019-2023. Som del av forpliktelsen knyttet til tilskudd om folkehelsemidler ble det etablert et partnerskap med forskningsmiljøet ved VID Vitenskapelige Høgskole, Fakultet for helsevitenskap. Partnerskapet omfatter deltakelse i evaluering og følgeforskning.

Følgeforskergruppen har vært forankret i forskningsgruppa Medborgerskap (nå CitVul) og bestått av: professor Kirsten Jæger Fjetland (prosjektleder 2019 – 2021), professor Kristina Areskoug Josefsson (2020 - 2022) og førsteamanuensis Anne Katrine Folkman (2019 – 2022, prosjektleder 2021-2022). Grunnet avslutning av arbeidsforhold (Folkman og Areskoug Josefsson), overtok Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK) ledelse av prosjektet f.o.m. høsten 2022. Senterleder Anne Brit Hatleskog (prosjektleder) har sammen med forsker II Paulo Rocha og professor emerita Kirsten Jæger Fjetland slutført prosjektet. Fem masterstudenter fra masterprogrammet Medborgerskap og Samhandling ved VID, Sandnes/Stavanger har bidratt med empirisk basert kunnskap til prosjektet (se publikasjonsliste i punkt 1.5). Høgskolelektor Miriam Dubland Vikman har samarbeidet med følgeforskergruppen fra mars 2021 til februar 2022, knyttet til forskningspakke 2.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Både Timeskolen og Time kommune sine egne evalueringer, overordnede politiske og faglige føringer knyttet til folkehelse, oppvekst og utdanning, samt teoretiske og ideologiske perspektiv i endrings- og kvalitetsutvikling gir bakgrunn og begrunner prosjektet.

---

¹ <https://www.fhi.no/publ/2018/barn-og-unges-psykiske-helse-forebyggende-og-helsefremmende-folkehelseiltak/>

«Laget rundt læreren og eleven» Sluttrapport 2023

Sentralt er Timeskolens avdekking av manglende systemarbeid på tvers av fag og profesjoner som redskap for å forebygge og fremme trivsel, helse og læring hos elevene. Økende forekomst av psykiske plager og lidelser blant unge, frafall i videregående skole og noe stigende andel unge uføretrygdede, er utfordringer Time kommune deler med andre norske kommuner som viser seg i kommunens folkehelseprofil for 2018 ([Hent folkehelseprofil eller oppvekstprofil - FHI](#)). På bakgrunn av det, var én av fem prioriterte folkehelseutfordringer i Time kommune sin folkehelseprofil 2018-2020, psykisk helse for barn og unge. Fokus på barn og unges psykiske helse samsvarer også med nasjonal folkehelsemelding (Meld. St. 19 (2018-2019)), og med ny overordnet/generell del av læreplan for grunnskolen hvor det pekes på folkehelse, livsmestring og medborgerskap som tversgående tema som skal kjennetegne demokratisk danning og utdanning i fremtidens skole (Utdanningsdirektoratet, 2017).

Prosjektet begrunnes videre med utgangspunkt i de konkrete evalueringene som skoleetaten i Time kommune igangsatte ved undersøkelse av drop-out i videregående skole; «Auka gjennomføring i VGS» (2015-2017) og pilotprosjektet «Laget rundt læreren». Dybdeintervju av elever på to 10. klassetrinn i Timeskolens prosjekt «Auka gjennomføring i VGS» (2015-2017), viste at elever som blir spurt om hva som skal til for å unngå frafall og dropout fra skolen, pekte på betydningen av å bli sett, stilt forventninger til og bli fulgt opp faglig og sosialt. Med tanke på læring var også matematikkfaget og kroppsøving oppgitt som utfordrende for elevene. Videre viste funn fra pilotprosjektet ved en av ungdomsskolene (Laget rundt læreren), at ca. 20 % av elevene oppga å ha utfordringer knyttet til psykisk helse. Det ble videre i prosjektene fra Timeskolen avdekket at selv om det er mye ressurser tilknyttet oppfølging av elevene i tillegg til lærerressursene (helsesykepleier, spes. ped koordinator, rådgiver og sosiallærer, PPT - kontaktpersoner), var det ikke i stor nok grad et godt system for samarbeid mellom profesjonene.

Disse konklusjonene støttes av forskning, faglitteratur og politiske føringer. Både «Et lag rundt læreren» (Borg et al. 2014) og «Hva læreren ikke kan! – Et kunnskapsgrunnlag for satsing på bruk av flerfaglig kompetanse i skolen» (Borg et al. 2015), viser at lærerne trenger kompetanse til å håndtere sosiale og faglige behov innenfor rammen av tilpasset opplæring. Forskningslitteratur om det nasjonale prosjektet Et lag rundt læreren (Federici et al., 2021; Kolnes et al., 2020; Tveitnes, 2018) indikerer at utdanningspolitiske føringer om å samarbeide på systemnivå i skolen, forutsetter nye arbeidsmåter og tverrfaglige læringsprosesser også for støttetjenestene. Dette omfatter avklaring av strukturelle sider ved samarbeidet, som mandat, oppgaver og møteplasser. Lærere må ha kunnskap om hva det vil si å jobbe både helsefremmende og forebyggende, og kunne identifisere behov der det trengs ytterligere hjelp og støtte av andre. Selv om det er ressurser i form av kompetanse og personell tilgjengelig på skolene, er det utfordringer knyttet til ledelse, samarbeid og systematikk i hvordan kompetansen og personalet koordineres og brukes.

Prosjektet Laget rundt læreren og eleven sitt fokus på både læringsmiljø og læringsresultat støttes videre av skolens mandat i Opplæringslova (1998), for eksempel § 9 A-2 som omhandler retten til et trygt og godt skolemiljø; «Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring»; og videre av Meld St. 6 (2019-2020), *Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*, samt Meld. St. 21 (2016–2017), *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Her poengteres en grunnleggende utfordring i skolen, som prosjektet «Laget rundt læreren og eleven» tar tak i «(...) at elever går ut av grunnskolen uten et tilstrekkelig grunnlag for videre utdanning og arbeidsliv».

Arbeidsmåten i prosjektgjennomføring i «Laget rundt læreren og eleven», er basert på teorier, ideologi og praksis knyttet til deltakelse og medvirkning gjennom samskaping (Kobro (red.), 2018; Røiseland & Vabo, 2016), samt tverrfaglighet som ressurs (Willumsen & Ødegaard, 2020).

Medvirkning gjennom samskaping handler om tett samarbeid mellom ulike aktører for å skape innovative løsninger. Dette innebærer åpen dialog, delt ressursbruk, kreativitet, iterativ utvikling og fokus på brukers behov. Samskapende innovasjon er basert på inkludering av ulike parter som saken angår, den forutsetter tilpasningsdyktighet og fremmer relevans i endringsprosesser. Samskaping forutsetter ledelsesforankring og en klar strategi, samtidig med distribuerte ledelsesformer for å sikre medvirkning “nedenfra”. I tillegg må samskapingen være systematisk og forpliktende med tydelig ansvarsfordeling og rolleavklaring (Masterson et al., 2022). Samskaping kan beskrives med kjennetegnene “tykk” vs. “tynn” som viser til kvaliteter knyttet til grad av medvirkning fra aktørene som er omfattet av endringsarbeidet og grad av medvirkning i ulike deler av endringsprosessen (Tortzen & de Jong, 2021). Samskapingens kontekst i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, er tverrfaglig, tverrprofesjonell og tverretatlig og omfatter både profesjonelle i betydningen skolens ansatte og deres samarbeidsparter, samt borgere som utdanningen og utviklingen angår, her elever og foreldre.

1.2 Timemodellen

Med bakgrunn i Timeskolens erfaringer, kunnskap og faglige og politiske føringer som er beskrevet, har Timeskolen utarbeidet en modell for innovasjon. Deltakelse i Timemodellen er basert på tverrfaglighet og samskaping. Tverrfaglige profesjoner utgjør skolevise team beskrevet som «Laget rundt læreren og eleven» og består av PPT rådgiver, spesialpedagogisk koordinator, helsesykepleier, sosialrådgiver og ledes av rektor. I siste to år av prosjektet, er også en operativ sosialfaglig ressursperson (sosialfaglig utdanning) fast deltaker i Laget som representerer de skolevise teamene.

Tanken er at tverrfagligheten i modellen skal sikre en sammensetting av ulike kompetanse som er større enn den enkelte profesjons ekspertise. Ulike typer kunnskap, erfaringer og ressurser danner utgangspunkt for ideer om nye og annerledes kombinasjoner av kunnskap som kan utfordre eksisterende praksis (Iakovleva & Willumsen, 2020). Målet er at flerfaglig samskaping skal føre til nye eller forbedrede forebyggende og helsefremmende tiltak som fører til økt kompetanse i lærerpersonalet med den effekten at flere elever opplever sosial tilhørighet og faglig mestring.

Innovasjon kan betraktes som en del av samskapingsprosessen. Samskaping vil sjelden skje hvis ikke det legges til rette for det. En forutsetning for at medarbeidere skal inngå i konstruktivt samarbeid og samskapingsprosesser er at ledelse legger til rette for det ((Willumsen, Ødegård & Sirnes, 2020). Å skape ideer ved å stille spørsmål ved etablerte tanke- og handlingsmønstre, observere, eksperimentere og bygge nettverk defineres som innovativt (Iakovleva & Willumsen, 2020). Innovasjoner kan oppstå både innenfor og på tvers av faglige domener med sikte på grenseoverskridende kunnskapsanvendelse. Bevisstgjøring av kunnskapsgrunnlag og kompetanse knyttet til å arbeide med ulike kunnskapsgrunnlag - både helsefremmende og forebyggende – oppfattes som grunnleggende i prosjektprosessen i “Laget rundt læreren og eleven”.

Den grunnleggende antakelsen i denne modellen er, ifølge Timeskolens prosjektbeskrivelse, at når skolen og lærerpersonalet får økt kompetanse og verktøy for å jobbe helsefremmende og forebyggende, vil det bety færre spesialpedagogiske enkeltvedtak, bedre psykisk helse, og økt faglig og sosial mestring blant elevene. Helsefremmende praksis i skolen har vært et særlig viktig fokusområde for samskapende innovasjon i prosjektet. Metaforene for endring av fokus og perspektiv i skolens arbeid, har vært å arbeide mindre på “rødt” og mer på “gult” og “grønt”.

Hovedgrepene i modellen er strategisk ledelse og tett oppfølging fra skoleeier i samarbeid med sentrale ledere, skolens rektorer, økning av helsesøsterressursen i skolen (to årsverk totalt) og

frigjøring av tid for PPT rådgiver (1 årsverk totalt) for å delta aktivt i teamet «Laget rundt læreren og eleven». Dette er gjort gjennom tilførsel av mer ressurser og ny bruk av ressursene. Målet er at både PPT og helsesykepleier kan delta i de skolevise Lagene, og ha mer tilgjengelig tid til samtale med lærer og elever i skolehverdagen. Alle barne- og ungdomsskolene i Time skal omfattes av kvalitetsutviklingen i løpet av prosjektperioden. Utviklingsprosjektet er dermed et top-down-prosjekt i betydningen styrt endring fra skoleledelsen, og samtidig et bottom-up-prosjekt ved at planlegging og gjennomføring av prosess og tiltak utarbeides på den enkelte skole gjennom dialoger og samhandling mellom skoleledelse/rektor, lærere, elever og i Lagene ved hver skole (Askheim et al., 2019). Laget rundt læreren og eleven var planlagt innført gradvis i hele kommunen ved alle barne- og ungdomsskolene, se tabell 1.

Tabell 1 Skolevis innfasing av prosjektstart

Skule	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Bryne skule	Oppstartsmøte med fagstab aug 2017	Ny rektor- ny påkopling jan. 2019			
Bryne ungdomsskule	Oppstartsmøte med fagstab aug 2017				
Rosseland skule		Oppstartsmøte med fagstab jan 2019			
Frøyland skule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019		
Frøyland ungdomsskule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019		
Hognestad skule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019		
Lye skule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019		
Lye ungdomsskule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019	Ny rektor- Oppstartsmøte med fagstab sep. 2021	
Undheim skule			Oppstartsmøte med fagstab sep. 2019	Ny rektor- Oppstartsmøte med fagstab sep. 2021	
Vardheia ungdomsskule*					Oppstartsmøte med fagstab aug. 2021

1.3 Mål for prosjektet

Ifølge Timeskolens prosjektbeskrivelse, er et overordnet mål for om modellen vil være en suksess, i hvilken grad lærerne over tid opplever å få økt kompetanse som gjør dem i bedre stand til å legge til

rette for et godt læringsmiljø for alle elevene. Hovedmålet, ifølge Timeskolens prosjektbeskrivelse, har vært å utvikle, gjennomføre og evaluere tiltak som bidrar til at elevene opplever faglig mestring, tilhørighet og god psykisk helse. På lengre sikt antas dette å ha den effekten at flere ungdommer fullfører videregående skole og opplæring.

1.3.1. Viktige delmål fra Timeskolens prosjektbeskrivelse

- Deltakerne i «Laget rundt læreren og eleven» opplever reell samskaping, og laget kommer opp med tiltak som ikke er gjennomført tidligere
- Lærerne skal ha kompetanse som gjør dem i bedre stand til å legge til rette for et godt faglig og sosialt læringsmiljø for alle elevene
- Flere elever svarer positivt i elevundersøkelser knyttet til mestring, tilhørighet og psykisk helse
- Endring i innhold i oppmeldinger av enkeltelever til PPT
- Nedgang i tallet på enkeltvedtak knyttet til spesialundervisning

1.3.2. Målgruppe 1: Elevene

Behov: At flere elever opplever faglig og sosial mestring og tilhørighet.

Kortsiktig mål å finne og teste ut tiltak som bidrar til at elevene opplever faglig mestring og god psykisk helse.

Langsiktig mål er flere elever skal fullføre videregående skole.

1.3.3. Målgruppe 2: Lærerne

Behov: Behov for økt kompetanse om faglig og sosialt forebyggende tiltak som verktøy for tilpasset undervisning

Kortsiktig mål er kompetanseutviklende tiltak som bidrar til økt bevissthet om hva den enkelte læreren kan gjøre for å tilpasse for flere elever.

Langsiktig mål er at læreren har en verktøykasse som inkluderer flere elever i den vanlige undervisningen og kunnskap om hvem som kan støtte, og hjelpe elever når spesielle behov avdekkes.

1.3.4. Målgruppe 3: PPT

Behov: Redusere tid brukt på sakkyndige vurderinger og mer fokus på oppdraget ute på skolene med systemarbeid.

Kortsiktig mål er at deltakelse på skolen og samskaping i «Laget» ut fra analyse av behov kommer frem til tiltak som skal testes.

Langsiktig mål er at tett systemarbeid med skolen fører til at færre elever har behov for spesialpedagogisk hjelp.

1.3.5. Målgruppe 4: Skolehelsetjenesten

Behov: Tid til å jobbe med større elevgrupper knyttet til forebyggende tiltak.

Kortsiktig mål er at deltakelse på skolen og samskaping i «Laget» ut fra analyse av behov kommer frem til tiltak som skal testes. Med økt tilstedeværelse vil helsesykepleier få større innsikt i hva som opptar elevene og kunne møte flere av dem.

Langsiktig mål er et tett samarbeid med lærerne og får tilgang på kompetanse som gjør at en kan sette inn tiltak når behov oppstår.

1.3.6. Suksess- og risikofaktorer

Prosjekteier formulerte følgende suksess- og risikofaktorer:

Suksessfaktorer:

- Lederne og ledelsen er «hands on» i prosjektet. Herunder forankring, og prioritering av tid og ressurser inn i prosjektet
- Deltakerne åpner opp og utfordrer egen ekspertisetenking
- Er villige til å se på og teste nye løsninger
- Involverer og lytter til brukernes behov og forslag til tiltak
- Tørre å teste ut tiltak raskt
- Evaluerer og følger opp effekt av tiltak
- Jevnlig ekstern veiledning for å sikre at en holder riktig kurs i arbeidet.

Risikofaktorer:

- Vegring eller uvilje mot å teste ut nye tiltak
- Manglende motivasjon for arbeidet
- For lite trykk på fremdrift og leveranse

1.4 Presiseringer og avgrensninger av prosjektmål

I tillegg til de beskrevne målformuleringene og suksess- og risikofaktorene påpekt av Timeskolen, har samarbeidspartner VID også påpekt betydningen av å se et flerårig utviklingsprosjekt som omfatter barn og ungens oppvekst-, utdannings- og livskvalitet i kommunal kontekst, i et større regionalt, nasjonalt og globalt perspektiv. Dette baseres på at sosiale fenomen grunnleggende oppfattes som kontekstuelle (Schifloe, 2015). Konkret i denne prosjektperioden var utfordringer som følge av Covid-19-pandemi, samt krig i Europa med usikkerhet, utrygghet og konkrete utfordringer om inkludering av flyktninger i skolen. Dette har gitt endrede rammebetingelser for ledelse og drift i skolen, med

behov for å koordinere både interne og tverretatlige personalressurser på andre måter. (jf. publisert artikkel Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland, 2022; *Norwegian Teachers' Experiences with Distance Teaching and Online Schooling During the COVID-19 Pandemic*). Overordnede nasjonale og internasjonale føringer for innhold og praksis i undervisningen, - som skolens pågående arbeid med Kunnskapsløftet (Utdanningsdirektoratet, 2020) er eksempel på et annet helt grunnleggende premis og påvirkningsfaktor for elevers faglige og sosiale mestring som ligger utenfor prosjektet. Fravær hos sentrale deltakere både internt i skolen og hos samarbeidsparter på grunn av sykemeldinger, permisjoner og avsluttet stilling, var også allmenne utfordringer som påvirket framdrift og forankring av prosjektet. Både suksessfaktorer og risikofaktorer omfatter altså faktorer som man ikke kan kontrollere for, men må forholde seg til.

Barn og unges oppvekst- og læringskontekst kan ikke kontrolleres for av én kommunal kontekst. Det angår også utforming av mål og delmål i et utviklingsprosjekt. Samarbeidspartner VID sitt forskningsståsted innebar at det er understreket at effekten av tiltak og endringer i én slik avgrenset kontekst, kan være betydningsfull for barn og unges skolehverdag, men å konkludere med bakgrunn i avgrensede effektmål, vil både kunne gi feil kunnskapsgrunnlag for generalisering, og avgrense mulighet for kunnskapsutvikling som er gyldig og betydningsfull i den konteksten den er utviklet i - Timeskolen og deres samarbeidspartnere. Å gjennomføre endringsarbeid hvor betingelser for effektmål ligger utenfor konteksten man kan kontrollere, understreker betydningen av å vektlegge prosessmål og erfaringer de ulike deltakerne i prosjektet har med strukturer og innhold i samarbeid, slik det var mulig å gjøre i prosjektet Laget rundt læreren og eleven.

Med bakgrunn i konteksten for utviklingsprosjektet, prosjekteiers utforming av mål og delmål, samt deres beskrivelse av suksesskriterier og risiko i prosjektet, ble det inngått samarbeid med VID vitenskapelige høyskole. Rammer for samarbeidet, samt forskningsbidraget beskrives i siste punkt i denne innledningen. I metodekapittel presenteres hvordan Timeskolens målsettinger, i samarbeid med forskerne ved VID vitenskapelige høyskole, ble videreutviklet til forskningspakker, med valg av ulike forskningsmetoder.

1.4.1. Overordnet problemstilling og forskningsbidrag

Med bakgrunn i prosjekteiers begrunnelser for endringsarbeidet, mål- og delmål, samt suksess- og risikofaktorer – punkt 1.1, 1.2 og 1.3 - ble målgrupper for følgeforskningen identifisert. Evalueringens mulige målgrupper og mål har vært å utforske og produsere kunnskap om hvilke erfaringer og kjennetegn de ulike skole-teamene/Laget - lærer- og elevgruppene – PPT- helsesykepleier - skoleledelse - har angående samskaping når målet er å styrke elevenes faglige og sosiale mestring. Foreldre som målgruppe var ikke satt opp i prosjekteiers søknad og prosjektbeskrivelse, men lagt til i samarbeid med VID, begrunnet i foreldres juridiske, moralske og praktiske ansvar og rettigheter knyttet til oppvekst og utdanning av egne barn i skolen. For prosjektgruppa fra VID, som er forankret i forskningsgruppa Medborgerskap og personer i sårbare livssituasjoner (CitVul) (vid.no), gav dette bakgrunn for følgende felles utarbeidede hensikt med forskningssamarbeidet:

Forskningsresultatet skal vise til kunnskap om Timeskolens erfaringer og kjennetegn med kvalitetsutvikling gjennom samskaping begrunnet i å fremme alle elevers mestring, tilhørighet og psykiske helse.

Masterstudentene har i tillegg – begrunnet i masterens fokus *Medborgerskap og Samhandling* – hatt et oppdrag å belyse sine studier med teorier om medborgerskap. Siden dette også er en sentral verdi og et perspektiv i generell del for skolens læreplanverk, oppfatter vi det som relevant for prosjektet.

På bakgrunn av felles diskusjoner mellom prosjekteier og VID, ble følgende overordnede problemstilling for evalueringen formulert:

Hva kjennetegner kvaliteter, ressurser og utfordringer ved samskaping i utviklingsprosjektet Laget rundt læreren og eleven?

1.5 Partnerskap med VID Vitenskapelige høgskole (VID)

Timemodellen «Laget rundt læreren og eleven» er evaluert underveis og ved prosjektslutt i 2023. Etter innledende samtaler i folkehelsenettverket Rogaland, 2017, ble det i 2019 inngått avtalefesta samarbeid med VID vitenskapelige høgskole, fakultet for helsefag, Sandnes/Stavanger (flytting av campus fra høst 2022), om evaluering i form av følgeforskning med kvalitative og kvantitative metoder som skal følge prosjektet ut programperioden. Samarbeidsavtalen legger til grunn at VID vitenskapelige høgskole skulle utarbeide egen prosjektbeskrivelse til grunn for evalueringsforskningen basert på drøftinger med prosjekteier og utgangspunkt i prosjektbeskrivelsen i den opprinnelige søknaden. Det pålegges videre leveranse av underveis-rapporter og sluttrapport. I avtalen beskrives hva og hvem som omfattes av rettigheter til offentliggjøring av prosjektresultatene "i betydningen tilgang til, bruk for videre forskningsformål, samt formidling av prosjektresultatene, omfatter aktørene i prosjektgruppa for VID og Time kommune (samarbeidspartene og prosjekteier)."

Samarbeidet omfattet også masteroppgaver ved master i Medborgerskap og samhandling ved VID (<https://www.vid.no/studier/medborgerskap-og-samhandling-master/>). Summen av Timeskolens egen evaluering, VID sin følgeforskning med masteroppgaver har bidratt inn i underveisevaluering av prosjektprosesser og en avsluttende resultatevaluering. Det innebar en prosjektgruppe på tre-fem faste forskere fra VID og to faste ledere fra Timeskolen - skolesjef og barn- og familiesjef. Ved behov møtte også kommunalsjef i Time kommune, samt masterstudenter med sin veileder (to års løp). Prosjekteier og FOU-samarbeidspartner VID vitenskapelige høgskole, Fakultet for helsefag, Sandnes/Stavanger har sammen hatt ansvar for evalueringen.

Evaluering ved bruk av følgeforskning innebærer systematisk underveisevaluering (Isaksen et al., 2018; Sverdrup, 2014). Underveisevaluering vil sikre at erfaringene til deltakerne i prosjektet kan bidra – underveis - til forbedring og forankring av den innovasjonen og kompetansen som deltakerne i prosjektet utvikler. Det har vært gjennomført regelmessige halvårslige arbeidsseminar hvor det ble gitt innspill til prosjektprosessen og -gjennomføring ved at data fra de ulike datainnsamlingsmetodene ble utforsket og fortolket både på langs og tvers.

Timeramme-anslag ifølge økonomisk ramme fra prosjektet, var ca. 300 timer pr år (høst 2019-vår 2020). F.o.m. høst 2020 til prosjektslutt ble det lagt til 190t pr. år. Avtalens utgangspunkt var oppdragsforskning, men VID har også tilført omfattende egne forskningsressurser i prosjektet. VID vitenskapelige høgskole, fakultet for helsefag, Sandnes/Stavanger har i tillegg bidratt med veiledningsressurs til de fem masterstudentene ved master i Medborgerskap og samhandling. Grunnet avslutning og endring av arbeidstilørighet til VID for sentrale personer i prosjektet, overtok Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK) ved VID arbeidet med å slutføre samarbeidsprosjektet, fra juli 2022 - da med særlig fokus på Forskningspakke 1. Overføringsmøte mellom Time kommune, forskergruppa ved VID Sandnes og SIK fant sted 23.05.22.

1.5.1. Ramme for samarbeid, formidling og publikasjoner

Rammen for underviseevaluering har vært organiseringen av halvårsseminar mellom VID og Time kommune med fokus på prosjektprosess og -resultat. Det er gjennomført totalt 10 slike seminarer. Deltakere har vært prosjekteiere fra Time kommune, forskningsgruppen og inviterte masterstudenter. Seminarenes ulike tema har blitt utarbeidet i samarbeid mellom partene og knyttet til framdrift i prosjektet og utforskning av de ulike forskningspakkene. Utvikling i prosjektet fra prosjekteiers side, forskningsresultat fra VID sine forskere og masterstudenter, struktur og innhold i samarbeid, samt faste prosjektoppgaver så som formidling mm, har vært faste tema. Fokus for underviseevalueringene har gjennomgående vært på ressurser og utfordringer knyttet til samskaping i kompetanseutviklingen i selve Lagene, i styringsgruppa (rektorene ved alle inkluderte skoler, leder PP-tjeneste, leder av skolehelsetjenesten, skolesjef, barne- og familiesjef), blant lærerne, blant de skolevise samarbeidspartnere PPT og helsesykepleier, jf. overordnet hensikt, problemstilling beskrevet over, samt forskningspakkene beskrevet i kapittel 2.

Det har også vært invitert til møter fra prosjektansvarlig ved Rogaland fylkeskommune, seksjon Folkehelse, med informasjon, diskusjon og ideutveksling mellom kommuner og deres forskningspartnere som har utviklingsprosjekt knyttet til folkehelsemidler; beskrevet som "Mulighetsrommet".

Det har vært levert årlig rapport til Rogaland fylkeskommune, seksjon Folkehelse. I tillegg har prosjektet utarbeidet informasjon med oppdatering til Forebygging.no. Første prosjektrapport ble sendt fra VID til prosjekteier november 2020. Andre delrapport ble overlevert i mai 2022.

Forskningspartnere ved VID har på eget initiativ deltatt i fagdebatter knyttet til erfaringer med tverrfaglig samarbeid- først knyttet til Covid19 (publisert på TPS-blogger; <https://blogg.hivolda.no/fogtps/2022/01/10/en-ny-samarbeids-undervisnings-og-laeringskontekst-i-skolen/>), samt debatt knyttet til tverrfaglig kompetanse i skolen (publisert på vernepleier.no; <https://vernepleier.no/2020/10/helsevernepleiere-i-skolen/>). VID- partnere har også formidlet kunnskap fra prosjektet til nyhetsbrev for Folkehelse Rogaland (febr. 2022). Tema: Covid 19 som ramme for samarbeids-, undervisnings- og læringskontekst i skolen.

Kronologisk oversikt over dataproduksjon for kunnskapsutvikling i prosjektet fra VID vitenskapelige høgskole finnes i tabell 3. Konkrete publiserte resultat fra samarbeidspartene ved VID vitenskapelige høgskole har vært:

- Konferansepresentasjoner:

IAS Study Group on the Co-production of Public Services. Haifa, Israel (online conference) "The team around the teacher and the pupil" A Community-based Public Health project in process" (Fjetland, K.J.; Folkman, AK; Areskoug Josefsson, K.)

Høsten 2022 Antatt: Poster-presentasjon på Folkehelseforeningens nasjonale folkehelsekonferanse; 2022 - Fra økende forskjeller til bærekraftig samfunn.

- Vitenskapelige artikler:

Folkman, AK; Areskoug Josefsson, K & Fjetland, K. J. (2022) Norwegian Teachers' Experiences with Distance Teaching and Online Schooling During the COVID-19 Pandemic, *Scandinavian Journal of Educational Research*, Vol. 67, nr. 3, s. 447–462 DOI: 10.1080/00313831.2021.2021445

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

Folkman, A.K; Fjetland, K. J. & Areskoug Josefsson, K. (2023) Forebyggende og helsefremmende «systemsamarbeid» i skolen – PPT og HS perspektiver. *Norsk pedagogisk tidsskrift*. Vol. 107, nr 1, s. 65-80. DOI: [10.18261/npt.107.1](https://doi.org/10.18261/npt.107.1).

Fjetland, K. J.; Areskoug Josefsson, K.; Vikman, M. D. & Folkman, A. K. (2023) Praksisfellesskap i endring i norsk grunnskole? Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*. Vol. 9, 2023, s. 215-233. DOI: <https://doi.org/10.23865/ntpk.v9.4054>

- Masteroppgaver

Aarrestad Nesse, K. A. (2020). Samhandling i prosjektet «laget rundt læreren og eleven» En kvalitativ studie. [Masteroppgave] Master i medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole 2020

Kan fås ved henvendelse til studenten: aarrestadnesse@msn.com

Bergane, H. A., (2020). Læreres erfaringer med- og perspektiver på et prosjekt som skal styrke samarbeid på tvers av profesjoner for å støtte lærere og elever i grunnskolen. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole 2020

Kan fås ved henvendelse til studenten: hans.bergane@hotmail.com

Ånestad, M. U. (2021). En kvalitativ studie med forskning på uro i skolen, med fokus på faglig mestring, tilhørighet, medborgerskap og økt læringsmiljø. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole 2021

Kan fås ved henvendelse til studenten: monika.ueland.aanestad@lyse.net

Dagan, A. L. (2021). Tverrfaglig samhandling for å styrke livsmestring og motivasjon blant elever i grunnskolen – En kvalitativ studie. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole 2021

Kan fås ved henvendelse til studenten: annelisa82@hotmail.com

Reianes, I. S. (2023). Medborgerskap i skolen En kvalitativ studie av elevenes erfaring av medborgerskap i skolen som deltakere i prosjektet «Laget rundt læreren og eleven». [Masteroppgave] Fakultet for helsefag. VID vitenskapelige høgskole 2023

Kan fås ved henvendelse til studenten: ingrid.sel.reianes@hotmail.com

I dette innledende kapittelet har prosjektets bakgrunn, mål og innhold blitt introdusert og begrunnet og vi har gjort rede for rammer for samarbeid mellom prosjekteier og forskningsinstitusjon, samt kort presentert leveranser fra VID vitenskapelige høgskole. I det påfølgende kapittelet beskrives forskningspakkene som prosjekteier og VID vitenskapelige høgskole utviklet sammen som relevante på bakgrunn av problemstilling, mål og delmål i prosjektet Laget rundt læreren og eleven. I kapittelet beskrives forskningsspørsmål, valg av metoder, forskningsetikk og spørsmål knyttet til validitet drøftes.

2 Metoder og datagrunnlag i evalueringen

Prosjektet Laget rundt læreren og eleven innebærer evalueringsforskning og følgeforskningsdesign (Isaksen et al., 2018). Evalueringsforskning har utviklet seg fra fokus på effekt, mål og virkninger til fokus på responsive evalueringer (Sverdrup, 2014). Det innebærer brukerfokustert evaluering med fokus på mangfold av aktiviteter, verdier, nytte og bruk for dem det gjelder. Evalueringsprosessen er en formativ dialog og skal fremme samhandling og demokratisk involvering. Felles for «nyere» forståelse av evaluering er motreaksjon mot mål-tiltak-virkningsforståelse til prosess, brukerinvolvering og nytte. Overordnet spørsmål er: Hvordan bidra til kunnskap, kompetanseutvikling, utvikling og måloppnåelse i et prosjekt, oppnå bedre praksis i tråd med intensjonene.

Metodene og datagrunnlaget i evalueringen av prosjektet har hatt to forankringer. Den ene er Timeskolens allerede etablerte metoder for evaluering og kvalitetsutvikling som har vært sentrale for prosjekteiers vurderinger og valg underveis i prosjektet (se tabell 2). Den andre er VID vitenskapelige høgskole sine forskningsbaserte metoder med problemstillinger utviklet i samskaping med prosjekteier, Timeskolens representanter i prosjektgruppa. VID vitenskapelige høgskole sine metodevalg har hatt utgangspunkt i å bidra til prosjektutviklingen gjennom å besvare den overordnede problemstillingen presentert i punkt 1.4.1: *Hva kjennetegner kvaliteter, ressurser og utfordringer ved samskaping i utviklingsprosjektet Laget rundt læreren og eleven?*

Prosjekteieren, Time kommune, implementerte systematisk bruk av prosessfokusterte metodiske verktøy for å sikre at tverrfaglige Lag, lærere, elever og foreldre kunne gi sine meninger til faste tider i samskappingsprosessen. Timeskolens etablerte evalueringsverktøy omfattet at “stemmen” til sentrale aktører i prosjektet ble hørt. For å fasilitere prosjektutviklingen i Lagene, ble to sentrale redskap lagt til, CANVAS planleggingsverktøy og SAMSON kartleggingsverktøy for samproduksjon, se oversikt over metoder i kvalitetsutvikling i Timeskolen i tabell 2.

Canvas planleggingsverktøy er Lagene og styringsgruppa sitt redskap for langsiktig samskapende planarbeid og adresserer temaene:

- Behov (bakgrunn, problemstillingen og formålet til prosjektet)
- Mål (målsetting og ønsket effekt på kort og lang sikt)
- Suksesskriterier (hvilke målbare krav stilles til leveranse og prosessen underveis)
- Handlingsplan (arbeidsoppgaver, faser, deadlines og milepæler i prosjektet)
- Leveranser (beskrivelse av konkrete leveranser underveis og på slutten av prosjektet)
- Laget (informasjon om Laget, roller, organisering, kontaktinfo og rutiner)
- Interessenter (nøkkelpersoner/-grupper som kan påvirke prosjektet og håndtering av disse)
- Målgruppe (beskrivelse og analyse av målgruppen til prosjektet)
- Resurser (tilgjengelige og nødvendige ressurser som budsjett, lokaler, utstyr, folk osv)
- Risikoer (faktorer og usikkerheter som kan påvirke prosjektet negativt)
- Muligheter (ideer og muligheter i forhold til trender og omverden)

SAMSON² er et verktøy for å utforske kvalitet i samskapende innovasjon. Verktøyet tar utgangspunkt i at samskaping er relasjonell, basert på verdier og ferdigheter. SAMSON er et verktøy for å utforske prosessuelle kvaliteter i samhandlingen gjennom sju parametere; Ivaretagelse av likeverdighet; Å arbeide med felles mål; Kommunikasjon; Forankring; Tilrettelegging; Å arbeide med ressursfokus; Å arbeide med flere kompetanser samtidig (Kobro et al., 2018). SAMSON-verktøyet gav mulighet for

---

² <https://samson-ks.herokuapp.com/>

hyppig evaluering av samhandling i Lagene ved at verktøyet ble brukt til evaluering basert på deltakernes individuelle vurderinger av møter i Lagene. Slik utarbeidet de profiler basert på faste kriterier underveis i prosjektutviklingen. Verktøyet var patentbeskyttet og kunne derfor ikke brukes direkte i forskning i den aktuelle perioden.

Tabell 2 Metoder for kvalitetsutvikling brukt i Timeskolen

Datametode	Hvilke aktører gir informasjon?	Hvilken arena er de på?	Hvor ofte gjøres innhenting av info/evalueringen?	Anonym/skole/ navn oa.?
1.CANVAS Skjematisk planleggingsverktøy; behov, ressurser, risiko, mål, handlings-plan mm	1.Styringsgruppa (kommunalt nivå) har eigen canvas med føringar. 2.«Laget» på den enkelte skulen utformar egne canvaser.	Styringsgruppa sine Canvas Skulens Lag sine Canvas	Justeres ca ein gong i halvåret Etter uttesting av tiltak	Knytt til skule
2.SAMSON Teambasert vurdering av samskapning, faste kriterier (KS)	Deltakarane i «Laget»	På skulenivå	Ved oppstart av Lag, kvart halvår til tiltaksutvikling, seinare ein gong i året	Anonym
3.Lokale undersøkinger	Elevane	Utvalde skular etter behov	Kvart halvår Kvar 14 dag	Anonym På individnivå
5.Dialogmøter	Skoleledelse	enkeltskoler	3 ggr pr år med hver skole	Søker ikkje personfokus
5.ELEVUNDERS	Elevane sine beskrivelser av læringsmiljø	skulebasert	Årleg på 5.-10 trinn på alle skulane	Anonym
6.Foreldreundersøking	Foreldre	skolevis	Årleg på alle trinn	Anonym
7.Samtale med helsesjuepleiar	Elever/ elev- grupper	skolevis	Årleg på 1. trinn 8. trinn	Individ/-gruppenivå
8.Nasjonale prøvar	Elevane sine læringsresultat (lesing, rekning og engelsk)		Årleg på 5., 8. og 9. trinn	Anonym
9.UNGDATA	Elever 8.-10.trinn + VGS	Ungdomsskule Vidaregåande skule	Kvart tredje år	Anonym

Etablerte evalueringsverktøy så som elevundersøkelser, skolelokale undersøkelser, foreldreundersøkelser, anonyme skulebaserte oppsummeringer av samtaler med helsesykepleier, nasjonale prøver og UNGDATA (ungdata.no), er innarbeidede og relevante redskap for kvalitetsutviklingen og planarbeid både på skolenivå og kommunalt nivå i prosjektkommunen. De ble i ulik grad, brukt av prosjekteier til å informere prosjektutviklingen. Noen av verktøyene ble endret av prosjekteier underveis for å bedre imøtekomme behovene for utvikling og progresjon. VID sin prosjektgruppe har særlig brukt dokument fra skolens arbeid med både Canvas-verktøyet og Samson kartleggingsverktøy som utgangspunkt for forskning og workshoper med prosjekteier. Ellers har resultat fra de andre evalueringsverktøyene informert diskusjonene i workshopene, men ellers ikke blitt brukt som forskningsbasert dokumentasjon i vurdering av resultat fra VID sin side. Dette er begrunnet i manglende mulighet til å vurdere forskningskvalitet i skjemaene.

2.1. Forskningspakker

Med bakgrunn i prosjekteiers beskrivelser av bakgrunn, begrunnelser, mål og delmål for prosjektet *Laget rundt læreren og eleven*, (jr. punkt 1.1, 1.2, 1.3) samt faglige og økonomiske rammer for VID vitenskapelige høgskole sitt forskningsbidrag (jf. punkt 1.4 og 1.5), ble følgende forskningspakker utarbeidet. Disse gav føringer for valg av forskningsmetoder.

2.1.1. Forskningspakke 1A: Lagene

Kunnskapsproduksjon i Lagene (innad og utad mot skolens elever, lærere og samarbeidsparter (PPT og skolehelsetjeneste). Tema: *Kunnskap om kjennetegn og kvaliteter/ ressurser og utfordringer i samskapingsprosesser i «Laget rundt læreren og eleven».*

Forskningspakke 1A hadde som mål å undersøke kunnskapsproduksjon i de skolevise Lagene rundt lærere og elever. Forskerne skulle se på hvordan samproduksjonsprosesser fungerte, og hva som kjennetegnet samhandlingen mellom deltakerne i lagene. Videre skulle de undersøke innhold, struktur og kvalitet i samhandlingen med lærergruppa, elevgruppa, ledergruppa og foreldregruppa. Forskerne skulle også se på hvilke aktiviteter og tiltak lagene valgte, og hvordan de vurderte resultatene av valgene.

Forskningssspørsmål:

1. *Hva kjennetegner erfaringene med etablering av Lagene og samhandling mellom deltakerne i teamene?*
2. *Hva kjennetegner erfaring med innhold, struktur og kvalitet i Lagene sin samhandling med lærergruppa/ elevgruppa/ ledergruppa/ foreldregruppa?*
3. *Hvilke aktiviteter og tiltak har Lagene valgt og hvordan vurderer de resultatene av valgene?*

2.1.2. Forskningspakke 1B; Styringsgruppa

Kunnskapsutvikling i styringsgruppa. Styringsgruppa består av rektorene ved alle inkluderte skoler, leder PP-tjeneste, leder av helsestasjon-/skolehelsetjenesten, skolesjef, barne- og familiesjef, og ledes av skolesjef. Tema: *Kunnskap om ressurser og utfordringer knyttet til samskaping som verdi og praksis i omfattende omorganisering/skoleovergripende kvalitetsutvikling i kommunens skoleledelse.*

Forskningspakke 1B hadde som mål å undersøke kunnskapsutviklingen i styringsgruppa for kommunens skoleledelse, både på lokalt og sentralt nivå. Temaet for forskningspakken var å se på ressursene og utfordringene knyttet til samskaping som verdi og praksis i en omfattende omorganisering og skoleovergripende kvalitetsutvikling i kommunens skoleledelse.

Forskningssspørsmål: *Hva kjennetegner erfaringene til kommunens skoleledelse v/ styringsgruppa når det gjelder å igangsette og gjennomføre skoleovergripende kvalitetsutvikling?*

2.1.3. Forskningspakke 2; Lærerne

Kunnskapsproduksjon i lærergruppa. Tema: Kunnskap om kvaliteter og kjennetegn ved sosial støtte og kompetansebidrag til lærere angående deres oppgave med styrket mestring, tilhørighet, psykisk helse og medborgerskap til elevene.

Forskningspakke 2 hadde som mål å undersøke kunnskapsproduksjon i lærergruppa med fokus på sosial støtte og kompetansebidrag til lærere i deres arbeid med å styrke elevenes mestring, tilhørighet, psykiske helse og medborgerskap. Forskerne ønsket å se på erfaringene til lærergruppa knyttet til organisering av Lagene, egen kompetanseutvikling og samhandling med elever i arbeidshverdagen.

Forskningssspørsmål: *Hva kjennetegner erfaringene til lærergruppa knyttet til arbeid med organisering av Lagene, egen kompetanseutvikling og samhandling med elever i arbeidshverdagen?*

2.1.4. Forskningspakke 3; Elevene

Kunnskapsproduksjon i elevgruppa. Tema: Kunnskap om kjennetegn ved elevers medvirkningsprosesser som har betydning for deres erfaring og opplevelse av mestring, tilhørighet, psykiske helse og medborgerskap.

Forskningspakke 3 omhandlet kunnskapsproduksjon i elevgruppa. Med bakgrunn i prosjektets mål og bakgrunn i samskaping, helsefremming og forebygging, samt den nye læreplanens vektlegging av medborgerskap som sentrale perspektiv i utdanning, er elevenes involvering i prosjektet sentralt å utforske.

Forskningssspørsmål:

1. *Hva kjennetegner erfaringene til elevgruppa knyttet til medvirkning, samhandling og tiltaksutvikling i kvalitetsarbeidet?*
2. *Hvilke aktiviteter og tiltak har elevene spilt inn til Lagene og hvordan vurderer de resultatene av valgene?*

2.1.5. Forskningspakke 4; PPT og skolehelsetjeneste

Kunnskapsproduksjon knyttet til samarbeidspartnerne PPT og skolehelsetjeneste. Tema: Kunnskap om kjennetegn ved omlegging av praksis fra individ til elevgruppefokus ved PPT og helsesykepleiers praksis. Kunnskap om endringens innhold, konsekvens og faggruppens vurdering av ressurser og utfordringer ved endringen.

Forskningssspørsmål: *Hva kjennetegner endring i arbeidsmåte fra individuelt til system hos skolens samarbeidspartnere - PPT, skolehelsetjeneste.*

2.1.6. Forskningspakke 5; Pandemi og hjemmeskole

Forskningspakke fem ble lagt til i 2020. I forskningspakke 5 var temaet lærernes erfaringer med hjemmeskole under Corona-pandemien i Time kommune. Forskningsspørsmålet var knyttet til samhandling og samarbeid om undervisning og oppfølging av elevene i denne perioden. Formålet var å bidra til økt kunnskap om lærernes erfaringer med hjemmeskole under Corona-pandemien i Time

kommune, og kan være nyttig for å utvikle bedre tiltak og praksis for å støtte lærere og elever i en lignende situasjon i fremtiden.

Forskningsspørsmål: *Hvilke erfaringer gjør lærerne i Time kommune angående samhandling og samarbeid om undervisning og oppfølging av elevene under Corona-pandemien og tiden med hjemmeskolen?*

2.1.7. Forskningspakke 6; Foreldres stemme

Kunnskapsproduksjon knyttet til foreldresamarbeid/ foreldreinvolvering/ FAU/foreldregruppen.
Tema: *Kunnskap om foreldregruppens synspunkt på deres medvirkningsrolle i prosjektet.*

I forskningspakke 6 skulle fokus være på foreldregruppens synspunkt på deres medvirkningsrolle i prosjektet. Forskningsspørsmålene omfattet: *Hva som kjennetegner endringene i foreldresamarbeid i Timeprosjektet og hva som begrunner endringene, samt hvilke synspunkter foreldre hadde på egen innflytelse og medvirkning.*

Forskningspakken ble underveis tatt ut av prosjektet. Av ressursmessige årsaker ble både elever og foreldre tatt ut av samarbeidspart VID sitt ansvarsområde og evalueringsfokus. Foreldre – og elevers medvirkning i prosjektet har imidlertid vært en del av diskusjoner ved møter underveis og ved halvårslige arbeidsseminar med oppdragsgiver. Elever er også hovedaktør i to av masteroppgavene og har slik informert forskningspakke 6 (Ånestad, 2021 og Reianes, 2023)

Skolen har lang tradisjon for å innhente foreldrenes synspunkt på undervisningen gjennom årlige foreldreundersøkinger, jf. tabell 2: metoder og datagrunnlag. Foreldreinvolvering er også påpekt som en ressurs i den videre prosjektutviklingen.

2.2 Metodiske valg og vurderinger

For å besvare forskningsspørsmålene i de beskrevne forskningspakkene, er det valgt både kvalitative og kvantitative metoder for datainnsamling. Dette gav anledning til å produsere data som var basert på et *innenfraperspektiv* med kunnskap om deltakernes forståelse av innhold og mening i sosiale fenomen som samskaping, tverrfaglig samarbeid og endring, - og data basert på *utenfraperspektiv* hvor kunnskap om utbredelse og tendenser i sosiale fenomen er ressurs (Olson & Sørensen, 2003). Den overordnede problemstillingen for VID vitenskapelige høgskole sitt bidrag, var imidlertid utforskning av prosjektdeltakernes erfaringer (jf. punkt 1.5). Det innebar et hovedfokus på kvalitative metode med ulike typer intervju og spørreskjema som gjennomgående valg, supplert med kvantitative metoder.

Kvalitative metoder gav mulighet til å utforske ressurser og utfordringer knyttet til enkeltpersoner og grupper av aktører sine erfaringer i prosjektet (lærere, samarbeidspartnere (PPT/skolehelsetjeneste, Lagene, styringsgruppe, elever). Kvalitative metoder som ble valgt var gruppeintervju, - hvor fokus er på en gruppes beskrivelse av innhold og mening i erfaringer med et oppgitt tema (se eksempel i punkt 1, 6, 10 i tabell 3); fokusgruppeintervju som gir kunnskap om en gruppes diskusjon og utforskning av ressurser og utfordringer i egne erfaringer (se eksempel i punkt 2, 5, 7, 11 i tabell 3), samt individuelt intervju hvor den enkeltes erfaringer i større grad kan utforskes uten press om konformitet eller støtte til samarbeidsparter eller kolleger (Holstein & Gubrium, 2016; Halkier, 2016).

Kvalitative data ble også innhentet ved hjelp av strukturerte spørreskjema, quest-backs - formidlet gjennom nettskjema og med mulighet for tilleggskommentar (se eksempel i punkt 3, 8 i tabell 3). Videre har kvalitative data blitt utviklet ved dokumentanalyse. Tekst i alle Lagenes planleggingsverktøy - Canvas- ble analysert ved hjelp av tematisk-/innholdsanalyse (Malterud, 2017) og gav kunnskap om ulikheter og likheter i de ulike skolenes forståelse av innhold og fokus knyttet til de ulike temaene i verktøyet (Behov; Mål; Suksesskriterier; Handlingsplan; Leveranser; Team; Interessenter; Målgruppe; Ressurser; Risikoer; Muligheter) (se punkt 4 og 9 i tabell 2). Ved å gjennomføre analysen på ulike tidspunkt (2020 og 2022), kunne også utviklingstrekk identifiseres. Prosjekteier brukte dette også som et styringsverktøy for en felles forståelse av prosessene og utviklingen i prosjektet

Et annet tilfelle der kvalitative metoder ble brukt for data innsamling var fokusgruppeintervjuene med alle Lagene i prosjektets slutfase, nov-des 2022. Intervjuene ble utført i kjølvannet av SAMSON-kartleggingen som ble gjennomført innad i Lagene på alle skolene som deltok i prosjektet. For å gi grunnlag for samtale og sammenlikning mellom skolene med kunnskapsutvikling rundt samme tema, var intervjuene semistrukturerte og involverte nøkkelaktører fra skolene (se vedlegg 2). Hvert intervju startet med en presentasjon av skolens SAMSON-profiler, etterfulgt av en refleksjon over Laget ved skolen sin utvikling gjennom prosjektperioden. Deretter fulgte en sammenlikning av Laget ved skolens profil med de andre deltakende skolene, og til slutt en diskusjon om hva som gjorde skolen unik i forhold til de andre. Studien ble søkt og godkjent av Sikt.no (ref.nr. 944348) og alle deltakerne i fokusgruppeintervjuene signerte samtykkeskjema (se vedlegg 1).

Varigheten av fokusgruppeintervjuene varierte fra 60 til 90 minutter, og de ble gjennomført i perioden mellom november og desember 2022. I kjølvannet av fokusgruppeintervjuene ble en online workshop arrangert i desember 2022 med formål å oppdatere alle deltakende skoler om fremskrittene i prosjektet, presentere tankene som oppstod etter fokusgruppeintervjuene og samle innspill fra alle deltakere. Workshopen fungerte som en plattform for å samle innspill og tanker fra alle skolene, noe som bidro til en helhetlig forståelse av prosjektets fremskritt. Deltakerne fikk også muligheten til å gi tilbakemeldinger på de presenterte tankene og komme med egne refleksjoner basert på deres erfaringer.

Kvantitative metoder gav mulighet for å produsere data fra større antall deltakere og beskrive systematiske utviklingstrekk knyttet til prosjektutvikling og forankring – basert både på enkelt deltakere og grupper. Kvantitative metoder er i dette prosjektet alltid i kombinasjon med kvalitativ metode. Kombinasjonen er både brukt systematisk for å belyse problemstillinger gjennom mixed method design (Fetters et al., 2013) (se eksempel i punkt 6 og 8 i tabell 3), andre ganger er muligheten til å kombinere kvantitativ og kvalitative data, gjort på bakgrunn av analyse av kvalitative spørreundersøkelser ved bruk av quest-back eller gruppeintervju hvor omfanget "alle" aktørene i en aktuell gruppe (alle lærere, alle Lag, PPT, helsesykepleiere f. eks), gav grunnlag for å analysere fram kvantitative kjennetegn med utbredelse og omfang ved fenomenene som ble utforsket (se eksempel i punkt 3, 4 og 9 i tabell 3).

I artikkelen *Forebyggende og helsefremmende «systemsamarbeid» i skolen* (Folkman, Fjetland & Areskoug Joseffson, 2023, s. 69) er et eksempel på mixed method design:

Studien er en sekvensielt forklarende mixed method-studie (Fetters et al. 2013; Ivankova, et al., 2006; Kroll & Neri, 2009), med spørreskjema og etterfølgende gruppeintervju til ansatte og ledere ved PPT og HS. Begrunnelsen for designet er at analyse av de kvantitative dataene gir generell forståelse av forskningsspørsmålene, og etterfølgende kvalitativ datainnsamling og analyse gir dypere forståelse av forskningsproblemet (Ivankova et al., 2006). Integrasjon

av data ble gjort underveis i den kvalitative datainnsamlingen og analysen, og i drøfting av resultatene.

Dataproduksjonens primære funksjon har vært å informere arbeidsseminar, halvårslige workshoper og løpende diskusjoner i andre møter med prosjekteier underveis i prosjektutviklingen. Det var derfor sentralt i valgene at de ulike aktørene skulle "høres" og at sentrale aktiviteter - så som Lagets erfaringer med samskaping – skulle adresseres. Valg av metoder og utvalg har hatt utgangspunkt i forskningspakkene og forsknings spørsmål. Det har bidratt til at erfaringer fra alle aktørene i prosjektet, er blitt adressert. Unntaket er foreldres stemme (jf. refleksjon i punkt 1.4.1 og 2.1.7.). Elevers erfaringer er adressert i to masteroppgaver og har slik informert deler av prosjektutviklingen. Både foreldres og elevers stemme er imidlertid representert i skolens tradisjonelle evalueringsverktøy (jf. Tabell 2) og har informert prosjektutviklingen gjennom prosjekteier. Tidsrammen med ulike aktørers "stemme" i arbeid med prosjektets framdrift, har bidratt til at kritiske spørsmål knyttet til aktørenes erfaring med samskaping i prosjektutviklingen, har kunnet bli adressert. I tabell 3 under presenteres en kronologisk tidslinje med empiriske forskningsundersøkelser i prosjektet "Laget rundt læreren og eleven." Her framgår valg av forskningsmetode, utvalg- hvem som er "hørt"-, samt formidling og publisasjon.

Tabell 3 Kronologisk oversikt av empiriske forskningsundersøkelser i prosjektet Laget rundt læreren og eleven

TID FOR STUDIE	METODE	FORMIDLING	PUBLIKASJON
1. Høst 2019-vår 2020	Kval. Metode; Gruppeintervju og kval. spørreskjema til lærere v/en ungdomsskole og en barneskole	Presentert i arbeidsseminar & Publisert	Masteroppgave: Bergene, 2020
2. Høst 2019-vår 2020	Kval. Metode; Tre fokusgruppeintervju med deltakere fra to ulike «Lag»	Presentert i arbeidsseminar & Publisert	Masteroppgave: Aarrestad Nesse, 2020
3. Vår 2020	Kvant/kvalitativ studie; Nettskjema. Til alle lærere i kommunen	Arrangert felles analyseseminar/ arbeidsseminar vår og høst 2020.	Vit. Artikkel; Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland, 2022 https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00313831.2021.2021445
4. Vår 2020	Dokumentanalyse; Tematisk analyse av Canvas-planleggings-verktøy fra alle inkluderte skoler og styringsgruppa	Presentert i arbeidsseminar i 2020	Delrapport 2020 (Fjetland, Areskoug Josefsson & Folkman)
5. Høst 2020-vår 2021	Kval. Metode; Fokusgruppeintervju m to ulike «Lag» (totalt 11 deltakere)		Masteroppgave: Dagan, 2021

6. Høst 2020 - Vår 2021	Mixed- methods studie; 1. Nettbasert undersøkelse til PPT og helsesykepleiere 2. Tre oppfølgende gruppeintervju med PPT og helse-sykepleiere	Presentert på arbeidsseminar vår og høst 2021	Folkman, Fjetland & Areskoug Josefsson, 2023 https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/np.t.107.1.7
7. Vår 2021- høst 2021	Kval. Metode; Tre fokusgruppeintervju med elevråd på to ulike skoler (totalt 13 elever)		Masteroppgave: Aanestad, 2021
8. Vår 2021	Mixed- methods studie; Nettbasert spørreskjema; Kvant og kval spørsmål til alle lærere i Timeskolen.	Arbeidsseminar vår og høst 21, vår 22	Fjetland, Areskoug Josefsson, Vikman & Folkman, 2023; https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntp/article/view/4054/9127
9. Vår 2022	Dokumentanalyse; Tematisk analyse av Canvas-planleggings-verktøy fra alle inkluderte skoler og styringsgruppa	Arbeidsseminar i 2022	Delrapport 2022 Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland
10. Høst 2021	Kval. metode; gruppeintervju styringsgruppa (skoleledelse- to personer)	Arbeidsseminar vår 22	Folkman & Fjetland (upublisert)
11. Høst 2022- vår 2023	Kval. metode; Fokusgruppeintervju med hvert av de ti Lagene i prosjektet	Arbeidsseminar vinter 2022-23	Intervju alle «Lag» Rocha & Hatleskog Upublisert, presenteres utfyllende i denne rapporten
12. Vår 2023	Kval. Metode; Intervju med elever		Masteroppgave: Reianes, 2023

2.3 Forskningsetikk

Målet med FOU-samarbeid mellom academia og kommunal virksomhet, er bl.a. å styrke kunnskap om forskning og forskningsetikk (jf. prosjektrammer, Rogaland fylkeskommune). Data som skoleledelsen bruker i kvalitetsarbeid, kan av hensyn til personvernlov ikke automatisk anvendes i forskning. Videre forutsetter forskning vurderinger av personvern med meldeplikt og søknad til NSD/Sikt (sikt.no). Meldeplikt utløses ved behandling av personopplysninger, og søknad til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste er gjennomført for de studiene og forskningspakkene der det var aktuelt. Dette er gjort rede for i de enkelte studiene. Forskningsetiske problemstillinger i skolebaserte prosjekt omfatter også vurdering av sårbare borgere (NESH, 2021, pkt B, 14) med

involvering av barn i forskning, samt forskning der arbeidsgiver “forsker på” egne arbeidstakere. Det innebærer ettertenksomhet knyttet til både personvern og opplevelse av mestring og trygghet (Askheim et al, 2019).

Samskaping som kunnskaps- og forskningsfelt, aktualiserer betydningen av status, posisjon og rolle til ulike aktører i utviklingsarbeidet og i forskningen. Timeprosjektets involvering av aktører med ulike roller og statuser, understreker og utfordrer makt i relasjoner. Evalueringsforskning og følgeforskning utfordres videre særlig av spørsmål knyttet til nærhet og distanse i kunnskapsproduksjon:

Rollen som uavhengig forsker kan i visse situasjoner komme i konflikt med andre roller forskeren kan ha, for eksempel rollen som rådgiver eller konsulent. Hvis forskeren påtar seg oppdrag som kan svekke tilliten til institusjonens troverdighet, er det som et minimum nødvendig å opplyse om disse forholdene. I noen situasjoner vil rollekonflikten være så sterk at rollene ikke bør forenes. (NESH, 2021, punkt 37³).

Forskere og forskningsinstitusjoner formidler ikke bare sine resultater, men skal også forvalte forskersamfunnets troverdighet som kilde til kunnskapsproduksjon. I følge NESH (2021) skal oppdragsgiver kunne styre og/eller påvirke tema og problemstillinger, men ikke metodevalg. Metodevalg påvirker dataproduksjon som ligger til grunn for både resultater og konklusjoner som forskere trekker på grunnlag av resultatene. Forskerne og forskningsinstitusjonene skal også påpeke usikkerhet og begrensninger i forskningen (NESH 2021). Dette har grunnleggende betydning for forskningssamfunnets troverdighet og samfunnsmandat som leverandør av kunnskap. Eksempelvis når resultatene skal brukes til planlagte fagpolitiske, økonomiske og strategiske valg og beslutninger, som kan være relevant i prosjekt som tematiserer bruk av kommunale ressurser, samarbeid og organisering, slik en må tenke at det foreliggende prosjektet er omfattet av.

Forskningsetiske problemstillinger i dette prosjektet kan også være knyttet til at «alle kjenner alle» i kommunen. Selv om data anonymiseres, kan innhenting av data fra spesifikke arenaer og grupper, være en mulighet for å identifisere enkeltpersoner/skoler i publikasjoner. I forskningsartikkelen knyttet til forskningspakke fire (Folkman, Fjetland & Areskoug Josefsson, 2023, s. 69) skrev vi følgende om dette:

I et utviklingsprosjekt med få deltakere er mulighet for gjenkjenning av prosjektet og kommunen til stede. Dilemmaet er imøtegått ved å involvere alle parter i studiedesign og resultatbeskrivelser. Deltakeres tilbakemeldinger ble ivaretatt. Personopplysninger ble ikke innsamlet, og spørreskjema var anonymt. Alle deltakere gav informert samtykke til deltakelse enten gjennom å svare på spørreskjema eller ved å delta på gruppeintervjuer. Det var frivillig å delta. Data oppbevares innlåst på en ekstern lagringsplass. NSDs vurdering av prosjektet er at behandlingen av personopplysninger i prosjektet er i samsvar med personvernlovgivningen (ref. nr. 424368).

For å unngå press om deltakelse ble alle invitasjoner til deltakelse i forskning i prosjektet, sendt via tredje person. Lederne i PPT og helsestasjon/skolehelsetjeneste fikk tilsendt en lenke til et elektronisk spørreskjema, fra forskerne. Lederne videresendte denne til sine ansatte, med invitasjon til å besvare.

---

³ <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

I artikkelen knyttet til forskningspakke to (Fjetland, Areskoug Josefsson, Vikman & Folkman, 2023, s. 219) ble dette beskrevet slik:

Personvern med krav til frivillighet og anonymisering ble ivaretatt ved at nettskjemaet ble organisert med anonyme svar, og ved at lenke til undersøkelsen ble formidlet via skolen rektor, som ikke hadde tilgang til undersøkelsens svar. I utsending av resultat til skolene/prosjekteier, ble demografiske opplysninger frakoplet andre svar for å unngå gjenkjenning.

Forskningsetikk i oppdragsforskning omfatter også avklaring av muligheter til å anvende og formilde forskningsresultatene etter prosjektslutt. Beskrivelsene i samarbeidsavtalen mellom VID og prosjekteier adresserer dette ved å peke på gjensidig rett for partene til å anvende resultatbeskrivelser etter prosjektets avslutning. Fokus på forskningsresultat og ikke datagrunnlag, er i tråd med gjeldende forståelse av praksis basert på hensyn til personvern for eksempel (NESH, 2021, pkt 40; Tostensen & Kaiser, 2015).

2.4 Ressurser og begrensninger

Ressurser og begrensninger knyttet til metodiske valg og vurderinger, er beskrevet og diskutert etter akademisk standard i alle publiserte forskningsresultat som ligger til grunn for sluttrapporten i Laget rundt læreren og eleven, se oversikt publikasjoner i punkt 1.5.2. I dette avsnittet adresseres noen gjennomgående ressurser og begrensninger i følgeforskningen i prosjektet. Det omfatter for det første forskningspakkenes omfang og relevans for prosjektutviklingen, videre troverdigheten til de leverte forskningsresultatene, samt mulighetene for samskaping gjennom dialog underveis i prosjektutviklingen.

Omfanget av den samlede forskningsproduksjonen i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, representerer den grunnleggende forskningsressursen i det totale endringsarbeidet. Sammen med prosjekteiers egne evalueringsverktøy (se tabell 2), samt fortolkninger av ressurser og utfordringer i ulike funn i de fortløpende og halvårslige samarbeidssamtalene mellom VID og prosjekteier, representerer de kunnskapsgrunnlaget for prosjektets resultat.

Alle problemstillinger i de ulike forskningspakkene og i de gjennomførte forskningsarbeidene gjengitt i punkt 2.1, er utviklet i samskaping med oppdragsgiver, Timeskolen. Begrunnelsene for valg har vært relevans for Timeskolens beskrivelse av mål i prosjektbeskrivelse forankret i folkehelsemidlenes utlysningstekst, men med de begrensningene knyttet til effektmål beskrevet i punkt 1.4; Presiseringer og avgrensninger av prosjektmål. Alle sentrale aktørgrupper som var beskrevet som omfattes av prosjektet, - Lagene, alle i lærerstillinger (faglærer, kontaktlærer, sosiallærer og spesialpedagog), PPT, skolehelsetjeneste, elever, er dermed hørt.

Dette har slik vi oppfatter, gitt høy relevans med nytteverdi med eksempler på ressurser og utfordringer underveis i prosjektutviklingen, i tråd med praktiske kvaliteter i samskapende innovasjon som er et grunnleggende teoretisk perspektiv i prosjektet (Kobro, et al., 2018; Willumsen & Ødegaard, 2020; Tortzen & de Jongh, 2021).

Begrensninger knyttet til omfang og relevans i følgeforskningen, er for det først knyttet til ressurser for forskningsbidraget i prosjektet. Dette er forsøkt ivaretatt ved egeninnsats fra VID vitenskapelige høgskole som også omfatter fem masteroppgaver, noe vi samlet tenker er en stor ressursøkning. Andre økonomiske rammer ville kunne gitt mulighet for større grad av systematisk oppfølging av

etablerte forskningsresultat underveis i prosjektperioden. Dette er forsøkt ivaretatt ved også å analysere fram resultat på langs og tvers av leveranser, slik at tidslinjer og utvikling i prosjektet kan tolkes fram basert på flere forskningskilder i sluttrapportens resultatbeskrivelse.

Forståelse av troverdighet og gyldighet i studier, knyttes til innsyn og transparens i målsettinger, metodevalg, analyse, resultatbeskrivelser og tolkinger (Olsson & Sörensen, 2003). Bakgrunn og politisk, faglig og teoretisk rammene for studiene som ligger til grunn for sluttrapporten, er derfor synliggjort både i selve studiene og i sluttrapporten. Ved å skille resultatproduksjon og drøfting med anbefalinger, er det gjort rede for skille mellom tolkinger av resultat i utvalgte kontekster og på langs av datamaterialet.

Troverdighet er sterkt knyttet til metodevalg som sikrer datagrunnlag med relevans for prosjektutviklingen. Metodepreferanser i forskerteam kan bidra til at forskere vektlegger ett sett av resultater fremfor et annet. Dette kan overkommes ved å sette sammen et team av forskere med ulik kompetansefor å skape synergi, integrasjon og styrke validitet (Holden & Fløtten, 2018; Fetters et al., 2013). En ressurs i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, er bruk av både kvalitative og kvantitative metoder, samt bruk av mixed method design. Det har gitt mulighet for å utforske sentrale tema både kvantitativt og kvalitativt (Olsson & Sörensen, 2003; Fetters et al., 2013), slik det er gjort for å utforske erfaringer fra PPT, skolehelsetjeneste og fra læreres erfaringer med disse ressursgruppene og med Lagene (jf. Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023). Slike valg forutsetter forskerteam med variert forskningskompetanse, noe VID sin prosjektgruppe har kunnet bidra med.

Troverdighet knyttes også til studiers omfang og til grad av representative utvalg med relevans for prosjektets mål og innhold. Utvalg av deltakere har – som forskningspakkene viser (punkt 2.1), hatt variasjon som mål, men er også formet av ressursmessige og praktiske hensyn som er gjort rede for (jf. punkt 1.4- 1.5). Andre utvalg og metoder ville kunne gitt et annet datagrunnlag for studien. Selv om sentrale aktører er hørt, er en begrensning for studien at elever og deres foreldre – som har stort ansvar i opplæring og oppvekst – i liten grad er hørt. En ressurs i studien er at lærere- som er en hovedaktør i skolehverdagen, - i stor grad er hørt i både kvalitative og kvantitative studier.

Både målsettinger og ledelses- og samarbeidsideologi i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, er basert på samskaping. Samskaping til forskjell fra samproduksjon, forutsetter forankring av samarbeid gjennom alle viktige faser i et endringsarbeid. En ressurs for samarbeidet mellom prosjekteier og VID sin prosjektgruppe, er at det har omfattet tidlig prosjektutviklingsfase fra 2017 til etablert prosjekt 2019 og avslutning 2023 med sluttseminar februar 2024. Hyppige ansikt- til ansikt arbeidsmøter i de to første år, samt halvårlige workshop/arbeidsseminar gjennom hele prosjektperioden har vært en ressurs for samhandling og drøftingsmuligheter i prosjektutviklingen. Nytteverdien er også forsterket ved at utvikling av problemstillinger, forskningsspørsmål, spørreskjema, samt foreløpige resultat er drøftet med prosjekteier for å kunne gi kontekstuell relevant fortolkning av funnene. Samskaping i forskningsdesign har imidlertid også utfordret troverdighet. I mixed methods-studier er spørsmålsformuleringer basert på oppfølgende spørsmål knyttet til tema som utforskes både kvalitativt og kvantitativt (Fetters et al., 2013), noe som kan utfordres når forskningens metodevalg i for stor grad styres av oppdragsgiver (Holden & Fløtten, 2018; Fjetland et al., 2023).

Fokusgruppeintervju og arbeidsseminaret i sluttfasen av prosjektet med deltakerne i alle Lagene, gav også en viktig mulighet for å drøfte resultat fra hele prosjektet og reflektere sammen over hva som hadde fungert bra og hva som kunne forbedres. Dette bidro til økt forståelse og samarbeid på tvers av skolene og andre samarbeidspartnere i prosjektet, og er i tråd med følgeforskningens vekt på

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

formativ underviseevaluering, samt sentrale perspektiv i innovasjon og samskaping (Kobro et al., 2018; Willumsen & Ødegaard, 2020).

Utskifting av prosjektdeltakere både hos prosjekteier og VID, er forsøkt ivaretatt ved overføringsmøter, men har også utfordret kontinuitet i samhandling og dermed samskaping. Pandemi-situasjonen mars 2020 har utfordret tett samhandling og oppfølging i prosjektet, men også bidratt til digitalisering og ressurseffektivisering i møtестruktur, noe som også kan oppleves som hensiktsmessig gitt ressursenes ramme for prosjektet.

DEL II: PROSJEKTETS RESULTAT

3 Introduksjon til resultat

I denne delen av rapporten presenterer resultater knyttet til forskningsspørsmål i de ulike forskningspakkene. Resultatene baseres på de empiriske forskningsundersøkelsene som er relevante, gjort i prosjektperioden 2019 - 2023⁴. Der de empiriske undersøkelsene ikke er publisert, gjøres kort rede for metodiske grunnlag for resultatene. Resultatene belyser samlet den overordnede problemstillingen i prosjektet som også utforskes i drøfting av veien videre: *Hva kjennetegner kvaliteter, ressurser og utfordringer ved samskaping i utviklingsprosjektet Laget rundt læreren og eleven?*

3.1 Resultat fra forskningspakke 1: Kunnskapsproduksjon i Lagene

Forskningspakke 1A hadde som mål å undersøke kunnskapsproduksjon i de skolevise Lagene rundt lærere og elever (forkortet LLE). Forskningsspørsmålene var i) Hva kjennetegner erfaringene med etablering av Lagene og samhandling mellom deltakerne i Lagene? ii) Hva kjennetegner erfaring med innhold, struktur og kvalitet i Lagene sin samhandling med lærergruppa/ elevgruppa/ ledergruppa/ foreldregruppa? Og iii) Hvilke aktiviteter og tiltak har Lagene valgt og hvordan vurderer de resultatene av valgene?

Forskningspakke 1 B knyttet til kunnskapsproduksjon i styringsgruppa, belyses i punkt 3.1.3 og 3.1.5, samt i drøfting av veien videre, punkt 8.

I VID- leveransene er det særlig masteroppgavene til Bergane (2020), basert på intervju med lærere, Aarrestad Nesse (2020) og Dagan (2021) basert på intervju med ulike Lag, samt studien fra Fjetland et al., (2023) der alle lærerne fikk anledning til å gi innspill, som svarer på forskningsspørsmålene. Sentral kunnskapskilde var også fokusgruppe-intervju av hvert enkelt Lag på alle de ti skolene⁵, gjennomført på slutten av prosjektperioden, november - desember 2022 (Rocha og Hatleskog, 2022, upublisert). Formålet med fokusgruppene var å innhente tilbakemeldinger og erfaringer fra skolenes Lag om deres opplevelse av prosjektet, samt å identifisere eventuelle utfordringer eller forbedringsområder. Funnene fra fokusgruppene ble brukt som grunnlag for et arbeidsseminar som ble gjennomført den 15. desember 2022, der alle deltakere fra alle skolenes Lag fikk muligheten til å reflektere over prosjektet og dets innvirkning på deres praksis.

Kunnskapsproduksjonen i Lagene, er også utforsket gjennom analyse av styringsgruppene og skolenes planleggingsverktøy - canvaser (Areskoug Josefsson & Folkman, 2022, upublisert). Våren 2020 og vår 2022 ble det gjennomført en dokumentanalyse av både styringsgruppens og skolenes canvaser basert på narrativ, tematisk analyse (Riessman, 2008). Analysene ble drøftet sammen med prosjekteier (ledere i styringsgruppa) våren 2020 og med alle skolenes og styringsgruppas Lag våren 2022, som utgangspunkt for videre arbeid og planlegging i prosjektet. Kunnskapsutvikling i Lagene

---

⁴ Se tabell 3 *Kronologisk oversikt av empiriske forskningsundersøkelser i prosjektet Laget rundt læreren og eleven*

⁵ Tabell 1 *Involvering og innfasing i Time-modellen*

har videre vært tema på de fleste halvårslige arbeidsseminarene gjennom prosjektperioden og det har vært åpnet for direkte innspill fra deltakerne på utfordringer og refleksjoner i fremdriften av prosjektet.

På bakgrunn av de nevnte leveransene, presenteres resultat som viser til kunnskapsproduksjon innad i Lagenes tverrfaglige samarbeid, kunnskap om Lagenes samarbeid og tiltaksutvikling utad mot lærergruppa og elevene, kunnskap om Lagenes synspunkt på forankring av prosjektet knyttet til skolens ledelse på kommunalt nivå. Resultatene viser til fem tematiske overskrifter: 1) Lagene; Tverrfaglig samhandling- en ressurs som må struktureres. 2) Lagene; Tverrfaglig samarbeid - hvem skal representeres? 3) Opplevelser av manglende forankring og styring. 4) Tiltak fra Lagene skulle gi økt mestring og tilhørighet for elevene. 5) Hvordan jobbe videre med utviklingen av Lagene?

3.1.1. Lagene; Tverrfaglig samhandling- en ressurs som må struktureres

Alle Lagene i prosjektet har brukt SAMSON verktøy for å evaluere kvalitet i samhandling og Canvas planleggingsverktøy for å strukturere mål- og tiltaksarbeid i det tverrfaglige samarbeidet (jf. punkt 2.0). Resultat angående kvalitet i samhandling, viser at allerede i prosjektets tidlige fase, viste informantene i studien til Aarrestad Nesse (2020) at deltakerne i Lagene gav uttrykk for en følelse av likeverdighet og en opplevelse av at alles meninger ble hørt ved fremlegg av nye forslag og at disse også i stor grad fikk medhold fra de andre. Hun presiserer:

Den grunnleggende respekten og likestillingen som var etablert i laget førte til at deltakerne var trygge på at deres meninger ble tatt imot og de var dermed ikke redde for å «si noe feil». Det betyr nødvendigvis ikke at alle var enige med hverandre i alt, men det var en respekt for hverandres meninger. Som en av deltakerne sa: «Det er en åpenhet i laget for å snakke i sammen og finne ut av ting i sammen (Aarrestad Nesse, 2020, s. 74)

God gruppedynamikk kan også øke mulighetene for viktig erfaringsdeling og kompetanseheving innad i gruppen, noe studiens deltakere vektla ved å peke på at den tverrfaglige samhandlingen representerte en ressurs og en trygghet ved å kunne hente støtte og kompetanse fra et større fagmiljø i krevende saker (Aarrestad Nesse, 2020). I Folkman et al. (2023) sin studie hvor deltakere fra PPT og skolehelsetjenesten ble hørt, viser de også til god atmosfære og åpen dialog som ressurs for samarbeidet i Lagene. Også i fokusgruppeintervju og arbeidsseminar (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert), hvor alle Lagene var representert, pekte flere deltakere på at den opplevde åpenheten og tryggheten var viktig for å finne de gode løsningene, til det beste for elevene.

I fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) trakk samtlige Lag frem at muligheten til mer strukturert tverrfaglig samhandling hadde styrket skolens arbeid for elevene. At deltakere opplevde den tverrfaglige samhandlingen som en trygghet og styrke i arbeidet med elevene var også noe som kom frem i Bergane (2020) sin masterstudie hvor læreres erfaringer ble utforsket:

Ved barneskolen ser alle tre lærerne verdien av samhandlingen mellom instansene, og det trekkes frem som en positiv side av prosjektet. Å se barn fra flere vinkler trekkes frem av en av deltakerne som noe som er viktig. Jeg tolker det slik fra svarene fra barneskolelærerne i

undersøkelsen at de finner trygghet i å vite at det også er andre fagpersoner som observerer barna, og at det derfor er større sannsynlighet for at diverse ting fanges opp. (Bergane, 2020, s. 68)

Både Aarrestad Nesse (2020) og Bergane sin refleksjon (2020) viser at det tverrfaglige samarbeidet i Lagene allerede tidlig i prosjektperioden ble sett på som en styrke i det forebyggende arbeidet med læringsmiljøet. Lagets ressurs ble begrunnet i mulighet for tidligere hjelp og tiltak til elever som sliter. Dagan (2021) beskriver også i sin studie hvordan Lagets medlemmer oppfattet ressursen i tverrfaglig samarbeid, men her omfatter fokuset også helsefremmende perspektiv på Lagets tiltaksarbeid ved å vise til tiltak som omfatter alle elever, noe som har vært et mål i prosjektet:

Lagets medlemmer spilte på hverandres styrker og kunne derfor komplementere kompetansefeltene og rollene innad i gruppen. Dermed kunne de bidra til å styrke de ulike tiltakene i prosjektet. Samhandlingen stod i sentrum for å utforme tiltak som kunne gagne alle elever ved skolen, slik at elevene følte at de ble sett, møtt og hørt, fikk oppleve tilhørighet, og gjennom dette styrket livsmestring og motivasjon. (Dagan, 2021, s. 38)

Dette at «deltakerne åpner opp og utfordrer egen ekspertisetenking» er ett av prosjektets suksesskriterier og det kan her tolkes som om deltakerne i studien til Dagan (2021) arbeidet bevisst med denne utfordringen gjennom kvalitet i samhandlingen, slik en må anta at bruk av SAMSON-verktøyet bidro til.

Resultatene fra fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022 upublisert) viser at når det gjelder strukturer for Lagenes arbeid, var det noe ulik praksis på skolene hvor ofte Lagene møttes. Flertallet hadde imidlertid innarbeidet rutine med møte hver andre uke hvor rektor hadde ansvar for agenda og innkalling. Deltakere i Lagene fortalte videre at mye av tiden, særlig i oppstartsfasen, ble brukt til å reflektere rundt og avklare hvilke saker Lagene skulle arbeide med. Hva ville det si å arbeide mindre på rødt og mer på gult og mest på grønt? Det omfattet å differensiere hva som var enkeltsaker, og dermed ikke var en del av Lagets mandat. Mange fortalte også fra prosesser der de stadig havnet i «rødt nivå»- saker, og derfra sammen måtte drøfte løsninger for hvordan LLE kunne arbeide mer langsiktig og i forkant (på grønt nivå).

Flertallet av Lagene gav i fokusgruppeintervjuene og arbeidsseminaret uttrykk for at dette var en særlig aktuell problemstilling ved oppstart av prosjektet, og at LLE nå i mye større grad arbeidet helsefremmende. Ved spørsmål om hvilke saker Lagene ikke jobbet med, svarte ett av Lagene: «Ikke på rødt nivå og ikke enkeltelever». Noen andre svarte: «Enkelte saker med faglige utfordringer, etablerte og velfungerende tiltak som vedlikeholdes. Familiesenteret har vært god støtte.» (Arbeidsseminar, 15.12.2022; Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert).

Resultatene kan tyde på at LLE i prosjektets siste fase, i hovedsak jobber med systemsaker - altså, saker som ikke gjelder enkelte elever, men som ha potensiell påvirkning over hele skolen eller trinn-, og tar kun med enkelte anonyme caser. Elevsakene som ikke blir tatt av Laget oppfølges individuelt i samarbeid med Læringsmiljøutvalget (LUE) eller andre ved behov. Lagene tar ikke tak i enkeltsaker eller saker på rødt nivå, og saker med faglige utfordringer eller velfungerende tiltak blir vedlikeholdt

av andre instanser som Familiesenteret. Sosialpedagogiske møter blir for eksempel også tatt i andre fora.

I arbeidsseminaret (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) ble det videre invitert til kommentar til spørsmålet "Hvordan har Laget jobbet frem systematikk i samhandlingen med lærere, elever og foreldre?" Resultatene viser at flere av skolene også har lyktes med å engasjere bredt når det gjelder hvem som tar initiativ til sakene. Her blir det tydelig at sakene og initiativene som blir tatt opp av LLE kommer fra flere aktører i Lagene. Flere gir likevel uttrykk for at det er staben på skolen, som er tett på utfordringene i klasserommet, som oftest bidrar med idéer og utfordringer. Det er også interessant å merke seg at sakene kan komme gjennom faste møter på skolen, som for eksempel ukentlige klassemiljømøter eller trinnmøter. Deltakere på arbeidsseminaret i desember 2022 svarte slik: «Noen ganger fra kontaktlærer, men i stor grad fra stab som er tett på utfordringer i klasserommet» og «Saker kommer til spesialpedagogisk-koordinator, OSR (operativ sosialfaglig ressursperson), eller også gjennom de faste klassemiljømøtene på torsdager». Flere deltakere fra ulike Lag oppgav også at foreldre ble oppfordret til å ta kontakt.

Ett av Lagene ved en annen skole fortalte under gruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022, upublisert) at de hadde utarbeidet en digital løsning for å melde inn saker til Laget. Løsningen gav også rom for å gi tilbakemelding til innmelder av saken slik at også ansatte ved skolen som ikke var en del av Laget kunne følge den aktuelle problemstillingen som var løftet frem.

Resultatene tyder oppsummert på at Lagene har utviklet en systematisk og strukturert tilnærming til å både å identifisere og håndtere utfordringer på individ- og elevgruppe-nivå, og å arbeide med klasse- og læringsmiljø på et helsefremmende nivå som angår alle elever. Dette resultatet samsvarer med resultat fra "lærerundersøkelsen" beskrevet i forskningspakke 3 (Fjetland et.al, 2023). Studien til Fjetland et al (2023) viser imidlertid at et hovedfokus for læreres forståelse av Lagets funksjon, viser til forebygging og tidlig hjelp- det som kan oppfattes som gult nivå i dette prosjektets begrepsbruk, og mindre på helsefremmende nivå- det som kan oppfattes som grønt nivå i prosjektet. Resultatene fra prosjektevalueringen viser imidlertid samlet at tendensen er at Lagenes funksjon i økende grad, arbeider og oppfattes som et tverrfaglig organ for arbeid på «grønt nivå».

3.1.2. Lagene; Tverrfaglig samarbeid - hvem skal representeres?

Hvem som inkluderes i tverrfaglig samarbeid, påvirker innholdet i samarbeidet. En sentral utfordring i det tverrfaglige samarbeidet i Lagene, beskrives av deltakere som manglende kontinuitet i personalgruppa som skal være representert i Lagene, spørsmål knyttet til hvilke faggrupper som skulle inkluderes i det tverrfaglige Laget, samt usikkerhet knyttet til Lagets funksjon og mandat.

Alle Lagene hadde erfaringer fra utskiftninger i personalgrupper ved skolen. Under fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) ble utskiftninger i personalgruppa med påfølgende endring i sammensetningen av LLE pekt på som en av de største utfordringene i arbeidet. Aarrestad Nesse (2020, s. 75) fant den samme erfaringen i sin masterstudie, hvor deltakerne viste til at utskiftninger og manglende kontinuitet i gruppa, påvirket både samhandlingen i Laget og fremgangen arbeidet. En av informantene i studien sa: «Det skal være et robust system som ikke er personavhengig, og alle kan hoppe inn».

Lagene har i prosjektperioden diskutert hvilke profesjoner i skolehverdagen som var hensiktsmessig å inkludere i Lagenes arbeid. I fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) påpekte deltakere at nye tilsetninger kunne løfte Laget ved at nye personer og profesjoner bidro med nye perspektiver og erfaringer. Dette perspektivet vektla også deltakerne i studier fra tidlig prosjektfase. Særlig er lærers og elevers «stemme» og synspunkt vektlagt som grunnleggende i tidlig fase av prosjektet (Aarrestad Nesse, 2020; Dagan, 2021). Lærerne burde vært representert i det tverrfaglige laget fordi det er «(...) de som til daglig jobber med elevene. De kjenner til den enkelte elev og klassen, og vet bedre hvilke utfordringer elevene møter og hvilke behov de har» (Aarrestad Nesse, 2020, s. 78). Fravær av lærers stemme, bidro ifølge disse studiene til manglende tillit og opplevd nytte av Lagene fra læreres side. Dette synspunktet finner vi også igjen i studien som utforsket PPT og helsesykepleiers erfaringer (Folkman et al., 2023). I arbeidsseminaret (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) understreket imidlertid deltakere i Laget at samhandlingen hadde hatt en positiv utvikling også for lærerne som ikke er en del av LLE: «Vi har klart å involvere lærerne mer enn i starten. Flere i laget deltar med innspill. Vi er mer synlige». Dette resultatet viser seg også i studien av læreres erfaringer (Fjetland et al., 2023).

Noen av deltakerne i fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) pekte på at OSR (operativ sosialfaglig ressursperson) – som er med i alle Lagene – kan bidra til å øke fokus på forebyggende arbeid, som igjen kan bidra til å forbedre elevenes trivsel og læring. Flere deltakere uttrykte et ønske om å utvide Lagene med ansatte fra barnevernet, uten at det ble konkretisert noe nærmere hva en slik ressurs skulle kunne bidra med.

Sammensetning av deltakere i Lagene, var også sikret gjennom økt ressurs til PPT- og skolehelsetjeneste. At prosjektet førte med seg økte ressurser i form av mer tilstedeværelse fra helsesykepleier og PPT var noe som samtlige LLE pekte på som svært positivt og noe som kan bidra til å sikre at elevene får den hjelpen og støtten de trenger for å lykkes (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert). Dette viser seg også i andre og tidligere studier i prosjektet (Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023). I Bergane (2020, s. 68) sin studie formuleres det slik:

På ungdomsskolen så trekkes det frem at skolen økte antall helsesykepleiere. De [lærere] fortalte at dette var svært positivt, og at det både var en trygghet for lærerne, men også en slags avlastning. [...] En av deltakerne pekte på at helsesykepleierne har en helt annen kompetanse enn lærerne har, og at det er positivt at det er helsesykepleierne som blir brukt til samtaler med elever.

Utfordringer knyttet til tverrfaglig samhandling og kompetanseutvikling i Lagene, viser gjennomgående til mye usikkerhet knyttet til å beskrive og forstå mål, midler og oppgaver til Laget. Flere studier – særlig fra tidlig prosjektfase – viser dette (Aarrestad Nesse, 2020, Dagan, 2021; Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023). Deltakerne i Laget savnet en klar struktur satt av skoleledelsen. Aarrestad Nesse (2020) beskriver også i sin studie fra deltakernes frustrasjoner rundt opplevelsen av manglende mandat og mye utskiftninger i Lagene. Disse funnene underbygges også av studien gjort blant helsesykepleiere og PPT. Flere gav uttrykk for frustrasjon og forvirring omkring hva prosjektet konkret skulle gå ut på.

HS: utgangspunktet var jo at ledelsen (politikere/fagstab) startet dette prosjektet. Fra toppen. Det har vært mye forvirring og frustrasjon rundt hva går det ut på. Canvasen og møtene var viktige for å finne det ut. (Folkman et al., 2023, s. 73)

Resultatene fra analyse av fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) tyder imidlertid på at Lagene har jobbet mye med mandat og mål for arbeidet. Etter hvert som Lagene har stabilisert seg med faste medlemmer har deltakerne arbeidet fram en tydeligere forståelse av mandat og roller. Dette kan tolkes å ha sammenheng med tydeligere struktur for møtene og system for samarbeid og dialog med lærerstaben. Under siste arbeidsseminar (Rocha & Hatleskog, 2022. upublisert) ble Lagene spurt om det var gjort noen endringer i arbeidsmåte på systemnivå. Flere viste da til konkrete tiltak, deriblant økning av ressurser:

Fast møtестruktur. Inndeling av ulike LLE nivåer i møtестruktur for å effektivisere tidsbruk. (...) Laget har blitt utvidet med flere medlemmer. Har lagt ned ressursteamet, har også utvidet sos.ped - møtene som vi har hver uke. Hele Laget, utenom ungdomsteamet er med. (...) PPT er på skolen fast. Det er økt helsesykepleierressurs, OSR (operativ sosialfaglig ressursperson) inn.

Resultatene viser oppsummert at deltakere i Lagene, gjennomgående viser til erfaring med likeverdighet, respekt og gjensidig interesse for hverandres synspunkt i sitt samarbeid innad i Lagene. Lagene opplever videre gjennomgående å ha funnet fram til hensiktsmessige og faste møtестrukturer for arbeidet innad i lagene, utad i forhold til fag- og kontaktlærere, samt avklarte samarbeidsstrukturer med henvisningsrutiner innad i organisasjonen knyttet til sosialpedagogiske og spesialpedagogiske ressurser og funksjoner. Lagene viser til erfaring med tiltaksutvikling knyttet til anonyme enkeltsaker (rødt nivå), videre overfor grupper som har utfordringer, samt tiltak overfor alle elever- altså tiltak både på rødt nivå, gult/forebyggende nivå og grønt/helsefremmende systemnivå. Resultatene viser til utvikling i Lagenes fokus fra rødt til grønt nivå. Tiltak knyttet til kompetanseutvikling hos lærere, er lite utforsket i studiene som ligger til grunn for dette kapitlet., men tas mer opp i resultatdelen som omfatter lærerne og forskningspakke tre.

Deltakerne i studiene som er vist til i dette kapitlet, viser gjennomgående til betydningen av kontinuitet i det tverrfaglige laget. Samtidig viser resultatene at Lagenes diskusjoner har ført til hensiktsmessige endringer med inkludering av nye sosialfaglige profesjoner og fagområder i Lagene, noe som styrker Lagenes ressurs- og kompetansegrunnlag. At prosjektet også gav økte stillingsressurser fra PPT og skolehelsetjeneste til skolene blir nevnt av mange som viktig. Resultat fra flere studier viser at Lagene gjennomgående har opplevd usikkerhet og brukt mye tid på å etablere mandat og avklare roller og funksjoner på skolene, noe som har tatt tid og fokus fra framdrift i Lagets funksjon.

3.1.3. Opplevelser av manglende forankring og styring

Resultatene fra dokumentanalyse av Lagenes Canvas-tekster (Delrapport, Fjetland et al., 2020; Delrapport, Folkman et al., 2022) viste at forankring hos ledelse, kommunen eller andre ved skolen utenfor Laget fikk gjennomgående svært lav score av Lagene ved de ulike skolene.

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

Dagan (2021, s. 41) trekker frem tilsvarende utfordringer tidlig i prosjektevalueringen og skriver i sin studie at:

Medlemmene i laget ønsket styrket dialog og tydeliggjøring fra prosjekteier om lagets mandat og arbeidsoppgaver [...] siden «Laget rundt læreren og eleven» er et nytt innovasjonsprosjekt som krever et tett samarbeid med de involverte [...]

I studien vises videre til at prosjekteier, på sin side, ville gi Lagene på de ulike skolene mulighet til selv å utvikle prosjektet og gjøre lokale tilpasninger. Dette for å bidra til større grad av lokalt eierskap. Dagan (2021, s. 41) fortsetter:

Deltakerne rapporterte imidlertid at de ikke fikk tilstrekkelig informasjon og det kunne ikke utelukkes at prosjekteiers strategi om å være lite styrende kan ha virket mot sin hensikt. Hvordan ville økt styring påvirket lagene, samt deres kreativitet i prosessen med å utvikle og implementere nye tiltak i skolen? Deltakerne hadde ønsket at prosjekteier kunne avventet litt med å implementere det på flere skoler til en hadde sett resultatet på en skole.

Opplevelsen av liten grad av styring fra prosjektledelsen var også et sentralt funn hos Aarestad Nesse (2020, s. 79) som viser i sin studie at prosjekteiers valg om å gi hvert enkelt Lag mandat til selv å beslutte hvordan de ønsker å drive prosjektet førte til forvirring og manglende forståelse hos deltakerne:

Deltakerne i laget syntes at prosjekteier burde hatt mer kunnskap omkring prosjektet før det ble presentert til skolene. En av deltakerne deltok på et av de første møtene med kommunen og uttrykket følgende: «Jeg kom inn som et spørsmålsteget og kom ut som et spørsmålsteget, så det har jo tatt litt tid»

I tillegg til frustrasjonen rettet mot manglende styring fra ledelsen påpekte også flere av deltakere blant PPT og helsesykepleierne at prosjektet manglet forankring hos lærerne, som var regnet som hovedaktører. PPT og helsesykepleiere uttaler seg her med bakgrunn i erfaringer fra egen profesjon og ifølge innspill fra lærere. «Til tross for at prosjektet har foregått i flere år, er de ennå i tvil om hva lærere egentlig har behov for» (Folkman et.al, 2023, s. 73 - 74):

PPT: Det er litt toptungt og tar ikke utgangspunkt i behov hos lærerne selv. Vi vet ikke hvilket forhold de har til prosjektet – og det har rullet i flere år. Vi vet ikke hva de (lærerne) har behov for.

I studien til Fjetland et al., (2023) er det fortsatt 19 % av lærerne som deltok i undersøkelsen, som svarer at de enten ikke kjenner til Lagets arbeid eller ikke har erfart noen nytte i eget arbeid med elevers faglige mestring, mens 10% svarer det samme angående Lagets funksjon for å fremme elevers sosiale mestring. Denne utfordringen knyttet til forankring i prosjektgjennomføringen bekreftes også gjennom spørreundersøkelsene i forbindelse med arbeidsseminaret (Rocha & Hatleskog, 2022, upublisert) som viser at Lagene, over flere år, har gitt svært lav score på verdien Forankring i sine Samson- verktøy.

Samlet sett kan vi se at opplevelsene av manglende forankring og styring førte til frustrasjoner hos deltakerne, særlig i oppstartsfasen. Deltakerne var usikre på formålet og mandat for Lagene og flere erfarte at behovene heller ikke kom tydelig frem. Prosjekteier, på sin side, ønsket å gi rom for lokale tilpasninger og variasjoner. Det som av Lagene ble oppfattet som manglende styring, kan tolkes som en bevisst strategi fra ledelsen. Flere av de empiriske leveransene fra VID, begrunner dermed at

forståelsen av forankring, styring og ledelse er et område som kan styrkes i videreutvikling av prosjektet LLE.

3.1.4. Tiltak fra Lagene skulle gi økt mestring og tilhørighet for elevene

I prosjektets siste fase - både gjennom fokusgruppeintervju og som en del av arbeidsseminaret (Rocha & Hatleskog, 2022, upublisert) - presenterte Lagene ulike tiltak som var igangsatt med mål om økt mestring og tilhørighet blant elevene. Resultatene viser at tiltaksutvikling i Lagenes arbeid var støttet av Canvas planleggingsverktøy som alle Lagene brukte (se punkt 2.0). I dette avsnittet vises kort til resultat knyttet til tiltak rettet mot kompetanseutvikling hos lærerne, samt tiltaksutvikling basert på direkte og indirekte elevmedvirkning. Dette er direkte knyttet til prosjektets målsettinger (se punkt 1.3; målgruppe 1: Elevene og målgruppe 2: Lærere). Resultat fra dette er slik sett også knyttet til forskningspakke to (Lærerne) og tre (Elevene) og beskrives også i resultatdelens punkt fire og fem.

I fokusgruppeintervjuene (Rocha & Hatleskog, 2022 upublisert) oppgav Lagene at det ble jobbet med en rekke saker og temaer med betydning for kompetanseutvikling i lærerstaben. Det omfattet inkluderende undervisning, skolevegring, utfordrende elevatferd, klassemiljø, nærværarbeid, bruk av pedagogisk analyse og traumebevisst omsorg. I følgende sitat synliggjøres variasjon i tema i ett av Lagets møter og det kontinuerlige arbeidet med Canvas planleggingsverktøy, viser seg:

Jobbet med Canvas. Drøftet funn i klassetrivsel. Drøftet utfordringer og muligheter i samarbeidet med andre aktører som BUP og Familiesenteret. Kompetanseheving i klasserommet, jfr autoritativ klasseledelse. Drøftet komplekse enkeltsaker (Arbeidsseminar 15.12.2022)

Resultat fra fokusgruppeintervjuene, viser også at Lagene har utviklet innovative, nyskapende tilbud både på forebyggende (gult) nivå og på helsefremmende (grønt) systemnivå. Deltakere viste til eksempel med etablering av en Drop-In gruppe for elever som strever med elevrolle, samt samtalegrupper for elever på faste trinn eller elever i sårbare livssituasjoner, samt trinnsamtaler for å heve lærernes kompetanse og elevenes læring. Slike kompetanseutviklende tiltak for lærere, viser seg også i andre studier i prosjektevalueringen. Da er PPT og helsesykepleiers rolle i kompetanseutvikling sentral (Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023).

Tiltaksutviklingen i Lagene viser også til organisasjonsutvikling på systemnivå. Det omfattet utvikling av faste samarbeidsstrukturer mot lærerstab og andre virksomheter i skolens arbeid (for eksempel læringsmiljøutvalg, operativ sosialfaglig ressursperson ved skolen). Lagene gav også eksempler på arbeid med planarbeid på skolens systemnivå for å utvikle samsvar mellom ulike plannivå på skolene. Det omfattet eksempel på Lag som hadde etablerte strukturer for å evaluere og videreføre utviklingsplaner og tiltak på skolen:

Utviklingsplaner og strukturer på skolen. Planer og tiltak evalueres underveis. Canvas er sammenfallende med utviklingsplanen og det daglige arbeidet, og vil naturlig kunne videreføres i utviklingsplanen når prosjektet avsluttes (Arbeidsseminar 15.12.2022).

Tiltaksutvikling basert på elevmedvirkning var sentralt i prosjektet LLE sin tidlige fase. Lagenes arbeid med dette, var basert på kartlegging og planarbeid strukturert gjennom Canvas planleggingsverktøy.

Aarrestad Nesse skriver allerede i 2020 (s. 81), at Lagets medlemmer viser til at viktigheten av økt samhandling på tvers av profesjoner ble synliggjort gjennom utarbeidelse av nye tiltak ved skolene. Lagene brukte aktivt hverandres erfaringer og faglige kompetanse i planleggings- og gjennomføringsporsessene:

Laget fortalte at de brukte mye tid på å diskutere hva som var elevenes beste og hvordan de ønsket å ha det for å bygge elevene slik de kunne oppleve bedre trivsel og mestring i skolehverdagen. De ønsket og håpet at tiltakene som var utarbeidet etter oppstart av prosjektet skulle være til fordel for elevene. Målet med tiltakene var å jobbe for at elevene skulle tåle mer og bli mer robuste slik at de skulle klare seg i livet og komme seg frem. Deltakerne uttrykte at de ønsket å gjøre elevene mer motstandsdyktige på situasjoner som fremtrer i hverdagen.

Deltakerne i studien (Aarrestad Nesse, 2020) understreket viktigheten av tiltak som kunne bidra til økt motivasjon hos elevene for skolearbeid og videre skolegang. Også Dagens studie (2021, s. 39) viste til dette:

Lagets medlemmer var opptatt av hvordan de konkret gjennom prosjektet og ulike tiltak kunne klare å motivere elevene til å engasjere seg i skolearbeid og oppleve livsmestring og motivasjon. Deltakerne påpekte at livsmestring og motivasjon vil variere mellom personer og klasser, noe som måtte tas hensyn til og legges til rette for.

Disse tiltakene var også trukket fram som ressurser i studien til Bergane (2020). Lærere i studien reflekterte særlig over *Livsmestringstimen – en mulighet for samtale*, og *Havregrøt – en rolig stund*. Begge tiltakene blir beskrevet som viktige tiltak for et bedre sosialt miljø på skolen og for å bygge bedre læringsmiljø i klasserommet. Flere av lærerne i studien, trakk frem at tiltakene gav mulighet for lærerne å bli kjent med elevene utenfor undervisningssituasjoner, noe de fremhevet som verdfullt.

Eksemplene som ble nevnt i fokusgruppeintervju og arbeidsseminar (Rocha & Hatleskog, 2022, upublisert), viste både til tiltak utviklet i prosjektperioden, samt tidligere etablerte aktiviteter som er satt inn i en systematisk kontekst knyttet til Lagets arbeid. Tiltakene som deltakerne fra Lagene beskrev, inkluderer tilbud om smågrupper og samtalegrupper for elever, aktiviteter og markering av verdensdagen for psykisk helse, tilbud om livsmestringskurs og drop-in gruppe for elever som strever med elevrollen, kantine for alle, fredagsdans, utviding av friminutts-aktiviteter, hei verden-arrangement (solidaritet og rettferdig fordeling) og et aktivt elevråd.

I arbeidsseminaret (Rocha & Hatleskog, 2022, upublisert) reflekterte deltakerne i Lagene ved skolene over verdien av å ha slike tiltak som involverer alle elevene. Smågrupper og livsmestringskurs kan bidra til å fremme elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, mens kantine for alle kan bidra til å sikre at alle elevene har tilgang til sunn mat. Friminuttsaktiviteter og Fredagsdans kan også bidra til å øke trivselen og samhörigheten blant elevene. Opprettelsen av en Drop-In gruppe for elever som strever med elevrollen og gjennomføringen av samtalegrupper og trinnsamtaler kan bidra til å støtte elevenes mentale helse og trivsel. Dette kan også bidra til å identifisere og håndtere eventuelle utfordringer eller behov hos elevene på en tidlig og proaktiv måte.

Resultatene fra prosjektevalueringen, viser til varierte eksempler på tiltak for å fremme elevens faglige og sosiale mestring. Det omfatter både etablerte tiltak og innovative tiltak basert på Lagets tverrfaglige kompetanse rettet både mot kompetanseutvikling hos lærere og gjennom

elevmedvirkning. Resultatene kan imidlertid ikke si noe sikkert om systematikk i Lagenes tiltaksutvikling innad og på tvers av skoler- noe som angår mulighet og praksis for å sikre medvirkning fra de saken gjelder, nemlig lærerne og elevene selv.

3.1.5. Hvordan jobbe videre med utviklingen av Lagene?

Som en del av siste arbeidsseminar i desember 2022 spurte vi Lagene: «På veien videre: hvordan sikrer vi en struktur, arbeidsprosess og prioritering som er tjenlige både for forebygging i enkeltsaker (rødt og gult) og det mer helsefremmende arbeidet (grønt)?» Svarene fra deltakerne gjengis under:

*Involver tilsette, elevråd, FAU mer i arbeidet. Informasjon om Laget på hjemmeside.
Involver bruken av Klassesetivsel i arbeidet*

Fortsette med fast møtetid, gode rutiner knytt til oppfølging av tiltak, fast møtstruktur

*Sikre det med kontinuitet/stabilitet for de som jobber på skolen. Prioritering og avsetett tid. Løfte det opp i PU-tid. Som en del av Olweus. Faglig biten i utviklingstid.
Fokus utviklingsplanen for å knytte den sammen med dette arbeidet.*

Faste møtetider i Laget. Årshjul.

Styrke forankring hos lærere og slik motivere til en større "bottom up" tilnærming i LLE arbeidet.

Med tanke på fremtiden har skolene kommet med ulike forslag om hvordan videreutvikle LLE. For å sikre en struktur som er tjenlig både for forebygging av saker som gjaldt enkeltelever og grupper og det mer helsefremmende arbeidet på systemnivå, foreslås det å involvere flere aktører som tilsette, elevråd og FAU, og informere om Lagene på hjemmesiden. Det skal også sikres en forankring hos lærere, slik at det motiverer til en større systematisk og representativ "bottom-up" tilnærming i arbeidet til Lagene. Det er viktig å knytte skolenes utviklingsplaner og annet relevant planarbeid på skole- og kommunalt nivå, sammen med arbeidet til Lagene slik at det kan settes mål for videreutviklingen som oppleves tydelige og relevante og gjenkjennbare for alle aktørene som omfattes av LLE. En annen aktuell faktor som nevnes av deltakerne, er bruk av årshjul som sørger for en kontinuerlig sikring av utvikling i Lagets arbeid og bidrar til samarbeid og erfaringsdeling på tvers av skoler.

Det er positivt at skolene jobber med å videreutvikle arbeidet til LLE, og det er spesielt bra at det er fokus på å sikre en struktur som er tjenlig både for forebygging av enkeltsaker og det mer helsefremmende arbeidet. Involvering av flere aktører som tilsette, elevråd og FAU, kan bidra til økt engasjement og forståelse for arbeidet til Lagene. Det er også positivt at det skal fortsette med faste møtetider og gode rutiner for oppfølging av tiltak, og at stabilitet blant de som jobber på skolen blir prioritert.

Teoretisk kunnskap om innovativ samskaping (Willumsen et al., 2020; Tortzen & de Jong, 2021; Simonsson et al., 2023), og kunnskap fra implementeringsforskning kan bidra til felles kunnskapsgrunnlag og forståelse av samskapende praksiser i videreutvikling av LLE. Implementeringsforskning synliggjør hvordan forankring av intervensjon og endring av praksis forutsetter medvirkning og motivasjon blant de ansatte (Eby et al., 1999; Keskes, 2014). Ved i større

grad å involvere flere aktører - særlig lærere, elever og foreldre - og sikre stabilitet og kontinuitet, kan man bidra til en fortsatt implementering av innovativ samskaping i arbeidet til Lagene.

4 Resultat fra forskningspakke 2: Kunnskapsproduksjon blant lærerne; Erfaring med tiltak, sosial støtte og kompetanseutvikling

Forskningspakke to hadde som mål å undersøke forskningsspørsmålet: Hva kjennetegner erfaringene til lærergruppa knyttet til arbeid med team-organisering/ Lagene, egen kompetanseutvikling og samhandling med elever i arbeidshverdagen? Behov for kunnskap om lærernes erfaring med sosial støtte og kompetansebidrag for å styrke elevenes faglige og sosiale mestring, tilhørighet og psykiske helse, var altså sentralt. Forskningspakke to er i hovedsak informert av tre studier som har utforsket læreres erfaringer direkte:

1. Masteroppgaven til Bergane (2020) utforsket i en kvalitativ studie av lærere ved to ulike skoler problemstillingen: Hvilken kunnskap om, erfaringer med og perspektiv på prosjektet «Laget rundt læreren og eleven» har lærerne ved én ungdomsskole og én barneskole i én kommune i Rogaland?
2. Forskningsstudien til Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland (2023), publisert i Norsk Pedagogisk Tidsskrift, utforsket Timeskolens lærere sine erfaringer med tverrfaglig samarbeid under skolens nedstengning grunnet pandemi.
3. Forskningsstudien til Fjetland, Areskoug Josefsson, Dubland & Folkman (2023), publisert i Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk, utforsket problemstillingen: Hva kjennetegner læreres erfaring med samarbeidsrelasjoner i arbeid med elevers faglige og sosiale mestring i skolehverdagen, og hvilke kompetansebehov vektlegges?

4.1 Lærers erfaringer i prosjektstart

4.1.1. Tiltak som bidrar

Bergane (2020) sin intervjustudie, gir for det første kunnskap om læreres erfaringer med ulike tiltak igangsatt av de tverrfaglige Lagene ved to av skolene som var tidligst ute i implementering av prosjektet. Tiltakene som omtales er livsmestringstime, havregrøt/frokostsamling for elevene, endret vurderingspraksis i skolefagene for elever i ungdomsskole, samhandlingstiltak (lærer-tilgang til PPT og helsesykepleier i arbeidshverdagen).

Lærere i denne studien gir positiv omtale av alle tiltakene med begrunnelse i at de har bidratt til at lærer får bedre kjennskap til elevene, noe som påpekes som verdi i seg selv, og verdi for å tilrettelegge for elevers mestring. Lærerne gir eksempler på hvordan de elevrettede tiltakene kan bidra til roligere start på dagen, åpenhet, gjensidighet med råd mellom elevene, og mestring hos elevene, men også eksempler på fallgruver. Ett eksempel er å balansere livsmestringstimene mellom for faste opplegg med fare for at elevene ikke får komme fram med egne tanker – og ha livsmestringstimer uten struktur, hvor faren kan være at lærer tar over prating. Lærere vektlegger også ansvaret og forpliktelsen ved å skape åpenhet mellom elever og lærere og gir eksempler på at

tema knyttet til psykisk helse «dukker opp» i andre timer enn livsmestringstimen, noe lærer da må kunne romme.

Tiltak utviklet i Lagene er ellers ikke systematisk utforsket som ledd av noen forskningspakker som ligger til grunn for denne sluttrapporten. Prosjekteier har selv gjort egne evalueringer av elevrettede tiltak så som livsmestringstimen og endret vurderingspraksis. Samhandlingstiltak (lærer-tilgang til PPT og helsesykepleier i arbeidshverdagen), er imidlertid et sentralt forskningsfokus i flere andre studier i prosjektet (Folkman et al., 2022; Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023).

4.1.2. Tverrfaglighet som mulighet

Studien til Bergane (2020) gir for det andre kunnskap om læreres erfaringer med endret funksjon til samarbeidspartnerne PPT og skolehelsetjeneste som har fått tilført ekstra ressurser i prosjektperioden. Lærere gir positiv omtale av ekstra ressurser fra PPT og helsesykepleier. De anerkjenner deres kompetanse og deres mulighet for å samtale med elever som har behov, og verdsetter støtte som er ubyråkratisk og tilgjengelig. Lærere i studien gir imidlertid også eksempler på ikke-tilpasset sosial støtte, så som kompetansebidrag de ikke hadde bedt om. «Me har hatt PPT til observasjon i høve klasseleiing. Dette følte me blei tredd ned over hodet på oss og svært lite matnyttig.» (Bergane, 2020, s. 73).

4.1.3. Manglende medvirkning

Studien til Bergane (2020) gir for det tredje kunnskap om lærernes opplevelse av involvering og medvirkning i prosjektet. Det omfatter både tiltaksutvikling fra Lagene som har betydning for lærernes arbeidsoppgaver og kartlegging av kompetansebehov. Lærerne i studien gir samstemt uttrykk for manglende involvering i tiltaksutvikling og beskrivelse av kompetansebehov på dette tidspunktet i prosjektutviklingen. Deltakerne bruker sterke ord som «tredd nedover dem, uten å ha blitt spurt» (Bergane, 2020, s. 73). Dette resultatet bekreftes i den kvalitative studien til Aarrestad Nesse (2020) som også viser til tidlig prosjektfase. I intervju med deltakere i ett av Lagene, vises det til tilbakemelding fra lærere at de ikke kjenner til prosjektet og derfor ikke opplever eierskap. Deltakeren tar til orde for å inkludere lærere i selve Laget (Aarrestad Ness, 2020, s. 78). Manglende medvirkning fra lærere bekreftes av senere studie av PPT og helsesykepleiers rolle (våren 2021) (Folkman et al., 2023). To sitat fra henholdsvis helsesykepleiere og PPT, illustrere kjennetegnet “ledelsesinitiert” og utfordringer med prosjektforankring:

Utgangspunktet var jo at ledelsen (politikere/fagstab) startet dette prosjektet. Fra toppen. Det har vært mye forvirring og frustrasjon rundt hva går det ut på. Canvasen og møtene var viktige for å finne det ut. (...) Det er litt toptungt og tar ikke utgangspunkt i behov hos lærerne selv. Vi vet ikke hvilket forhold de har til prosjektet – og det har rullet i flere år. Vi vet ikke hva de (lærerne) har behov for. (Folkman et al., 2023, s. 73-74)

Lærere i studien til Bergane (2020) påpeker også at kompetanseheving i form av kursdeltakelse ikke er justert etter lærers muligheter, og at det heller oppleves som ekstraarbeid. «Skulle til å si det, vi får ikke reise på kurs. Eller, hvis det er gratis og det er i fritimene. Men, er det da man skal reise på

kurs?» (Bergane, 2020, s. 77). Studien viser likevel at lærere har høy tillit til egen skoleledelse og til Laget ved sin skole med positive forventninger til deres faglighet. Selv om informasjon, involvering og medvirkning etterlyses, anerkjenner også deltakere i studien at det må være fordeling av roller i prosjektprosesser.

4.1.4. Unntakstilstand for lærere, ledelse og samarbeidsparter

I forskningsartikkelen *Norwegian Teachers' Experiences with Distance Teaching and Online Schooling During the COVID-19 Pandemic* (Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland, 2022) ble læreres erfaringer med undervisning, ledelse og tverrfaglig samarbeid under skolens nedstengning grunnet pandemi, utforsket gjennom en survey til alle lærerne i prosjektet. Studiens resultat har bakgrunn i forskningspakke fem og beskrives i punkt sju. Her vises kun til resultat som angår lærernes erfaringer med ledelse og tverrfaglig samarbeid.

Resultat fra studien viser at lærere peker på omfattende faglig, praktisk og personlig støtte fra egen skoleledelse i perioden med omlegging av undervisning og elev- og foreldrekontakt til digitale plattformer. Som i Bergans studie (2020), kan tilliten til skolens ledelse oppfattes som høy. Samarbeid mellom kontaktlærere og faglærer påpektes imidlertid som mer utfordrende, siden ansvar for undervisningsplanlegging, elev- og foreldrekontakt ble styrket for kontaktlærer. Lærere hadde derfor også nå ulik opplevelse av medvirkning i planlegging av skolehverdagen. Studien (Folkman et al., 2022) viste også at tverrfaglig samarbeid enten ble satt på vent eller forenklet. Pandemiens nedstengning i tidsrommet mars – juni 2020 representerte slik sett en stor og energikrevende omstilling med nye krav til lærers kompetansebehov, til ledelse og samarbeidsparter i prosjektet.

4.2 Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring

Forskningsartikkelen «Praksisfellesskap i endring i norsk grunnskole? Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring», utforsket problemstillingen Hva kjennetegner læreres erfaring med samarbeidsrelasjoner i arbeid med elevers faglige og sosiale mestring i skolehverdagen, og hvilke kompetansebehov vektlegges? (Fjetland, Areskoug Josefsson, Dubland & Folkman, 2023). Studien ble gjennomført i 2021 og tar opp sentrale tema og mål i prosjektet med prosjektutfordringer beskrevet i tidligere studier i prosjektprosessen. Tre overordnede tema gav struktur til resultatpresentasjonen i forskningsartikkelen: «Samarbeid om elevers faglige mestring». «Samarbeid om elevers sosiale mestring» (jf. forskningsspørsmål 1 og 2 under), og «Videreutvikling av elevers faglige og sosiale mestring» (jf. forskningsspørsmål 3 og 4 under). Forskningsspørsmålene var:

1. Hvilke samarbeidsrelasjoner oppgir lærerne erfaring med?
2. Hva kjennetegner lærernes samarbeidserfaring med økte ressurser til PPT-rådgiver og helsesykepleier?

3. Hva kjennetegner lærernes kompetansebehov knyttet til elevenes faglige og sosiale mestring?
4. Hva kjennetegner lærernes erfaring med tverrfaglige team / Laget som ressurs i å fremme elevers faglige og sosiale mestring?

I det følgende gis kvantitative og deretter kvalitative resultat fra studien. Teksten er hentet direkte fra artikkelen, med unntak av tabeller og tall-/p-verdi som er tatt ut (Fjetland et al., 2023, s. 222 tom 227). Det er også tatt med flere eksempler fra datamaterialet i denne teksten. Strukturen er noe endret ved at oppsummeringer av de tre temaene under, er samlet til slutt for å presisere budskapet.

4.2.1. Samarbeid om elevers faglige mestring; PPT- mer enn tips og støtte

Kvantitative resultat basert på spørsmålet «I hvilken grad samarbeider du med følgende parter for å fremme elevers faglige mestring?» omfattet ti alternative samarbeidspartnerne. Lærerne i utvalget oppgir samarbeid med enkeltelever, klassen, elevgrupper og faglærer som det vanligste. Foreldre, leder og sosiallærer oppgis som nest hyppigst, mens PPT, spesialpedagogisk koordinator og helsesykepleier oppgis i minst grad som samarbeidsparter knyttet til faglig mestring. (Fjetland et al., 2023, s. 222)

Det ble stilt et kvalitativt spørsmål om prosjektets økte ressurs til PPT. Lærere tematiserte utfordringer i egen hverdag, kvaliteter og kritikk ved økt PPT-ressurser. Utfordringer lærere påpeker er å avdekke og håndtere problemstillinger som utspiller seg i klasserommet med begrensede personellmessige og faglige ressurser. Kvaliteter lærere tillegger PPT, er annen og relevant fagkompetanse til bruk i tiltaksarbeid for enkeltelever og klasse. Ved økt tilstedeværelse får PPT selv førstehåndsinformasjon gjennom konkrete observasjoner, og tiltak er mer relevante i situasjonen og iverksettes på et tidligere utfordringsnivå som igjen bidrar til at elever får tilpasset hjelp til læring. Økt tilstedeværelse i skolehverdagen bidrar til at lærerne har lavere terskel for å be om vurdering fra PPT og at PPT er mer aktivt til stede som en veiledningsressurs med en «hands on»-tilnærming i episoder og hendelser som oppstår spontant (Fjetland et al., 2023, s. 223). Dette viser seg i følgende ytringer fra lærere som var deltakere i studien:

Det at PPT har besøksdag på skolen hjelper mye (...) fordi da kan man stikke innom der når man har små og store spørsmål og få råd og tips i forhold til å følge opp elever om man er bekymret for elevers faglige utvikling. (...)

PPT kan veilede oss og gi oss informasjon og strategier om hvordan vi best kan arbeide med enkeltelever, spesielt de som sliter. Når PPT ikke er på skolen, er oppgavene deres skjult for oss og ubrukelige, de kommer bare til syne i sakkyndige vurderinger på de elevene som har IOP. (..)

PPT trenger å komme seg mer ut i felten. (...)

PPT bidrar særlig med at de er tidligere i alle saker. En kan lett få tak i PPT-kontakten og snakke om elever og om ulike ting i forbindelse med elever sin læring, klassemiljø og undervisning.

Kritiske kommentarer som lærere viser til, omhandler kompetansegrunnlaget og -ressursene til PPT hvor fokus på «bare atferd» og observasjon av enkeltelever beskrives som utilstrekkelig og at det bør

tilbys bredere oppfølging av «hele eleven» og lærere. Det vektlegges at PPT kjenner rammevilkårene for lærerne skolehverdag. Det stilles spørsmål ved læreres behov for mer «tips og «støtte» og understrekes at lærere snarere trenger reell og generell avlastning i sine arbeidsoppgaver. (Fjetland et al., 2023, s. 223).

4.2.2. Samarbeid om elevers sosiale mestring; Helsesykepleiere som partner

Kvantitativ analyse av svar på spørsmålet «I hvilken grad samarbeider du med følgende parter for å fremme elevers sosiale mestring?» med ti alternative samarbeidspartnerne, viser at lærere i utvalget oppgir at samarbeid med enkeltelever, klassen, elevgrupper og foreldre er vanligst. Faglærer, leder og sosiallærer oppgis som nest hyppigst, mens helsesykepleier, spesialpedagogisk koordinator og PPT oppgis i minst grad som samarbeidsparter knyttet til faglig mestring (Fjetland et al., 2023, s. 224).

Det er signifikant forskjell mellom faglærer og kontaktlærer angående hvilken grad lærere samarbeider om elevers sosiale mestring med faglærere, foreldre, helsesykepleiere, klassen, sin leder og sosialpedagogisk koordinator. Faglærer beskriver høyere grad av samarbeide for elevers sosiale mestring med andre faglærer, sin leder og spesialpedagogisk koordinator enn kontaktlærere. Kontaktlærer beskriver høyere grad av samarbeide om elevers sosiale mestring med foreldre, helsesykepleiere og klassen.

Det er videre signifikante forskjeller mellom skoler som har hatt ulik varighet i prosjektet angående samarbeide for å fremme elevers sosiale mestring. Skolene som har vært lengst i prosjektet, har mer samarbeid for å fremme sosial mestring med elevgrupper, men mindre samarbeide for å fremme sosial mestring med helsesykepleiere og spesialpedagogisk koordinator enn skolene som har vært kortere tid i prosjektet.

Det ble stilt et kvalitativt spørsmål om læreres erfaring med økt helsesykepleierressurs. Tema som lærere viser til er utvidelse av muligheter for ivaretagelse av elever, samt kvaliteter og oppgaver som økt helsesykepleierressurs medførte. Både kontaktlærere og faglærere peker på helsesykepleierens helsefaglige perspektiv som et tillegg til eget kompetanseområde. Funksjoner som lærere nevner gjennomgående, er erfaring med betydningen av at elever har tilgang til en «åpen dør» med lav terskel til en samtalepartner og støttespiller i skolehverdagen. Helsesykepleieres mulighet til å skape en trygg relasjon for den enkelte fremholdes som en ressurs både for elever og lærere, en «nøytral part» med taushetsplikt. Flere peker på betydningen av at kunnskap fra disse samtaler deles med lærer slik at utfordringer med enkeltelever og klasse adresseres tverrfaglig. Taushetsplikt nevnes som en mulig utfordring i slike samarbeidsrelasjoner (Fjetland et al., 2023, s. 225). Lærere som deltok i studien, gir følgende eksempler:

Helsesykepleier er til stede på skolen og har mulighet for å bli med både i klassen og ha samtaler med enkeltelever eller grupper. De er gode til å lytte og gi råd i situasjoner der de har mer kompetanse. (...)

Elevene har noen som kan hjelpe dem med det som en lærer ikke kan. Det blir en trygghet for læreren at det er noen med kompetanse til hjelp med sosiale tema, og hvis det er noe eleven synes er vanskelig. (...)

Helsesykepleier er en god støttespiller til kontaktlærer og spesialpedagog.

Lærere oppgir videre erfaring med helsesykepleier som drøftingspartner og som bidragsyter til kompetanseheving med kurs for lærere, samt samtaler og tema-undervisning knyttet til sosial mestring med elevgrupper (Fjetland et al., 2023, s. 225). "Vi har gjennomført "C⁶OS³ og gjennom det har helsesykepleier viderefremidlet kunnskap om hvordan vi best kan møte elever på det sosiale plan." Ved noen skoler er helsesykepleier til stede i friminutt, noe som gir større observasjonsgrunnlag for forståelse av elevers situasjon. Videre nevnes helsesykepleier som bidragsyter i samtaler med foreldre, ved foreldremøter, møter med familiesenter og andre eksterne i deres fagnettverk. Noen få lærere svarte at de ikke benytter seg av helsesykepleier i sosiale problemstillinger, men ønsker flere sosialpedagogiske rådgivere på skolen. (Fjetland et al., 2023, s. 225).

4.2.3. Videreutvikling av elevers faglige og sosiale mestring; Systematikk av nettverk

Kvantitativ analyse viser svar på spørsmål angående læreres kompetansebehov, hvor svaralternativene var: tilrettelegging ved lærevansker/høyt læringspotensial/for faglig motivasjon/vet ikke. Det er stor variasjon mellom svarene, men tilrettelegging ved læringsvansker oppgis som et viktig kompetansehevingsområde. Det er derfor trolig at dette er et prioritert område hos lærere.

Kvantitativ analyse viser videre svar på spørsmålet: «For å ivareta elevers sosiale mestring er det avgjørende å arbeide mer systematisk med:», med ti svaralternativ og mulighet for flere svar på spørsmålet. Det er stor variasjon i lærers svar og de fleste har valgt å gi flere svar. Hver skole ser ut til å ha ulike behov, som kan være koplet sammen med flere andre faktorer enn varighet i prosjektet (Fjetland et al., 2023, s. 226).

Det ble stilt et kvalitativt spørsmål til: Hvilken rolle har "Laget" på din skole i forhold til å bidra med støtte til lærernes arbeid med elevers faglige og sosiale mestring? Selv om svarene i stor grad viser til læreres positive erfaringer, er svarene - i større grad enn punkt om PPT og helsesykepleiers bidrag -, preget av variasjon i kjennskap og positiv erfaring. Tema lærere oppgir er kvaliteter ved Lagets funksjoner – inkludert læreres forståelse av dette -, utfordringer med lærers kjennskap og mulighet for å komme i kontakt. Kvaliteter ved Lagets funksjoner lærere viser til, er avlastning, støtte og trygghet ved å representere lettere tilgang til ulik kompetanse. Det bidrar videre konkret med et sted å melde inn utfordringer, ha en drøftingspartner som kan gi råd, tips og diskutere felles satsing, mål, løsningsforslag og bidra i samarbeid videre. Noen ytringer peker på at lærers forståelse av Lagets funksjon har hovedvekt på forebygging knyttet til utfordringer hos enkeltelever: «Først og fremst for de som strever» (Fjetland et al., 2023, s. 226). I følgende ytringer fra datagrunnlaget viser lærere at de har ulike erfaringer:

Laget på min skole kan bidra med å komme med konkrete forslag og dele sin faglige kompetanse på området. Laget kan også bistå med hjelp i klassen dersom det er

---

⁶ Circle of Security <https://www.circleofsecurityinternational.com/circle-of-security-model/what-is-the-circle-of-security/>

nødvendig. (...) En kan rådføre seg med teamet (Laget) i møte, og PPT kontakt kan observere i klassen. Men støtten blir nok mer teoretisk. Kjenner nok at at det blir mest opp til kontaktlærer å løse utfordringer i egen klasse. Finner best støtte i "trinnet". Laget har en viktig rolle i arbeidet med elever som strever med ulike vansker som gjelder sosial fungering. (...) Støtte og veiledning dersom vi trenger det. Ny oppfriskning av kunnskap vedrørende relasjoner, klasseledelse. Vi har lest litteratur, reflektert over stoffet alene og deretter diskutert i plenum på trinn. Vi har laget felles mål for hvordan vi vil implementere litteraturen.

Lærere som ikke viser til konkrete positive erfaringer, refererer til manglende kjennskap, mens et mindretall har konkrete kritiske kommentarer som «De oppleves ikke veldig synlige. Jeg vet ikke hva jeg skal spørre om eller hvordan jeg kan melde behov». Svar som viser manglende kunnskap eller kritisk innstilling knyttes ikke til skolers varighet i prosjektet, men noen viser til at Laget samarbeider mer med kontaktlærer enn faglærer.

Flere svar viser til utvikling av modeller i organisering av samhandlingen med Laget på systemnivå. Dette viser seg i svar som peker på Lagets funksjon som støtte på klasse-, trinn- og skolenivå; «alternativ og råd om hvordan vi kan jobbe med det i klassen, samarbeid om veien videre, diskutere problemer og løsningsforslag.» Eksempler angående organisering av Laget på trinn- og skolenivå, er deltakelse på halvårlege teammøter med fokus på læringsmiljø og læringsresultat, kompetanseheving gjennom faglige tema, teamleder som kontaktpersoner i møter med Laget, og omvendt, at Laget er med på trinnmøter (Fjetland et al., 2023, s. 226).

4.3 Oppsummert: Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring

Studiens resultat viser at lærerne i utvalget gjennomgående beskriver økt PPT-ressurs, ved betydningen av utvidet fagfelleskap, førstehåndskunnskap og situasjonstilpasset støtte og veiledning. Resultatene viser at kontaktlærere i større grad samarbeider med foreldre og klassen, noe som ligger til kontaktlærers mandat. At skoler med lengst tid i prosjektet, oppgir mindre grad av samarbeid med PPT og spesialpedagog enn skoler med kort fartstid, viser til sprikende praksis i prosjektet og er et paradoks gitt at PPT er gitt økt ressurs i prosjektet (Fjetland et al., 2023, s. 223).

Studiens resultat viser at lærerne i utvalget beskriver økt helsesykepleier-ressurs, som styrket mulighet for å ivareta sosial mestring for elevene gjennom mer tverrfaglig støtte og kompetanse i skolehverdagen. Kontaktlærere samarbeider i større grad med foreldre, klassen og helsesykepleiere, noe som ligger til kontaktlærers mandat. Skolene som har vært lengst i prosjektet, har mer samarbeid for å fremme sosial mestring med elevgrupper, men mindre samarbeid for å fremme sosial mestring med helsesykepleiere. Dette kan ses som sprikende praksis innad i prosjektet og et paradoks gitt økte ressurser til helsesykepleier (Fjetland et al., 2023, s. 225).

Resultatene viser oppsummert til variasjon i lærers erfaring med Laget som må knyttes til andre faktorer enn varighet i prosjektet. Sentral erfaring med Laget som aktør i tverrfaglig samarbeid, knyttes til sosial støtte til utfordringer med enkeltelever og klasse, men også til tverrfaglig kompetanseutvikling på systemnivå. Resultatene tyder på at kontaktlærers rolle er sentral i denne praksisen (Fjetland et al., 2023, s. 227).

På bakgrunn av resultat og diskusjon konkluderer forskningsartikkelen (Fjetland et al., 2023, s. 230) med oppsummering og anbefaling knyttet fire forhold i det videre arbeidet med tverrfaglig samarbeid for å fremme faglig og sosial mestring for elevene i prosjektet:

1. Studien viser til manglende enhetlig praksis mellom skoler knyttet til forståelse og organisering av tverrfaglig samarbeid i prosjektet LLE som er kontekst for denne studien.
2. Studien bidrar med kunnskap om læreres erfaring med økt ressurs til PPT og helsesykepleier, samt Laget som organiserende struktur for tverrfaglig samarbeid på systemnivå, og bidrar med eksempler på utfordringer og ressurser i forståelse av strukturer og innhold i det tverrfaglige samarbeidet i prosjektet.
3. Studien viser til læreres meningsforhandlinger i samskappingsprosesser i det tverrfaglige samarbeidet. Studien viser særlig til utfordring i rolleforståelse mellom fag/og kontaktlærer og til forhandling om forebyggende vs. helsefremmende kunnskapsgrunnlag i tverrfaglig samarbeid.
4. På bakgrunn av resultat i studien, samt prosjektets vekt på samskaping, argumenterer studien for betydningen av ledelsesforankret ansvar for at praksisfellesskapene som lærere deltar i, medvirker i utforming av kunnskapsgrunnlag og videre tiltak i prosjektet.

Hele artikkelen er tilgjengelig her: <https://doi.org/10.23865/ntpk.v9.4054>

5 Resultat forskningspakke 3: Kunnskap om kjennetegn ved elevers medvirkningsprosesser som har betydning for deres erfaring og opplevelse av mestring, tilhørighet, psykiske helse og medborgerskap.

Temaet elevenes erfaringer i utviklingsprosjektet Laget rundt læreren og eleven, har vært et hovedfokus i prosjektets målsettinger og forskningsfokus. Temaet elevenes erfaringer med medvirkning i utviklingsprosjektet er basert på Timeskolens egne evalueringsrutiner hvor elevenes faglige og sosiale mestring er gjennomgående fokus (jf. tabell 2), erfaringer fra deres daglige samvær med elevene, samt gjennom diskusjon av resultat i alle empiriske studier i prosjektet. I prosjektperioden har det også vært gjennomført to masterstudier basert på intervju med elevrådsrepresentanter på to skoler (Ånestad, 2021; Reianes, 2023). Elevmedvirkning har også kommet opp som tema i andre masterstudier i prosjektet hvor lærere og /eller Lagene er intervjuet (Aarrestad Nesse, 2020; Bergane, 2020; Dagan, 2021), noe som samlet gir grunnlag for denne teksten. Forskergruppen fra VID har ikke gjennomført egne empiriske studier i forskningspakke 2, jf. refleksjon i punkt 2.1.4.

5.1 Elevmedvirkning i skolehverdagen; *Vi er aktive medvirkere*

Reianes sin intervjustudie (2023) gir innsikt i hvordan elever har ulike kanaler for medvirkning i skolehverdagen. Elevene som deltok i studien formidlet at de både ønsket å medvirke på egen skole og i egen klasse og at de hadde muligheter til det. Elevene formidlet at de så seg selv som «aktive medvirkere» (Reianes, 2023, s. 47). Medvirkningspraksis som ble trukket fram av deltakerne, var

gjennom elevrådet, gjennom elevundersøkelser, samt påvirkning i valg av vurderingsformene som ble brukt i undervisning og læringssituasjoner. Valgfag som aktualiseres for elever i ungdomsskole, ble også beskrevet som en mulighet for medvirkning i skolehverdagen av deltakere i studien (Reianes, 2023). Innflytelse på vurderingsformer har både vært et tiltak i prosjektet på systemnivå for hele klasser på ungdomsskolen, og et tema i daglig undervisning på klassenivå (Bergane, 2020; Dagan, 2021; Reianes, 2023). En deltaker beskriver det slik:

Det er noen fag vi får være med å velge hva vi skal bli vurdert i, for eksempel i naturfag får vi velge måten vi skal levere inn, og hva vi skal ha fokus på (Elev 3, fokusgruppe 3). (Reianes, 2023, s. 50)

Deltakerne vektlegger at slik medvirkning i vurderingsformer og undervisningsopplegg bidrar til variasjon og motivasjon og at skolearbeidet blir mer tilpasset den enkelte sine preferanser og utfordringer. I Ånestad (2021) sin studie vektlegger noen elever at sammenlikning mellom klassenes vurderingspraksis også medfører at noen elever opplever at forventning og press om prestasjon i fag, er ulikt fordelt, noe som oppleves urettferdig. Elevene i studien formidlet også at når lærere gjennomfører tilrettelegging av undervisning justert etter elevenes innspill, gav det bedre læringsmiljø og arbeidsmiljø i klassen.

Både deltakere i Ånestad (2021) og Reianes (2023) sin studie var medlemmer av skolens elevråd og vektla betydningen av medvirkning gjennom demokratiske strukturer og system. Deltakerne gjorde rede for hvordan elevrådsaktivitet gir mulighet til dialog med skoleledelsen og anledning til å ta opp både konkrete saker til diskusjon og forhold de ønsket å forandre. Deltakerne gav innsyn i involvering av alle elevene gjennom elevrådsmedlemmene sine dialoger med klassene. De oppfattet at de var representanter på vegne av klassen. Slik kunne elevrådet få innspill til saker å ta opp i rådet og med skoleledelse. Elever i studien til Ånestad (2021) vektla også betydningen av å skifte på elevrådsoppgaven, slik at flest mulig fikk erfaring med og kunnskap om å medvirke gjennom elevrådsarbeid. Elever formidlet erfaringer med å få gjennomslag for forslag, erfaring med endring som følge av elevrådsaktivitet, og erfaring med manglende gjennomslag. En av elevene formidlet det slik:

Vi har muligheten til å kunne si ifra om det er noe vi vil ha forandring på eller noe slik, vi sier ifra og tar det opp med klassen og spør om det er noe de vil ta videre til elevrådet eller noe sånn. Men det er ikke alltid det skjer, men noen ganger blir det en forandring. (Reianes, 2023, s. 48)

Elevundersøkelser var en annen mulighet for påvirkning som deltakerne i Reianes (2023) sin studie vektla. I studien var elevundersøkelse en ikke-anonym, digital, ukentlig mulighet for enkeltelever å kommunisere med kontaktlærer ved å svare på faste spørsmål med mulighet for egne tema i fritekstboks. Elevene vektla særlig at undersøkelsene var en god måte å få til endring og å si fra hvis noe var vanskelig å snakke høyt om, men pekte også på at ukentlige evalueringer kunne oppleves som mye. Foretrukne samarbeidspartnere i skolearbeid eller utfordringer i samarbeid med medelever, arbeidsro og generell trivsel var eksempler på tema som ble nevnt i studien. Innspill til aktuelle undervisningsopplegg ble også etterspurt. En elev forklarte det slik: «Vi har en undersøkelse en gang i uken hvor vi kan skrive ting vi tenker på og hvordan jeg synes uken har vært» (Reianes, 2023, s. 48).

Disse varierte medvirkningspraksisene viser at elevene vektlegger både muligheter til medvirkning på systemnivå og individnivå. Resultat av studiene kan tolkes som at elevene gis erfaring med demokratisk praksis, å forhandle, gi og ta, slik en deltaker formidler: «Jeg føler vi får være med å bestemme en del, men de må på en måte bestemme de også» (Reianes, 2023, s. 51). Slik praksis kan

oppfattes som samsvarende med læreplanens generelle del hvor det gis begrunnelser for valg av vekt på identitet og livsmestring, demokrati, medvirkning og medborgerskap (Utdanningsdirektoratet, 2017). Medvirkning representerer også en grunnleggende rettighet for elevene i Opplæringsloven (1998/2024), samt verdi og ferdighet i samskapende innovasjon (Kobro et al., 2018).

5.2 Elevmedvirkning i prosjektutvikling; Inkludert?

Både studien til Aarrestad Nesse (2020), og Dagan (2021) som er basert på intervju med ulike Lag, og Bergane (2020) som har utforsket lærers erfaringer, viser til erfaringer i tidlig fase av prosjektet Laget rundt læreren og eleven, hvor elever har direkte medvirkning i utvikling av elevrettede tiltak på helsefremmende nivå. Dagan (2021) beskriver det slik:

Lærerpersonalet bestemte i samarbeid med Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) og elevrådet på den ene ungdomsskolen i kommunen at følgende tiltak skulle testes:

- *Frokost/grøt hver dag på skolen (fra august 2018).*
- *Fast halvtime annenhver uke med «Livsmestringstimen» ble satt på timeplanen (fra august 2018).*
- *Vurdering uten karakter i fag på 8.trinn (testet skoleåret 2017/2018 og videreført i 2018/2019). (Dagan, 2021, s. 48)*

Særlig livsmestringstimen har fokus i studiene og beskrives av både lærere (Bergane, 2020) og elever (Reianes, 2023) som verdifull for å styrke åpenhet om psykisk helse. Lærere som ble intervjuet, vektla to erkjennelser fra egen erfaring: “Lærerne blir bedre kjent med elevene som mennesker, og elevene hjelper hverandre med utfordringer fra hverdagslivet i disse timene”. (Bergane 2020, s. 83). Deltakende elever i studien til både Ånestad (2021) og Reianes (2023), vektla den positive betydningen av livsmestringstimer og andre felles aktiviteter og utflukter foreslått av elever, som betydningsfulle for en tillitsfull relasjon mellom lærer og elev og for motivasjon, trivsel og trygghet for elevene.

Deltakere i studien til både Aarrestad Nesse (2020), Bergane (2020) og Dagan (2021) vektlegger også betydningen av at flere faggrupper på skolen - så som kunnskap fra helsesykepleier og PPT – kan være påvirkere i prosjektutviklingen ved å være målbærere elevers stemme inn i Lagets arbeid med bakgrunn i egen direkte erfaring med elevenes faglige og sosiale trivsel og mestring. Dette vektlegges også av deltakere/elever i Reianes (2023) sin studie. I studien (Reianes, 2023), vektlegger elevene betydningen av at de har en tillitsfull relasjon til aktuelle voksne – særlig nevnes da lærer og helsesykepleier – i skolehverdagen. Elevene i studien har imidlertid ikke spesifikt fokus på innspill til prosjektutvikling, men vektlegger betydningen av at elever har noen å gå til hvis de trenger det, enten det er lærer eller helsesykepleier. En elev sa:

De på mitt trinn hadde heller gått til helsesykepleieren og ikke til kontaktlæreren sin for da bli det litt rart og ha den læreren som vet alt, derfor går de heller til helsesykepleier. Men det er noen lærere vi kan snakke med, og noen vi helst ikke går til (...). En annen elev presiserte: «Hvis jeg trenger å snakke om matte, går jeg ikke til helsesykepleieren. Læreren skal lære oss, mens helsesykepleieren er der mer for psykiske ting. (Reianes, 2023, s. 55)

Denne indirekte representasjonslogikken vektlegges også fra lærergruppa i senere studier i prosjektet (Fjetland et al., 2023). En slik logikk kan tolkes som betydningsfull og innsiktsfull ifølge

profesjonenes faglige mandat og lovpålagte oppgaver, men kan også utfordre idealet om samskapende innovasjon hvor «tykk» samskaping med aktiv deltakelse fra dem saken angår, er forutsetning for demokratisk dannelse og relevante innovasjoner (Willumsen et al., 2020).

Resultatbeskrivelsene fra masterstudiene, viser altså at elevene i tidlig prosjektfase har hatt direkte påvirkning på tiltaksutvikling i prosjektet Laget rundt læreren og eleven. De beskrevne masterstudiene beskriver eller begrunner imidlertid ikke noe om selve involveringsprosessen, på hvilke måter elevene var involvert. Studiene problematiserer heller ikke hvilke elever som ble involvert i dette arbeidet, altså hvem som ble representert. Fokus er på innholdet og oppleggets betydning for å fremme mestring, psykisk helse og forebygge psykisk uhelse.

Unntak er studiene til Aarrestad Nesse (2020) og Dagan (2021) som – ikke gjør rede for involveringsprosessen -, men drøfter i lys av en demokrati-begrunnet logikk ifølge læreplanens generelle del (Utdanningsdirektoratet, 2017), basert på teorier om dannelse til medborgerskap (Boje, 2017). Ånestad (2021) sine informanter fra elevråd, vektla også noen sider ved involveringsprosessene ved å vektlegge betydningen av god kommunikasjon innad i elevrådet og mellom elevrådet og klassen, samt til elevrådets voksenrepresentant. Slik flyt i kommunikasjonen var avgjørende for om elevrådet og klasser opplevde å bli hørt, men studien adresserer ikke medvirkning i prosjektutviklingen knyttet til Laget rundt læreren og eleven. Medvirkning som dannelsespraksis samsvarer med medvirkningens helsefremmende ressurser på systemnivå, noe som aktualiserer spørsmål knyttet til hvem og hvordan man representeres. Utfordringer knyttet til representativitet, er gjennomgående i virksomhet som etterstreber systematisk medvirkning (Møller et al., 2022).

Resultat fra Reianes` studie (2023) viser gjennomgående at elevene fra de to ungdomsskolene som ble intervjuet, ikke har hatt kjennskap til prosjektet Laget rundt læreren og eleven. Elevene etterspør informasjon og involvering i det lokale prosjektet på egen skole. En deltaker i gruppeintervju beskriver det slik:

Det er dumt at de ikke har sagt noe, det kan være de har satt inn noen tiltak, men vi har ikke fått beskjed om det, om hva som er blitt gjort. Det kan være de har gjort noe annerledes, men vi har ikke hørt noe om prosjektet så jeg tror ingen har lagt merke til det. Men hvis vi hadde visst om prosjektet hadde vi jo lagt merke til om de gjorde noe eller det hadde vært enklere og komme med innspill og sånn. (Reianes, 2023 s. 48).

Elevene understreker både sitt ønske og vilje til å delta, og vektlegger betydningen av å oppdage at de ikke var informert. «Vi kan jo ikke akkurat være med på noe som vi ikke vet vi er med på, så det er jo litt rart» (Reianes, 2023, s. 47).

Dette resultatet samsvarer ikke med resultat fra andre studier tidligere i prosjektprosessen, (Bergane, 2020; Aarrestad Nesse, 2020; Dagan, 2021) hvor elevers medvirkning i tiltaksutvikling er tematisert. Resultatene fra Reianes (2023) sin studie, kan tolkes som en stedlig utfordring knyttet til den avgrensede konteksten for studien (to ungdomsskoler). Hvis elevrådene på alle skolene var involvert, ville imidlertid sannsynligvis elevene ved disse to skolene være informert. En annen tolking kan knyttes til utfordring med langsiktighet i forankringsarbeid av prosjektet på systemnivå, hvor elevinvolvering over tid kan være mangelfull. Den manglende kunnskap i prosjektet angående metoder og rutiner for systematisk elevinvolveringen i prosjektet som de empiriske studiene avdekker, kan styrke en slik tolking. Tolkningen styrkes også av resultat fra dokumentanalyse av skolenes Canvas- planleggingsverktøy (Areskoug Josefsson & Folkman, 2020; 2022, upublisert, se tabell 3). Den viser at elevråd og elevundersøkelser nevnes på ett eller annet tema i canvasen, men ingen Lag beskriver systematisk involvering eller strukturert samarbeid med elevrepresentanter eller elevråd. Denne manglende bevisstgjøringen av elevene og deres rolle som bidragsyttere til

elevgruppens faglige og sosiale mestring kan sees på som et underbruk av den ressursen som elevgruppen er. Den kunnskapen som masterstudiene viser til angående mangfold av medvirkningsmuligheter for elevene (Aarrestad Nesse, 2020; Bergane, 2020; Dagan, 2021; Ånestad, 2021; Reianes, 2023)., vil være et relevant kunnskapsgrunnlag å bygge videre forankring av prosjektet på.

5.3 Oppsummert om elevers medvirkning i skolehverdag

Kunnskap om kjennetegn ved elevers medvirkningsprosesser som har betydning for deres erfaring og opplevelse av mestring, tilhørighet, psykiske helse og medborgerskap, viser at elevene i prosjektperioden for Laget rundt læreren og eleven, har et variert sett av muligheter for medvirkning både på individ- og systemnivå. Resultat fra empiriske studier i prosjektperioden, viser også at elevene i startfasen av prosjektet, var aktive bidragsytere i innovative tiltaksutvikling i prosjektet. Det kan videre stilles spørsmål ved om elevers systematiske involvering i tiltaksutvikling er mangelfull på senere stadier i prosjektutviklingen.

6 Resultat fra forskningspakke 4: Kunnskap om kjennetegn ved omlegging av praksis fra individ til elevgruppefokus ved PPT og helsesykepleiers praksis.

Studien som primært gir innspill til forskningspakke fire, ble initiert som følge av oppdragsgivers ønske om kunnskap om erfaringer og vurderinger fra to sentrale aktører i det tverrfaglige samarbeidet, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og skolehelsetjeneste. Begge disse aktørene har lang tradisjon for å samarbeide med skolens ansatte om elevers faglige og sosiale mestring, med mandat for oppgavene knyttet til lover og forskrifter (Opplæringslov, 1998; 2024; Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten, 2018). Både juridiske mandat og tradisjonell praksis er imidlertid kritisert for å være sterkt knyttet til elevers individuelle rettigheter (Ferdicci et al., 2021). Det innebar at prosjektet LLE medførte endring i disse aktørene sine kunnskapsgrunnlag og oppfatning av egen rolle og funksjon.

Studien resulterte i den vitenskapelige artikkelen: Forebyggende og helse-fremmende "systemarbeid" i skolen. PPT- og HS-perspektiver, publisert i Norsk Pedagogisk Tidsskrift (Folkman, Fjetland & Areskoug Josefsson, 2023).

Studien var en mixed-methods- studie gjennomført i april- mai 2021, med kvantitativt utformet spørreskjema hvor resultat gav grunnlag for utforming av spørsmål til kvalitative fokusgruppeintervju (Fetters et al., 2013). Kvantitative spørsmål utforsket respondenters arbeidsforhold til skolene i kommunen, samarbeid og ledelse, ansvar, arbeidsoppgaver og kompetanse og videre muligheter og utfordringer i samarbeid i prosjektet. Spørsmålene i den kvalitative del av studien adresserte tre hovedtema: samarbeid og ledelse, ansvars- arbeidsoppgaver og kompetanse og muligheter og utfordringer i samarbeidet (Folkman et al., 2023, s. 69).

6.1 Tverrfaglig samarbeid PPT-helsesykepleier; Bedre kjent, men mandat under press

Kvantitative resultater knyttet til temaet *samarbeide og ledelse*, viste at helsesykepleiere (HS) er mer enige enn PPT i at prosjektet har støttet innovativt nytenkende samproduksjon. Videre var PPT mer enige enn HS om at de overordnede målene i prosjektet var tydelige og at prosjektet var godt forankret på overordnet nivå i kommunen. Angående temaet *ansvar, arbeidsoppgaver og kompetanse*, hadde deltakergruppene særlig ulik oppfatning av ressursfordeling i prosjektet, opplevelse av økt samarbeid for å identifisere behov for hjelp og støtte til faglig utvikling på gruppenivå, og om prosjektutviklingen hadde bidratt til tydeliggjøring av andre profesjoners ansvar og arbeidsoppgaver. For temaet *muligheter og utfordringer i samarbeid i prosjektet*, uttrykte PPT i større grad enn HS at prosjektet har gitt økt kompetanse og nye faglige verktøy til å samarbeide forebyggende. Både PPT og HS mener i høy grad at ulike faglige mål og/eller perspektiv hos de ulike yrkes- og profesjonsgrupper medfører hinder i det forebyggende arbeidet (Folkman et al., 2023, s. 71-72).

De kvalitative intervjuene viser til to hovedtema: Top-down, bottom-up og Rom for medvirkning. Deltakerne vektla betydningen av at mulighet for tverrfaglighet også må vurderes i forhold til profesjonenes faglige og juridisk forankrede mandat. Temaet *mandat under press* viser til at deltakerne påpekte at deres lovpålagte mandat kunne komme i konflikt med nye roller, funksjoner og arbeidsoppgaver gitt i prosjektet. Deltakerne - særlig PPT - pekte også på sårbarhet i det svært åpne og til dels uklare fenomenet systemarbeid og at rettighetene til spesialpedagogisk kompetanse for enkeltelevers kan trues. Økte ressurser gitt til både PPT og – i større grad – til HS, bidro til større rom for nye arbeidsoppgaver på systemnivå ifølge studien (Folkman et al., 2023, s. 73).

6.2 Medvirkning under press

Gjennomgående tema fra de kvalitative analysene - *Top-down, bottom up og Rom for medvirkning*, viser til deltakernes fokus på medvirkning i prosjektutviklingen. Resultat-temaet *Top-down, bottom up* ble videre konkretisert med undertemaene ledelsesinitiert og mandat under press, formidlet av begge aktørgruppene i studien. To sitat fra henholdsvis helsesykepleiere og PPT, illustrere kjennetegnet ledelsesinitiert og utfordringer med prosjektforankring:

Utgangspunktet var jo at ledelsen (politikere/fagstab) startet dette prosjektet. Fra toppen. Det har vært mye forvirring og frustrasjon rundt hva går det ut på. Canvasen og møtene varviktige for å finne det ut. (...)

Det er litt toptungt og tar ikke utgangspunkt i behov hos lærerne selv. Vi vet ikke hvilket forhold de har til prosjektet – og det har rullet i flere år. Vi vet ikke hva de (lærerne) har behov for. (Folkman et al., 2023, s. 73-74).

Deltakerne påpekte at manglende forankring gjør også prosjektutviklingen sårbar for enkeltpersoners rolle og tilstedeværelse.

Temaet *Rom for medvirkning*, viser til synspunkt på utviklingsmuligheter og felles samarbeidsverktøy. Deltakerne uttrykte ønske om involvering og medbestemmelse i prosjektutviklingen på et tidligere tidspunkt for å styrke eierskap, utviklingsmuligheter og realistiske og relevante målsettinger i prosjektet. De påpekte også ressursen i felles samarbeid for å bli kjent med hverandres kompetanse og fagpraksis. Helsesykepleiere påpekte betydningen av å se prosjektutviklingen i et tidsperspektiv;

fra frustrasjon i oppstart, opplevde de etter hvert økt engasjement og læring gjennom det tverrfaglige samarbeidet i lagene, og gav eksempler på tiltak og bidrag i samarbeid med lærere i skolehverdagen. En helsesykepleier sier det slik:

I starten var det mye frustrasjon. Hva var "Laget", og hva skal vi gjøre? Men det har faktisk blitt veldig interessant. Mer tverrfaglig, vi lærer av hverandre. Noen har jo fått ressurser som vi andre ønsker oss òg. Engasjementet har steget jo mer vi har kommet i gang og finner fram. (Folkman et al., s. 75).

6.3 Muligheter i ressurstilgang i prosjektutvikling

Studien drøfter resultatene *Top-down og bottom-up?* og *Rom for medvirkning?* og peker ved hjelp av teoretiske perspektiv fra innovasjons- og organisasjonsutvikling, og samskaping, på kunnskap om muligheter og utfordringer i å endre arbeidsmåter i skolen fra individ- til systemnivå. At PPT og HS uttrykker ulike oppfatninger av sentrale begrep i prosjektet, indikerer forklaringer på utfordringer knyttet til felles mål som beskrives av deltakerne. Dette gir innspill til betydningen av rom for dialog gjennom anerkjennende utforskning av endringsmuligheter i profesjonenes mandat, kollektive beslutningsprosesser og felles kunnskapsutvikling i videre prosjektutvikling.

For å fremme rom for medvirkning fremheves det i drøftingen betydningen av tidlige og brede medvirkningsmuligheter, med ivaretagelse av ulike faglige tilnærminger i prosjektutarbeidelse. Studiens deltakere peker på mangelfull involvering av både PPT, HS og lærere i prosjektutviklingen og -gjennomføring. Deltakerne peker imidlertid også på utvikling av ressurser og konkrete tiltak gjennom økt medvirkning i det tverrfaglig samarbeid over tid i prosjektperioden. Medvirkning angår både verdsetting og klima i samarbeid, samt muligheter og ressurser i selve kunnskapsutviklingen og støttes som utfordrende og betydningsfullt av tidligere forskning. Denne studiens læringspotensialer i videre prosjektutvikling i LLE, kan styrkes ved å utvikle et organisatorisk læringspotensial. Det omfatter ifølge diskusjon i denne studien, både evne til å tilpasse og tilegne seg andres kunnskaper og innspill i samarbeid, samt kunnskap i å evaluere endringene. Det kan innebære medvirkning i betydningen å utarbeide oversikt gjennom å systematisere og synliggjøre underveis-læring i dialog med deltakerne i prosjektet (Folkman et al., 2023, s. 75-78).

6.4 Oppsummering

Resultatene viste endring i tverrfaglig samarbeid, betydning av ledelse og prosjektforankring. Læringen fra denne studien er drøftet i lys av rom for endring i organisering og ledelse av arbeidsmåter i skolen. Læringen fra prosjektet gir også implikasjoner for videreutvikling av forebyggende og helsefremmendesystemarbeid i det nasjonale prosjektet: Et lag rundt læreren. På dette tidspunktet i prosjektutviklingen Laget rundt læreren og eleven (Våren 2021) avdekkes ubrukt potensiale i samarbeid, som kan skyldes prosjekt-design og ulik forståelse av prosjektets hensikt. I lys av den nasjonale intensjonen om både forebyggende og helsefremmende systemarbeid i skolen, kan læring fra kommunale prosjekter ha overføringsverdi. PPT- og HS-perspektiver, er også aktualisert i videre arbeid med LLE og skolens forståelse av tverrfaglig og tverrprofesjonelt samarbeid. Både i forarbeid til ny opplæringslov (NOU 2019: 23 (Kunnskapsdepartementet, 2019) og i lovteksten (Opplæringsloven, 2024), er alle elevers rett til tilrettelagt undervisning og grunnlag for rett til spesialpedagogisk kompetanse vektlagt. Her har erfaringene med ressurser og utfordringer fra det

tverrfaglige og tverrprofesjonelle endringsprosessen som følge av prosjektet LLE, (Folkman et al., 2023) svært aktualisert.

Les hele artikkelen her: <https://doi.org/10.18261/npt.107.1.7>.

7 Resultat fra forskningspakke 5: Læreres erfaring med hjemmeskole under Corona-pandemi

I mars 2020 ble alle skoler og undervisningssteder i Norge, inkludert prosjektkommunen, stengt på grunn av smittevern hensyn som følge av Covid19 - pandemi. I samarbeid med prosjektkommunen, ble det gjort rask beslutning om å igangsette en studie av læreres erfaringer med hjemmeskole, særlig knyttet til tverrfaglig og tverrprofesjonelt samarbeid. Begrunnelsen og overordnet hensikt var å få kunnskap med bakgrunn i en utfordrende situasjon og kontekst i prosjektutviklingen for LLE. Denne kunnskapen ble ansett som verdifull læring og forklaringer i prosjektutviklingen i seg selv, og kunne også tenkes å bidra med viktig kunnskap om betydningen av sårbarheten i digitaliserte lærings- og samarbeidsformer i tverrfaglig samarbeid og samarbeid hjem-skole.

Studien resulterte i en vitenskapelig artikkel med tittelen: Norwegian Teachers' Experiences with Distance Teaching and Online Schooling During the COVID-19 Pandemic, (Anne Katrine Folkman, Kristina Areskoug Josefsson & Kirsten Jæger Fjetland, 2022), publisert i Scandinavian Journal of Educational Research.

Artikkelens abstrakt gir oversikt over bakgrunn og resultatproduksjon:

In March 2020, the Norwegian schools were closed in response to Covid19. The current study concerns teachers' experiences of distance teaching in April 2020 during the online schooling period in one Norwegian municipality. A survey was sent via e-mail to all teachers in primary and secondary state schools in the explored municipality. Thematic analysis of the data provided the following three themes: (1) Adjustment of teaching context (2) Involving and supportive management. (3) A culture of collaboration and sharing. Distance teaching is timeconsuming for teachers, increases inequality in learning and increases the needs for adaptive education. Teachers' experience of interaction and collaboration with other professions is generally challenged and reduced due to online schooling.

7.1 Rammer for studien

Bakgrunn for studien var den akutte pandemi-situasjonens betydning for skolehverdag og samarbeid, samt etterlysning av mer kunnskap om erfaringer med digitaliserte lærings- og samarbeidsformer fra tidligere forskning. Problemstillingen, *What characterises Norwegian teachers' experience of distance teaching and online schooling during Covid-19 pandemic* – ble utforsket ved hjelp av survey-metodikk og nettskjema som inneholdt fem spørsmål angående lærers erfaring med samhandling og samarbeid med ulike aktører i arbeidshverdag. Nettskjemaet var utformet med åpen svarkategori, supplert med et åpent slutt - spørsmål:

1. Hva er dine erfaringer med samhandling og samarbeid med elevene under fjernundervisningen?

2. Hva er dine erfaringer med samhandling og samarbeid med lærerkolleger underveis denne perioden?
3. Hva er dine erfaringer med samhandling og samarbeid med skoleledelsen ved din skole i denne perioden?
4. Hva er dine erfaringer med samhandling og samarbeid med elevenes foreldre underveis denne perioden?
5. Hva er dine erfaringer med samhandling og samarbeid med aktører som er med å støtte elever i sårbare livssituasjoner (Pedagogisk og psykologisk rådgivningstjeneste, PPT/sosiallærer/helsesykepleier/miljøpersonell etc.) i denne perioden?
6. Har du erfaringer og/eller synspunkter fra perioden med fjernundervisning som ikke er dekket i svarene ovenfor? (Folkman et al., 2022, s. 450).

Alle lærerne i Timeskolen deltok og svarprosent var høy, med variasjon mellom skoler fra 71-100%. Tematisk analyse av dataene resulterte i at tre tema ble beskrevet som gjennomgående: 1) Justering av undervisningskontekst; 2) Involverende og støttende ledelse; 3) En kultur for samarbeid og deling. Resultatene viste for det første at lærere i svært stor grad beskrev både vilje og evne til å tilpasse seg til en ny digitalisert undervisnings- og planleggingskontekst. "Bratt digital læringskurve," var ett innspill. Lærerne beskrev også flertall av elevene som svært tilpasningsdyktige og dedikerte, og foreldre som engasjerte – foreldre formidlet også at ny oppfølgingskontekst medførte at de oppdaget betydningen av egen rolle. Fjernundervisningen ble imidlertid også beskrevet som mer sårbar for om foreldre følger opp, og om eleven mestrer digital teknikk og får med seg informasjon. Resultatene tyder derfor på at digital undervisning bidrar til å øke sosial ulikhet gjennom redusert mulighet for å tilpasse undervisning og følge opp elever og foreldre (Folkman et al., 2022, s. 451-455).

7.2 Lærerdugnad

Fjernundervisningen ble beskrevet som svært tidkrevende og arbeidsdager ble beskrevet som 24/7. Lærere formidlet stor grad av anerkjennelse og sosial støtte både fra foreldre, kolleger og administrativ ledelse og vektla videre betydningen av gode relasjoner i forkant av den akutte nedstengningen, som viktig buffer og ressurs i møte med utfordringer i digitalisert undervisning. Resultatene tyder på stor arbeidsmengde og økt ansvar for kontaktlærer, mens faglærers rolle i noen tilfeller, ble marginalisert både i undervisning, planarbeid og teamarbeid. Lærernes opplevelse av samhandling og samarbeid med andre profesjoner ble generelt utfordret og redusert på grunn av nettbasert samarbeid, men de aktørene som "tok grep" med informasjon om endret møtetid og -måter, ble opplevd som mer tilgjengelige (Folkman et al., 2022, s. 454).

7.3 Digitaliseringskompetanse

Studiens resultat viser også at lærere vektlegger betydningen av digital kompetanse i betydningen kjennskap og erfaring med ulike program, plattformer og verktøy. I studien peker lærere på betydningen av å strukturere rom for erfaringsutveksling. Resultatene viser også at lærere understreker betydningen av rutiner og program som fasiliterer ansikt- til ansikt kontakt og mulighet for samtale og tilpasning til ulike behov hos enkeltelever. Deltakere påpekte at digital kompetanse også omfatter å lære elever digitale ferdigheter. Elever som i utgangspunktet mangler digitale

ferdigheter eller ikke møter til undervisning, blir både mer synliggjort, men beskrives av lærere som vanskeligere å nå ved bruk av digital undervisning.

Lærere beskrev gjennomgående sine ledere som utpreget involverende, tilgjengelige, anerkjennende og støttende. Tett på kontakt med løpende informasjon om retningslinjer og digitale redskap, og lett tilgang til å stille spørsmål, bidro ifølge deltakerne til økt forutsigbarhet, opplevelse av medvirkning og styrket tillit til ledelsen. Direkte ros og telefonkontakt til den enkelte lærer ble også påpekt som verdifull støtte. Et unntak i datamaterialet, var lærere som etterlyste at lederne var mer oppmerksomme på ulikhet i arbeidsbelastning og ansvar knyttet til ulike roller, der kontaktlærer fikk mye ansvar og faglærers ansvar og oppgaver noen ganger ble mer marginalisert (Folkman et al., 2022, s. 452-453).

7.4 Digitaliseringens begrensninger; utfordringer i samarbeid

Det tredje temaet som beskriver studiens resultat benevnes som *kultur for samarbeid og deling* og viser til læreres erfaring med ulikhet i ansvar og roller, erfaring med endret tverrprofesjonelt samarbeid i betydningen "ikke mitt bord", og travelheten med å holde kontakt med både elever, foreldre og kolleger i den digitaliserte skolehverdagen, beskrevet gjennom ytringen 24/7. Grensene mellom privatliv og yrkesroller ble beskrevet som utvasket, og økt arbeidsbelastning som krevende over tid. Deltakerne vektla betydningen av selvstendighet i arbeidet sammen med strukturert og avklart pågående teamarbeid. Resultatene viser også at for noen - særlig faglærere - medførte denne effektive arbeidsmåten økt faglig marginalisering og redusert ansvar, noe som opplevdes krevende og urett.

Særlig viktige resultat for prosjektet Laget rundt læreren og eleven, viste seg i denne studien angående lærers erfaring med tidligere etablerte tverrprofesjonelle ressurser som skal undersøke og støtte elevers faglige og sosiale mestring. Lærere gav uttrykk for erfaring med redusert og vanskeliggjort kontakt med både barnevern, PPT, spesialpedagogisk og sosialpedagogisk ressurspersoner og helsesykepleier. Flere av skolens ressurspersoner gav uttrykk for vente- og se-innstilling til utfordringer som ble adressert hos enkeltelever og familier. Lærere gav også uttrykk for økt usikkerhet og utfordring med å få innsikt i situasjonen til elever som så ut til å streve, digitale plattformer fremmer ikke slike dialoger, understreket de. Et unntak beskrev at helsesykepleier formidlet informasjon om endrede kontaktrutiner, noe som bidro til bedre mulighet for støtte (Folkman et al., 2022, s. 455).

7.5 Oppsummering og læring

Studien viser oppsummert til erfaringer med samhandling og samarbeid med ulike og sentrale aktører i prosjektet Laget rundt læreren og eleven. Studien har gitt mulighet for læring til endringsprosjektet LLE med utgangspunkt i en ekstrem endret undervisnings- og samarbeidskontekst, både elev-lærer - samarbeid, foreldre-lærer-skole-samarbeid, kollega-samarbeid, leder-ansatt samarbeid, samarbeid med tverrprofesjonelle ressurser. Betydningen av gjensidighet og ansikt-til-ansikt-kontakt i læringsprosesser, betydningen av strukturer for involvering, medvirkning i planarbeid og betydningen av anerkjennende og inkluderende ledelse, er læringspunkt fra studien som kunne anvendes i videre prosjektutvikling ((Folkman et al., 2022).

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

Erfaringene som studien har samlet, er også aktuell for LLE sitt framtidige arbeid, da knyttet til skolens kompetanseutvikling knyttet til ny opplæringslov (2024; Kunnskapsdepartementet, 2019;). I forarbeid til lovendring, vektlegges kommuners arbeid med å tydeliggjøre rammene for fjernundervisning for å ivareta det opplæringsloven omtaler som elevers grunnleggende rett til opplæring tilrettelagt for alle. Det omfatter kvaliteter for å sikre at opplæringen blir trygg, effektiv og pedagogisk forsvarlig, som denne studien (Folkman et al., 2022), gir innspill til å belyse.

Les hele artikkelen her; <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2021445>

DEL III: DRØFTING OG ANBEFALINGER

8 Erfaringer og utfordringer

Prosjekteiers målformuleringer (punkt 1.3) har gjennomgående tematisert at Timemodellen i prosjektperioden skulle medføre utvikling av innovative tiltak og kompetanseutvikling hos lærere med den hensikt å bidra til god psykisk helse, faglig og sosial mestring for elevene. VID vitenskapelige høyskole sitt forskningsbidrag har – i avtale med oppdragsgiver - vært innrammet av et evaluerings- og følgeforskningsoppdrag, og dermed hatt søkelys på å utforske erfaringer til de ulike aktørene som har vært involvert i «Laget rundt læreren og eleven» til ulike tider gjennom prosjektutviklingen, jf. beskrivelse av metodisk valg med forskningspakkene beskrevet i punkt 2.

Prosjekteier hadde videre langsiktige effektmål knyttet til at flere ungdommer fullfører videregående skole, at prosjektet medfører nedgang i enkeltvedtak og innhold i vedtak angående spesialundervisning, samt at flere elever svarer positivt i elevundersøkelser angående egen mestring, tilhørighet og psykisk helse. VID vitenskapelige høyskole har i avtale med prosjekteier, ikke primært fokusert forskningsbidraget på effektmål, men utforsket kjennetegn ved erfaringer og samskaping underveis i prosjektperioden. Problemstilling har vært: *Hva kjennetegner kvaliteter, ressurser og utfordringer ved samskaping i kvalitetsutvikling i Laget rundt læreren og eleven?*

Tiltakene i Timemodellen knyttet til Lagets rolle og funksjon, har overordnet omfattet elevrettede tiltak for grupper av elever (alle elever på skolen/gruppevis/ på trinnet), samt kompetansehevende tiltak med sosial støtte i lærers arbeidshverdag. Lagets arbeid var støttet av økt ressurs for tilstedeværelse av PPT og helsesykepleier, jf. punkt 1.3. Sentrale verktøy for styringsgruppa og Lagets arbeid har vært SAMSON kartleggingsverktøy for vurdering av intern samhandling i Laget, samt Canvas planleggingsverktøy som fasiliterer samhandling med ressurser og ressurspersoner utenfor Laget. Seks punkt oppsummerer viktige resultat synliggjort i forskningsleveransene fra VID vitenskapelige høyskole:

1. Timemodellen – skolevise tverrfaglige Lag rundt læreren og eleven – har blitt gjennomført ved alle skolene i prosjektkommunen.
2. Resultatbeskrivelsene viser videre til at samhandlingen internt i Lagene har utviklet seg fra å være preget av usikkerhet og frustrasjon til å omtales som anerkjennende og konstruktiv.
3. Resultatbeskrivelsen dokumenterer også at de skolevise Lagenes samhandling eksternt til skolens lærere, har utviklet seg fra å ha fokus på enkeltsaker (rødt nivå) til i større grad å fokusere på forebyggende tiltak for enkeltelever og grupper, samt helsefremmende tiltak på systemnivå.
4. Faste strukturer for samarbeid mellom Laget og trinn/ kontaktlærer/ enkeltlærere, er del av denne systemorienterte praksisen, noe som anerkjennes som verdifullt av lærere i flere studier i prosjektet.
5. Resultatbeskrivelsen viser også til læreres erfaringer med Timemodellen.
  - i. Lærere gir uttrykk for at elevrettede tiltak har bidratt til å styrke læringsmiljø og trivsel i tråd med helsefremmende ideologi.
  - ii. Økte ressurser til PPT og helsesykepleieres tilstedeværelse i lærers og elevers skolehverdag har bidratt til forebyggende og helsefremmende støtte til arbeid med elevers faglige og sosiale mestring.
  - iii. Lagene har bidratt med kompetansehevende tiltak og sosial støtte for lærere.

6. Lagene har lagt til rette for utvikling av elevrettede tiltak på forebyggende (gult) og helsefremmende (grønt) nivå så som livsmestringstime, havregrøt/felles frokost, endring i vurderingspraksis.

På bakgrunn av resultatbeskrivelsene med de ressursene som er oppsummert, vil vi videre i dette kapitlet utforske noen gjennomgående utfordringer som forskningsstudiene viser til. I Timeskolens prosjektbeskrivelse, oppgis suksess- og risikofaktorer for prosjektimplementering, jf. punkt.1.3. Som suksessfaktorer nevnes først forankring (kulepunkt 1). Videre i kulepunkt 2 påpekes at “Deltakerne åpner opp og utfordrer egen ekspertisetenking”. Denne suksessfaktoren viser til arbeid med felles kunnskapsgrunnlag i tverrfaglig samarbeid og samskaping som er prosjektets omdreiningspunkt. De resterende kulepunkt 3-7, viser til kjennetegn ved samskaping, så som “villighet til å se på og teste ut nye tiltak; Involvere og lytte til brukernes behov og forslag til tiltak; tørre å teste ut tiltak raskt; evaluere og følge opp effekt av tiltak; Jevnlig ekstern veiledning for å sikre at en holder riktig kurs i arbeidet.”

Som grunnlag for å styrke prosjektets bærekraft og gi anbefalinger på veien videre, vil vi i det følgende diskutere de nevnte suksessfaktorene opp mot prosjektresultat organisert i temaene: Forankring og forandring; Samskapende innovasjon; Felles kunnskapsgrunnlag.

8.1 Forankring og forandring

Forankring er grunnleggende sårbarhets- og suksesskriterium i alt endrings- og utviklingsarbeid (Willumsen & Ødegaard, 2020; Baklien, 2018). Forankring er knyttet til prosjekters «overlevelse» både økonomisk, organisatorisk og som sosial og relasjonell praksis. Prosjektet «Laget rundt læreren og eleven» er basert på en forståelse av forankring som tosidig. Det innebar kombinasjon av «top-down» og «bottom-up» initiativ i prosjektprosessen. Flere av VID sine empiriske forskningsstudier til prosjektet, har pekt på at deltakere etterlyste klarere informasjon og føringer fra «top»/ledelse på kommunalt og skolenivå for å klargjøre hensikt, mål og mulige tiltak i prosjektutviklingen. Samtidig viser studiene at noen deltaker-grupper ikke opplevde å ha vært tilstrekkelig involvert til å delta og påvirke prosjektutviklingen fra «bottom». Dette er etterlyst særlig i studier som etterspør lærere, PPT, helsesykepleiere og elevers synspunkt (Bergane, 2020; Nesse, 2020; Dagan, 2021; Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023; Reianes, 2023).

I både halvårlege workshoper mellom VID og prosjektledelse fra Time, samt i empirisk baserte studier hvor lærere og Lagets medlemmer er hørt, vises det imidlertid – over tid - til styrket forståelse, tilfredshet og opplevd nytte med «Laget» som kjerne i tverrfaglig samarbeid i skolehverdagen (Fjetland et al., 2023; Hatleskog og Rocha, 2022, upublisert). Dette positive kjennetegnet i prosjektutviklingen vil kunne forsterkes ved fortsatt bevissthet og arbeid med den tosidige forståelsen av forankring som prosjektet har som utgangspunkt, kombinert med læringen i prosjektutviklingen; en prosessuell forståelse av forankring. Læringspotensialet i styringsgruppas Canvaser, er også påpekt som et potensielt nytt tema i analyse av deres Canvas (Delrapport, 2022; Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland, 2022).

En prosessuell (til forskjell fra en statisk) forståelse av forankring innebærer arbeid med både strukturell og prosessuell bærekraft i prosjektutvikling som åpner for *forandring*. Det forutsetter ifølge Tortzen & De Jong (2021) en ledelsesforståelse basert på kombinasjon av autoritet – målrettet ledelse – og det Wegener (2020) beskriver som «et læringsperspektiv på innovasjon» hvor utforsking

av deltakernes erfaring gjennom nærvær, er grunnleggende. En prosessuell forståelse av forankring forutsetter systematisk involvering av alle deltakere som omfattes av et prosjekt og kontinuerlig formidling og diskusjon av overordet hensikt og mål.

Med bakgrunn i resultatene i prosjektet som er beskrevet, henvist til og drøftet i denne rapporten anbefaler VID vitenskapelige høgskole sine representanter i prosjektgruppa konkret å arbeide med forankring som:

1. Styrket strukturell bærekraft for Lagets funksjoner gjennom samarbeidsstrukturer som ikke er personavhengig. Det bør omfatte videreutvikling av faste møtestrukturer i styringsgruppe, innad i Laget og mellom Laget og kontaktlærer og faglærer.
2. Styrket prosessuell bærekraft ved å involvere flere aktører på ulike nivå i Lagets arbeid. Dette gjelder særlig lærere, foreldre, men også elever som omfattes av rett til medvirkning både i skole og samfunn (Kunnskapsdepartementet, 2017; Forskrift om medvirkningsordninger, 2019). Retten til medvirkning fastslås ytterligere både i forarbeid til, og i ny Opplæringslova (NOU 2019:23; Opplæringslova, 2024, kap. 10).
3. Styrket prosessuell bærekraft gjennom utvikling av systematikk i kunnskapsoverføring knyttet til Lagets hensikt og funksjon, særlig overfor nyansatte.

8.2 Samskapende innovasjon

Prosjektet Laget rundt læreren og eleven har tatt utgangspunkt i samskapende innovasjon som perspektiv og redskap for endring og utvikling. Samskapende fordi ulike aktører i konteksten (lærere, skoleledelse på kommune- og skolenivå, PPT; pedagogisk psykologisk tjeneste, helsesykepleier, spesialpedagog, sosiallærer, samt elever og dermed også foreldre) på ulike måter og på ulike arenaer, har blitt involvert i å oppnå et felles mål. Innovasjonen knyttes til intensjon om å implementere nye løsninger med formål å skape nye sosiale relasjoner eller samarbeidsformer (jf. punkt 1.3).

I prosjektsøknaden viser prosjekteier til ønske om nytenking og nye arbeidsmåter og tiltak for å løse sammensatte utfordringer knyttet til elevers læring og mestring og utdanningsløp. Samskapende innovasjon er – som konkretisert i Timeskolens prosjektbeskrivelse for «Laget rundt læreren og eleven»- begrunnet i betydningen av å løse sammensatte utfordringer lokalt, sammen med dem det gjelder og tilgjengelige ressurser (jfr. Willumsen et al., 2020). Samskaping kritiseres for å være et uklart fenomen hvor mulighet for omskriving av eksisterende maktstrukturer og praksis er til stede (Simonsson et al., 2023). I videreutvikling av prosjektet, vil vi peke på tre perspektiv som kan bidra til bærekraft i videre prosjektutvikling. Det omfatter begrunnelsene for å velge samskapende innovasjon gitt i Timeskolens prosjektbeskrivelse, samt betydningen av samskapende arbeidsmåter i praksis.

Sammensatte utfordringer - så som folkehelseutfordringer, øking av unge uføre, frafall i videregående skole, økt antall sakkyndig vurdering (PPT), velferdsetatens økonomiske bærekraft – som Timeskolens prosjektbeskrivelse kan tolkes å adressere – kan ifølge teorier om samskapende innovasjon, muligens løses med lokale tverrfaglige prosjekt innad i grunnskolen. Det teorier om samskapende innovasjon ikke adresserer, er beskrivelse av konsekvenser av store samfunnsendringer. I prosjektperioden er både covid-19-pandemi, migrasjon, uro og framtidangst grunnet krig i Europa, samt usikrere økonomiske rammer for velferdsstaten eksempler på dette (jf. Folkman, Areskoug Josefsson & Fjetland, 2022).

Med bakgrunn i dette, anbefaler vi at prosjektet Laget rundt læreren og elevens sitt konkrete fokus på å fremme elevers faglige og sosiale læringsmiljø, fortsatt bør være en konkretiserende og samlende målsetting i endringsarbeidet både på lang og kort sikt. Timeskolen har lang tradisjon med bruk av systematisk kunnskapsinnhenting fra elever og foreldre knyttet til disse målene, noe som er en ressurs i videre utvikling av prosjektet. Laget rundt læreren og eleven representerer slik forstått en organisering av samhandlingen for å løse utfordringer som endrer seg over tid. Samskapende innovasjon, er som fagfelt beveget seg fra å beskrive styringsideologier til å beskrive endringspraksis knyttet til konkrete arenaer og kontekster (Willumsen & Ødegaard, 2020). Samskapende innovasjon slik det presenteres i empiriske undersøkelser i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, viser i hovedsak til fire kontekster;

1. Styringsgruppas utvikling av møtestruktur og initiativ for å organisere dialoger og erfarings- og kompetanseutveksling *mellom skoler* (alle rektorer, skoleledelse kommunalt nivå, leder oppvekst kommunalt nivå, leder helsestasjon, leder PPT)
2. Lagets arbeid med konkrete tiltak for å fremme læringsmiljø og trivsel *sammen med elever og lærere* (for eksempel karakterfri, felles frokost, livsmestringstime).
3. Lagets arbeid for å utvikle møtestrukturer og innhold for det tverrfaglige samarbeidet *innad i Laget og utad mot lærer/kontaktlærer/faglærer*.
4. Styrking av tilgang til tverrfaglig ressurser i *elever og lærers skolehverdag* (særlig PPT og helsesykepleier, men også miljøterapeut/-arbeider).

På bakgrunn av resultater i prosjektet viser, er det utviklet både konkrete tiltak sammen med elever, organisatoriske tverrfaglige og tverrprofesjonelle samarbeidsstrukturer på systemnivå og nye tverrprofesjonelle og tverrfaglige praksiser i skolehverdagen.

I forståelse av *tilgjengelige* ressurser utfordrer samskapende innovasjon tradisjonelle tenkesett og praksis. Samskaping viser til forskjell fra samproduksjon, til involvering av berørte aktører gjennom hele prosjektprosesser. Samskapende innovasjon i praksis knyttes dermed til bred involvering og arbeid med gjensidighet i innflytelse over tid (Tortzen & de Jong, 2021; Fogsgaard & de Jongh, 2018). Gjensidighet i innflytelse som grunnlag for samskapende innovasjon, viser både til forankring i demokratiske og humanistiske verdier, til styrking av relevans og nytte for dem det gjelder og til mulighet for tilhørighet, ansvarsdeling og ressurstilgang til praksis. Samskapende innovasjon forutsetter altså involvering av aktører som saken angår. I prosjektet Laget rundt læreren og eleven, gjelder dette både styrket involvering av elever og foreldre som har hatt marginale roller i prosjektet, de allerede etablerte tverrprofesjonelle ressursene (PPT, helsesykepleier), men også lærere, sosialpedagoger, spesialpedagoger og miljøterapeuter som i ulik grad har vært systematisk involvert, samt ufaglærte miljøarbeidere som arbeider nær elever, men med ulik tilgang til veiledning og mulighet for erfaringsformidling. Marginalisering av fagutdannede og ufaglærte miljøterapeuter er påpekt i flere andre studier som et hinder for effektivt endringsarbeid i skolen (Borg & Lyng, 2019; Naglestad, 2022). Rett til involvering og medvirkning fra elever styrkes også i læreplanverkets generelle del (Utdanningsdirektoratet, 2017); *“Skolen skal være et sted der barn og unge opplever demokrati i praksis. Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse, og at de kan påvirke det som angår dem.”* Både forarbeid til ny opplæringslov og loven selv, vektlegger dette (NOU 2019:23; Opplæringslova, 2024, kap. 10 og 12). Involvering knyttes her både til demokratisk erfaring og praksis og til den enkeltes rett til et trygt skolemiljø.

Samskapende innovasjon fremmes ved distribuerte ledelsesstrategier (Willumsen, Ødegaard & Sirnes, 2020; Tortzen & De Jong, 2021; Johnson & Schulze, 2022). Dette forutsetter kompetanse i organisasjons- og møteledelse med et bredere omfang, enn en tradisjonell hierarkisk struktur som

skolens tradisjon er bærer av. Med bakgrunn i de utfordringene som er beskrevet i leveringene knyttet til deltakernes mulighet for innflytelse i prosjektutviklingen, vil:

1. etablering av strukturer for bredere innflytelse tilpasset de ulike kontekstene som samskapingen foregår, være viktige kunnskapsbidrag til tenking og praksis knyttet til styrket samarbeid om endringsarbeid i skolen.
2. etablering av kompetanseutvikling i distribuerte og involverende ledelsespraksis på alle nivå i skolehverdagen, bidra til å sikre fortsatt utvikling i prosjektet.

8.3 Felles kunnskapsgrunnlag

Et politisk og faglig utgangspunkt for Laget rundt læreren og eleven, er skolens arbeid med å styrke tverrfaglig og tverrprofesjonelt samarbeid (Meld- St. 21 (2016-2017); Meld. St. 6 (2019-2020)). Tverrfaglig innebærer - til forskjell fra flerfaglig – arbeid med å systematisere og anvende flere faglige ståsted omkring et felles kunnskapsgrunnlag. I prosjektet Laget rundt læreren og eleven, er etablerte teoretisk begrep fra henholdsvis helse og utdanningssektor blitt anvendt side om side med mer muntlige og metaforiske begrep for å bidra til å forstå hensikt, begrunnelser og målsettinger i prosjektet. Helse relaterte begrep som forebygging og helsefremming anvendes sammen med pedagogiske og utdanningsfaglige formuleringer som tidlig innsats og inkludering (Jfr. Meld. St. 6 (2019-2020), Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO), samt metaforiske begrep fra Timeskolens egen prosjektbeskrivelse - å arbeide med å styrke arbeid på «grønt» og «gult» og redusere arbeid på «rødt».

I VID sine leveringer i prosjektet Laget rundt læreren og eleven, viser de empiriske studiene til at økt felles forståelse for hverandres ståsted, fremmes når ulike profesjoner møtes, lytter til hverandres kunnskap, deltar i dialoger og vurderinger. Deltakerne viser til både strukturerte møter i Lagets arbeid og tverrfaglig arbeid i skolehverdagen. Gjennomgående er ytringer fra deltakere som viser til usikkerhet om innhold i både de muntlige og metaforiske, og de teoretisk forankrede begrepene (se f.eks. Folkman et al., 2022; Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023). Utfordring knyttet til språkbruk og felles kunnskapsgrunnlag viser seg også i andre sentrale forskningsstudier knyttet til arbeid med ulike former for tverrfaglige «Lag» i det nasjonale prosjektet Laget rundt eleven i skolen (Kolnes et al., 2020; Borg et al., 2014; Borg et al, 2015; Malmberg-Heimonen et al., 2020).

Arbeid med felles kunnskapsgrunnlag er sentrale fokus både i teorier om samskaping og i sosiokulturell pedagogisk teori som har bidratt til å belyse empiriske studier i prosjektet (Willumsen & Ødegård, 2020; Wenger, 2004; Bjørnsrud & Gjems, 2019; Christensen & Godø, 2021). Studiene i prosjektet viser at utvikling av praksisfellesskap forutsetter arbeid med felles mening, delingskultur og involvering av ulike faglige tilnærminger både i prosjektutviklingen og i skolehverdagen (se særlig Folkman et al., 2023; Fjetland et al., 2023).

Felles forståelse basert i teoretisk og erfaringsbasert kunnskap, er basis for å utvikle kunnskapsbaserte til forskjell fra tilfeldig og ubegrunnet praksis (Breit et al., 2019; Nielsen & Malterud, 2019). Det omfatter brede medvirkningsprosesser på både kommunalt plannivå, skoleadministrativt nivå, tverrprofesjonelt nivå og sammen med subjektene i situasjonen, som her må oppfattes å være lærer, elev og foreldre. Utforskning av faktisk kunnskapsgrunnlag i profesjonenes teoretiske forankring, heller enn forenkling ved bruk av metaforiske begrep utviklet i en avgrenset kommune-kontekst, vil bidra til at kompetanseutvikling videre i prosjektet/innovasjonen Laget, er basert på kunnskapsutvikling i fag- og forskning. Med bakgrunn i erfaringene gjort i prosjektperioden anbefales fortsatt arbeid for å styrke:

1. Samarbeid om utvikling av felles språkbruk og kunnskapsgrunnlag i forståelse av forebyggende og helsefremmende ideologi og praksis - i Lagets arbeid innad og mot skolens lærere, elever og foreldre.
2. Samarbeid om utvikling av felles forståelse av språkbruk og kunnskapsgrunnlag - forståelse av forebyggende og helsefremmende ideologi og praksis - i kommunens plandokument som omfatter samarbeid helse- utdanningssektor.

8.4 Til avslutning

I denne sluttrapporten har vi gjort rede for bakgrunn, hensikt, mål i prosjektet Laget rundt læreren og eleven. Videre har vi beskrevet og begrunnet forskningssamarbeid og forskningsbidrag. Det har omfattet valg og vurderinger av evaluerings- og forskningsmetoder og resultat av empiriske studier i underveis- evalueringen. Resultatene viser til ressurser og måloppnåelse for sentrale tiltak i Timemodellen;

1. Tverrfaglige skolevise Lag som gjennomgående opplever å samarbeide i et trygt og dialogisk miljø.
2. Tverrfaglige skolevise Lag som har utviklet seg fra å ha fokus på enkeltsaker (rødt nivå) til i større grad å fokusere på forebyggende tiltak for enkeltelever og grupper (gult nivå), samt helsefremmende tiltak for alle elever/grupper av elever (grønt nivå).
3. Tverrfaglige skolevise Lag har i økende grad bidratt til strukturer for samarbeid på helsefremmende systemnivå.
4. Tverrfaglige skolevise Lag som har bidratt med kompetansehevende tiltak for lærere.
5. Økte ressurser til PPT og helsesykepleieres tilstedeværelse i tverrfaglig samarbeid i Lagene, samt i lærers og elevers skolehverdag. Prosjektevalueringen viser at dette har bidratt til forebyggende og helsefremmende støtte til lærers arbeid med elevers faglige og sosiale mestring.
6. Utvikling av elevrettede tiltak på forebyggende og helsefremmende systemnivå.

På bakgrunn av gjennomgående utfordringer, beskrevet av deltakerne i prosjektet og i forskningsstudiene, har vi drøftet hvordan suksess-kriteriene i prosjektet kan videreføres. Anbefalingene for videre arbeid i prosjektet Laget rundt læreren og eleven er gjort med å peke på betydningen av videre arbeid med: Forankring og forandring; Samskapende innovasjon; Felles kunnskapsgrunnlag. Det har oppsummert gitt følgende fire overordnede tema til videre arbeid (jf. diskusjon og anbefalinger gitt i Punkt 8.1, 8.2, 8.3):

1. Styrke Lagets funksjoner gjennom samarbeidsstrukturer som ikke er personavhengig. Det bør omfatte videreutvikling av faste møttestrukturer i styringsgruppe, innad i Laget og mellom Laget og kontaktlærer og faglærer. Dette vil omfatte utvikling av systematikk i kunnskapsoverføring knyttet til Lagets hensikt og funksjon, særlig overfor nyansatte.
2. Styrke medvirkning ved å involvere flere aktører på ulike nivå i Lagets arbeid. Dette gjelder særlig lærerne, elever, men også foreldre, som begge må oppfattes som ubenyttede ressurser i prosjektet. Dette vil omfatte etablering av strukturer for bredere innflytelse tilpasset de ulike kontekstene som samskapingen foregår.
3. Etablering av kompetanseutvikling i distribuerte og involverende ledelsespraksis på alle nivå i skolehverdagen, for å sikre at utvikling i prosjektet er basert på deltakelse og medvirkning fra dem det gjelder.

4. Samarbeid om utvikling av felles språkbruk og kunnskapsgrunnlag - forståelse av forebyggende og helsefremmende ideologi og praksis (rødt, gult, grønt nivå). Det vil omfatte Lagets arbeid innad, mot skolens lærere, elever og foreldre, og i kommunens plandokument som omfatter samarbeid helse- utdanningssektor.

9 Referanser

- Aarrestad Nesse, K. (2020). *Samhandling i prosjektet «laget rundt læreren og eleven» En kvalitativ studie*. [Masteroppgave] Master i medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole
- Askheim, O. P.; Lid, I. M. & Østensjø, S. (2019). Samproduksjon i forskning – hva er det, og hva innebærer det? I: Askheim, O. P.; Lid, I. M. & Østensjø, S. (red.). (2019). Samproduksjon i forskning. Forskning med nye aktører. Side 13–35
<https://doi.org/10.18261/9788215031675-2019-02>
- Baklien, B. (2018). *Veileder i egenevaluering*. Hentet fra <https://www.ks.no/globalassets/veileder-i-egenevaluering.pdf>
- Bergane, H. A., (2020). *Læreres erfaringer med- og perspektiver på et prosjekt som skal styrke samarbeid på tvers av profesjoner for å støtte lærere og elever i grunnskolen*. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole
- Bjørnsrud, H. & Gjems, L. (Red.). (2019). *Praksisfelleskap for læring og profesjonsutvikling*. Universitetsforlaget.
- Boje, T. P. (2017). *Civilsamfund, medborgerskab og deltagelse*. København, Denmark: Hans Reitzels forlag
- Borg, E., Christensen, H., Fossetøl, K., & Pålshaugen, Ø. (2015), *Hva lærerne ikke kan!* Arbeidsforskningsinstituttet. DOI:[10.13140/RG.2.1.3520.6164](https://doi.org/10.13140/RG.2.1.3520.6164)
- Borg, E., Drange, I., Fossetøl, K. & Jarning, H., (2014), *Et lag rundt læreren - kunnskapsoversikt*. Arbeidsforskningsinstituttet.<https://hdl.handle.net/20.500.12199/6234>
- Borg, E. & Lyng, S. Th. (2019). *Sosialfaglig kompetanse i skolen*. OSLO MET. Storbyuniversitetet. Oslo
- Breit, E., Fossetøl, K. & Pedersen, E. (2019). Kunnskapsbasert praksis innenfor en samstyringsmodell. *Tidsskrift for velferdsforskning*. Årgang 22, nr. 3-2019, s. 184–197
- Christensen, H. & Godø, T. H. (2021). Tverrprofesjonelt samarbeid i skolen: Lærerenes forståelse av egen kjernekompetanse. *Nytt pedagogisk tidsskrift*, 105(1), 17–28.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-2987-2021-01-03>
- Dagan, A. L. (2021). *Tverrfaglig samhandling for å styrke livsmestring og motivasjon blant elever i grunnskolen – En kvalitativ studie*. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole
- Eby, Lillian & Freeman, Deena & Rush, Michael & Lance, Chuck. (1999). Motivational bases of affective organizational commitment: A partial test of an integrative theoretical model. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*. 72. pp 463 - 483.
10.1348/096317999166798.
- Federici, R.A., Helleve, A., Midthassel, U.V., Bergene, A-C. & Alne, R. (2021). Et lag rundt eleven. Økt helsesykepleierressurs i systemrettet og strukturert samarbeid med skole – en oppfølgingsstudie (NIFU 2021:23) <https://nifu.brage.unit.no/nifu->

[xlnui/handle/11250/2836971](https://hdl.handle.net/11250/2836971)

- Fetters, M.D., Curry, L.A. & Creswell, J.W. (2013). Achieving Integration in Mixed Methods Designs—Principles and Practices. *Health Services Research*, 48(6pt2), s. 2134–2156.
DOI: [10.1111/1475-6773.12117](https://doi.org/10.1111/1475-6773.12117)
- Fjetland, K. J., Areskoug Josefsson, K., Dubland, M. V. & Folkman, A. K. (2023) Praksisfelleskap i endring i norsk grunnskole? Lærers erfaringer med tverrfaglig samarbeid om elevers faglige og sosiale mestring. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*. Vol. 9, s. 215–233.
<https://doi.org/10.23865/ntpk.v9.4054>
- Fogsgaard, M. K., & de Jongh, M. (2018). *Ledelse og samskabelse: i den offentlige sektor*. Dansk psykologisk forlag
- Folkman, A.K., Fjetland, K. J. & Areskoug Josefsson, K. (2023) Forebyggende og helsefremmende «systemsamarbeid» i skolen – PPT og HS perspektiver. *Norsk pedagogisk tidsskrift*. Vol. 107, nr 1, s. 65-80. DOI: [10.18261/npt.107.1](https://doi.org/10.18261/npt.107.1).
- Folkman, A.K., Areskoug Josefsson, K. & Fjetland, K. J. (2022) Norwegian Teachers' Experiences with Distance Teaching and Online Schooling During the COVID-19 Pandemic. *Scandinavian Journal of Educational Research*, DOI: [10.1080/00313831.2021.2021445](https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2021445)
- Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten (2018). Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten (FOR-2018-10-19-1584). Lovdata
- Forskrift om medvirkningsordninger. (2019). *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom*. (FOR-2019-06-17-727). Lovdata
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-727>
- Halkier, B. (2016). *Fokusgrupper* (3. utg). Samfundslitteratur
- Holden, L. & Fløtten, T. (2018). Forskningsetikk for oppdragsforskning. Fafo-notat 2018:22.
<https://www.fafo.no/images/pub/2018/10287.pdf>
- Holstein J. A. & Gubrium, J. F. (2016). Narrative practice and the active interview. I: Silverman, D. (2016). (ed.). *Qualitative Research*. SAGE publications Ltd
- Helsedirektoratet (2019, 12. april). Program for folkehelsearbeid i kommunene.
[https://www.helsedirektorat](https://www.helsedirektorat.no)
- Isaksen, J., Gudmund Ågotnes, Anette Fagertun, Frode F. Jacobsen og Aud Obstfelder (2018). *Følgforskning på «Trygghetsstandard»*. Sluttrapport. Senter for omsorgsforskning, øst, NTNU Gjøvik, Senter for omsorgsforskning, vest, Høgskolen på Vestlandet. Senter for omsorgsforskning, rapportserie nr. 4/2018
- Iakovleva, T. A. & Willumsen, E. (2020). Pasienter og brukere som digitale partnere. I: Willumsen, E. & Ødegård, A. (2020). *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget s. 222-239. ISBN 9788215034089.
- Johnson, H. E. & Schulze, E. (2022). *Samskaping og kollektiv læring i profesjonsfelleskap. En studie av hvordan skoleeier, skoleledere og lærere kan bidra til samskaping og kollektiv læring langs den pedagogiske verdikjeden*. [Masteroppgave] Utdanningsvitenskapelig fakultet. Universitetet i Oslo

- Keskes, I. (2014). Relationship between leadership styles and dimensions of employee organizational commitment: A critical review and discussion of future directions. *Intangible Capital*, 10(1), 26-51
- Kobro, L. (red.), (2018) *La oss gjøre det sammen! Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon*. (Utgave 2). Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon. <https://www.ks.no/globalassets/handbok-for-samskaping.pdf>
- Kolnes, J., Øverland, K., & Midthassel, U.V. (2020). A System-Based Approach to Expert Assessment Work-Exploring Experiences among Professionals in the Norwegian Educational Psychological Service and Schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1-19,783-801. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00313831.2020.1754904>
- Masterson, D.; Areskoug Josefsson, K.; Robert, G.; Nylander, E. & Kjellström, S. (2022). *Mapping definitions of co-production and co-design in health and socialcare: A systematic scoping review providing lessons for the future*. *Health Expectations*. Volume 25. Issue 3. pp 902-913. DOI: 10.1111/hex.13470
- Malmberg-Heimonen, A.G., Tøge, S.T., Lyng, E., Borg, Ø. Pålshaugen, V. Bakkeli, Wittrock, V., Christensen, C., Lund, H., Fossetøl, T., Akhtar, K.S. (2020). Et lag rundt læreren. En klynge-randomisert evaluering av LOG-modellen. (AFI Rapport 7)
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/6455>
- Malterud K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. 4. utg. Universitetsforlaget
- Meld. St. 21 (2016–2017), Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen. Kunnskapsdepartementet 2017. [Meld. St. 21 \(2016–2017\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
- Meld St. 6 (2019-2020), *Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Kunnskapsdepartementet <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>
- Meld. St. 19 (2018-2019). *Folkehelsemeldinga — Gode liv i eit trygt samfunn*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20182019/id2639770/>
- Meld. St. 21 (2016–2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Kunnskapsdepartementet <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/>
- Møller, G. H.; Magnussen, E. og Juul, A. F. (2022). *Erfaringer med råd for medvirkning* (Rapport 2022-01). Proba samfunnsanalyse og Telemarksforskning <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* (5.utg.) <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>
- NOU 2019:23. Ny Opplæringslov. Kunnskapsdepartementet 2019. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-23/id2682434/?ch=2>

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

- Naglestad, S. L. K. (2022) *Miljøterapeuter i skolen - om forventninger og praksis i samarbeid med andre faggrupper i skolen*. [Masteroppgave] Universitetet i Agder, 2022. Fakultet for samfunnsvitenskap. Institutt for sosiologi og sosialt arbeid.
<https://hdl.handle.net/11250/3047535>
- Nielsen, H. B. & Malterud, K. (2019). Kunnskap for politikk og praksis? En analyse av Stoltenbergutvalgets kunnskapssyn. *Tidsskrift for samfunnsforskning*. Årgang 60, nr. 3-2019, s. 274–284. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2019-03-04>
- Olsson, H. & Sørensen, S. (2003). *Forskningsprosessen. Kvalitative og kvantitative perspektiver*. Gyldendal akademisk
- Opplæringslova (1998) Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa. LOV-1998-07-17-61
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Opplæringslova, (2024). Lov om grunnskole og den vidaregåande opplæring. LOV-2023-06-09-30.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30?q=oppl%C3%A6ringslov>
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage
- Reianes, I. S. (2023). *Medborgerskap i skolen En kvalitativ studie av elevenes erfaring av medborgerskap i skolen som deltakere i prosjektet «Laget rundt læreren og eleven»*. [Masteroppgave] Fakultet for helsefag. VID vitenskapelige høgskole
- Røisaland, A. & Vabo, S. I. (2016). *Styring og samstyring. Governance på norsk*. (2.utg.). Fagbokforlaget
- Schiefloe, P.M. (2015). *Sosiale landskap og sosial kapital. Nettverk og nettverksforskning*. 2. utg. Universitetsforlaget. ISBN: 9788215025056
- Simonsson, S. F., Moe, A. & Marthinsen, E. (2023). Samskaping av velferdstjenester – en hegemonisk idé med tvetydig praksis. *Tidsskrift for velferdsforskning*. Årgang 26, nr. 1-2023, s. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.18261/tfv.26.1.2>
- Sverdrup, S. (2014); *Evaluering - tilnærminger, modeller og eksempler*. Gyldendal Akademisk.
- Tostensen, A. & Matthias Kaiser, M. (2015). Oppdragsforskning. De nasjonale forskningsetiske komiteer. Publisert 03.08.2015. Hentet 06.11.2023.
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/forskning-samfunn/oppdragsforskning/>
- Tortzen, A., & de Jongh, M. (2021). *Kort & Godt om Samskabelse i praksis*. Dansk psykologisk forlag
- Tveitnes, M. S. (2018). *Sakkyndighet med mål og mening: En analyse av sakkyndighetens institusjonaliserte kjennetegn; et grunnlag for refleksjon og endring*. (Doktorgradsavhandling, UIS nr. 390). <http://hdl.handle.net/11250/2499868>
- Utdanningsdirektoratet (2017) *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*.
<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>
- Utdanningsdirektoratet (2020). Kunnskapsløftet. Læreplanverket 2020. [Læreplanverket | udir.no](https://www.udir.no/lk20/)
- Wegener, C. (2020). *Pragmatic tinkering in a high-tech elderly care facility: innovation with(in) care?* Abstract from OLKC 2020 konferensen i København

«Laget rundt læreren og eleven»
Sluttrapport 2023

Wenger, E. (2004). *Praksisfællesskaber. Læring, mening og identitet*. Hans Reitzels Forlag Willumsen, E., & Ødegård, A. (2020). *Samskaping: sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget

Willumsen, E. Ødegård, A. & Sirnes, T: Sosial innovasjon og samskaping I: Willumsen, E. & Ødegård, A. (2020). *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget s. 19-42. ISBN 9788215034089

Willumsen, E. & Ødegård, A. (2020). *Samskaping. Sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget. ISBN 9788215034089

Ånestad, M. U. (2021). *En kvalitativ studie med forskning på uro i skolen, med fokus på faglig mestring, tilhørighet, medborgerskap og økt læringsmiljø*. [Masteroppgave] Master i Medborgerskap og samhandling. VID vitenskapelige høgskole 2021

Forskningsprosjektet «Laget rundt læreren og eleven»

Dette er en invitasjon til å delta i et utviklingsprosjekt der formålet er å fremme sosial tilhørighet og faglig mestring i alle barne- og ungdomsskolene i Time. Laget rundt læreren og eleven viser til tverrfaglige team som arbeider fram endring og tiltak gjennom deltakelse fra lærere og elever og innspill fra foreldre. Prosjektet er finansiert av Time kommune og godkjent av NSD.

Prosjekts mål

Hovedmålet er å finne, og teste ut tiltak som bidrar til at elevene opplever faglig mestring, tilhørighet og god psykisk helse. På lengre sikt antas dette å ha den effekten at flere ungdommer fullfører videregående skole og opplæring.

Viktige *delmål* i prosjektet er

- Deltakerne i «Laget rundt læreren og eleven» opplever reell samskaping, og teamet kommer opp med tiltak som ikke er gjennomført tidligere
- Lærerne skal ha kompetanse som gjør dem i bedre stand til å legge til rette for et godt fagleg og sosialt læringsmiljø for alle elevene
- Flere elever svarer positivt i elevundersøkelser knyttet til mestring, tilhørighet og psykisk helse
- Endring i innhold i oppmeldinger av enkeltelever til PPT
- Nedgang i tallet på enkeltvedtak knyttet til spesialundervisning

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

VID Vitenskapelige Høgskole i Stavanger har ansvar for prosjektet.

Hvorfor er du invitert til å delta?

Du inviteres til å delta i dette prosjektet fordi du er en del av Laget på en av skolene i Time kommune som deltar i prosjektet

Hva betyr det for deg å delta?

Deltakelse i prosjektet betyr at vi vil intervju deg for å få kunnskap om

- I hvilken grad lærerne over tid opplever å få økt kompetanse som gjør dem i bedre stand til å legge til rette for et godt læringsmiljø for alle elevene.
- Hvorvidt deltakerne i laget rundt læreren og eleven opplever reell samskaping og om teamet kommer opp med tiltak som ikke er gjennomført tidligere.
- Hvorvidt lærerne opplever at de får mer tid til læringsarbeid i klassene, om elevene i undersøkelser gir positive tilbakemeldinger på opplevd effekt av tiltak som testes,
- Hvorvidt skoleeier får kunnskap om modellen som har betydning for hvordan en kan jobbe videre med flere skoler.

Intervjuet vil ha en varighet på ca 1- 1,5 time. Vi tar notater og tar opp samtalen på bånd.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Selv om du velger å delta, kan du alltid trekke tilbake samtykket ditt når som helst uten å oppgi noen grunn. All informasjon du gir oss under intervjuet vil da bli anonymisert. Deltakelse i prosjektet, eller om du senere ønsker å trekke deg, vil ikke få noen konsekvenser for deg eller arbeidsplassen din.

Personvernet ditt – hvordan lagrer og bruker vi informasjonen fra deg

Vi vil bare bruke informasjonen fra deg til de formålene som er beskrevet i dette dokumentet. Vi behandler alle opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernloven. Bare forskere i prosjektet vil ha tilgang til informasjonen vi samler inn. Alle forskerne er tilknyttet VID vitenskapelige høgskole. Trolig vil vi engasjere en eller to eksterne databehandlere for å transkribere intervjuene, de er også underlagt taushetsplikt og all informasjon vil bli behandlet konfidensielt og lages på krypterte lagringsenheter.

Alle dataene lagres på en sikker server og/eller krypteres og/eller låses. Når vi publiserer eller presenterer resultatene av prosjektet, vil det bli gjort i anonymisert form, noe som betyr at identiteten din ikke vil bli avslørt på noen måte.

Hva skjer med informasjonen din når vi er ferdige med forskningsprosjektet?

Prosjektet avsluttes 31.12. 2023. Ved prosjektslutt slettes lydopptakene og navnelistene permanent. Transkriberte intervjuer vil bli anonymisert (som betyr at all direkte eller indirekte identifiserbar informasjon om deg vil bli fullstendig slettet) og lagret på VIDs server på ubestemt tid. Bare forskere i prosjektet vil ha tilgang til dette.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet har du rett til:

- å vite hvilken informasjon som er registrert om deg
- å få dine personopplysninger sjekket og korrigert av deg
- å få dine personlige opplysninger slettet
- å motta en kopi av egne personopplysninger
- å sende inn en klage til personvernombudet eller datatilsynet dersom behandlingen av dine personopplysninger ikke blir i samsvar med det som er beskrevet i dette dokumentet

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler informasjon om deg basert på skriftlige samtykke fra deg, se nedenfor. Etter søknad fra VID vitenskapelige høyskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernloven.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål om forskningsprosjektet eller dine rettighetene som informant, kan du kontakte:

- Prosjektleder Anne Brit Hatleskog, e-post (anne.hatleskog@vid.no) eller telefon 960 11504
- Personvernombud ved VID, Nancy Yue Liu, e-post (nancy.yue.liu@diakonhjemmet.no) eller telefon 938 56 277
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: +47 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektleder
Anne Brit Hatleskog, leder
Senter for interkulturell kommunikasjon
VID vitenskapelige høyskole

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om det ovennevnte prosjektet og har hatt mulighet til å stille spørsmål. Jeg godtar å:

til å delta i intervju og at min informasjon behandles inntil prosjektet er fullført 31.12.2023

Time-prosjektet: Laget rundt læreren og eleven

Intervjuguide – fokusgrupper (60 – 90 minutter), nov-des 2022

- 1) Presentasjon av XX-skoles Samson-profiler 2020, 2021 og 2022 (deles også ut i papir), med vekt på utvikling og endringer – 10 minutter
- 2) Laget bes reflektere og kommentere utviklingen, hva kan forklare? Noe som overrasker? – 30 minutter
- 3) Refleksjon i Laget fortsetter med fokus på 2022, her er vi nå – 10 minutter
- 4) Pause 5-10 minutter
- 5) Presentasjon av xx-skolens Samson-profil sammenlignet med de andre skolene – 5 minutter
- 6) Laget bes reflektere og kommentere, «hva skiller oss fra de andre?» styrker evt svakheter. Hvorfor? – 20 minutter
- 7) Avslutning – 5 minutter

